

T.C.
ATILIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI İLİŞKİLER YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

SOĞUK SAVAŞ SONRASI ALMANYA'DA AŞIRI SAĞIN
YÜKSELİŞİ

Yüksek Lisans Tezi

Yasemin Merve DEMİRÖREN

Ankara - 2019

**T.C.
ATILIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI İLİŞKİLER YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**SOĞUK SAVAŞ SONRASI ALMANYA'DA AŞIRI SAĞIN
YÜKSELİŞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Yasemin Merve DEMİRÖREN

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Cenk AYGÜL**

Ankara - 2019

KABUL VE ONAY

Yasemin Merve Demirören tarafından hazırlanan “SOĞUK SAVAŞ SONRASI DOĞU ALMANYA’DA AŞIRI SAĞIN YÜKSELİŞİ” başlıklı bu çalışma, 18.06.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Uluslararası İlişkiler Anabilim dalında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Başkan

Doç. Dr. Gözde Yılmaz

Danışman

Doç. Dr. Cenk Aygöl

Üye

Doç. Dr. Sonay Bayramoğlu

ETİK BEYAN

Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesi ne uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasını;

- Akademik ve etik kurallar çerçevesinde hazırladığımı,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir,

Aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

28.05.2019

Yasemin Merve

ÖZ

Yasemin Merve Demirören. Soğuk Savaş Sonrası Almanya’da Aşırı Sağın Yükselişi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.

Soğuk Savaş Sonrası Almanya’da Aşırı Sağın Yükselişi adlı bu çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde, Weimar Cumhuriyeti ve Nazi Dönemi’nde Almanya’da yaşanan aşırı sağ hareketler dönemsel olarak ele alınmıştır. Bununla beraber, bu iki dönemin aşırı sağ hareketleri arasında karşılaştırılmalı analiz yapılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde Soğuk Savaş döneminde Almanya konusu ele alınmıştır. İkinci bölümde ayrıca, Soğuk Savaş öncesi dönemin genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrası Demokratik Almanya Cumhuriyeti ve Federal Almanya Cumhuriyeti’nde gerçekleşen aşırı sağ hareketler incelenerek, aralarındaki benzerlik veya farkları da bu çalışmanın kapsamına dâhil edilmiştir. Kurulan iki Almanya Cumhuriyeti’ndeki toplumsal, ekonomik, siyasi hayatta gerçekleşen aşırı sağ hareketlerin çıkış noktaları tartışılmıştır. Yabancı düşmanlığı kavramı, doğu ve batı Almanya’da toplumda nasıl ortaya çıktığı ve toplumu nasıl etkisi altına aldığı araştırılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde Soğuk Savaş sonrası birleşen Almanya’daki aşırı sağ hareketler ele alınmıştır. Bu bölümde de öncelikle Soğuk Savaş’ın sona ermesine neden olan olaylar göz önünde bulundurularak aşırı sağ hareketlerin geçirdiği dönüşümler incelenmiştir. Soğuk Savaş’ın sona ermesi ile günümüze kadar olan zaman içerisinde, Almanya’daki aşırı sağ hareketlerin ideolojileri ve eylemleri bölgesel olarak karşılaştırarak incelenmiştir. Günümüz Almanya’sında toplumsal eylemlerin aşırı sağ söylemlerinin Alman Parlamentosu’nda merkez sağ partilerince destek bularak siyasi olarak Alman siyasetini nasıl yönlendirdiği incelenmiştir. Almanya Federal Meclisi’nde sağ parti olan AfD’nin toplumsal aşırı sağ hareketlere karşı sergilediği tutum ve destekler çerçevesinde siyasi olarak aşırı sağ grupların siyasete olan etkileri tartışılmıştır. Bunun yanında meclisteki diğer partilerin, aşırı sağ söylemlerle elde ettikleri politik başarıları, istatistiklerden yararlanılarak ele alınmıştır. Almanya’da gerçekleşen aşırı sağ hareketlerin ideolojileri ve toplumsal etkileri ile

Doğu Almanya Cumhuriyeti'nde gerçekleşen aşırı sağ hareketlerin bağlantısı incelenmiştir. Bu bölümde yine Almanya'da gerçekleşen aşırı sağ hareketlerin bölgesel yoğunluk oranları incelenirken aynı zamanda siyasi oy verileri de incelenerek aralarındaki bağlantı ele alınmıştır.

Anahtar Szckler

Doğu Almanya, Almanya, aşırı sağ, milliyetçilik, ırkçılık, sağ popülizm.

ABSTRACT

Yasemin Merve Demirören. Rising Power of Extreme Rights in Germany after Cold War, M.Sc. Thesis, Ankara, 2019

This work dedicated to rise of far right during post-Cold War years in Germany consists of three major parts.

In the first part of this study, detailed analysis of various extreme right movements occurred during the Weimar era and Nazi Germany period has been examined case-by-case. Furthermore, comparative analysis of Weimer and Nazi Germany's right movements had conducted.

In the second part, extreme right movements in Cold War years in Germany had discussed. Firstly, general review of early years of this period (World War II and division of Germany) had done. Similarities and differences between extreme nationalist movements of Democratic German Republic and Federal German Republic has studied. Emergence of nationalism has linked to social, economic and political issues. Roots of xenophobia in Eastern and Western Germany and its impact on society had investigated.

The last part of study focuses on far right movements in unified Germany. The principally in this part, extreme rights' evolution in view of the fact that causes of Cold War. Extreme rights' ideologies and actions examined by comparing by region by region from the post-Cold War until these days. In this part, it contained to Germany's extreme rights' discourse how effected to German Parliament using supported by right wing parties. AfD is most powerful right wing parties that it reflected the extreme rights' ideology. It is attitude and supported to social extreme right movements had argued. On the other hand, extreme rights' political success on the parliament could examined using by statistics. The ideologies and social influences of the extreme right movements in Germany and the connection of the extreme right movements in the Republic of East Germany examined. In this section, while the regional intensity ratios of the extreme right movements in Germany analysed, the political voting data also examined and the connection between them were discussed.

Keywords

Eastern Germany, Germany, extreme right, nationalism, racism, right populism.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	i
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR DİZİNİ	vi
TABLolar DİZİNİ	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

WEİMAR DÖNEMİ ALMANYASI'NDA SAĞ HAREKETLERİN

DOĞUŞU

1.1. Weimar Dönemi aşırı sağ hareketler.....	11
1.2. Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi'nin kuruluşu ve ideolojisi.....	21
1.3. Nazi İktidarında Almanya.....	24

İKİNCİ BÖLÜM

SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ ALMANYA

2.1. Doğu ve Batı Almanya'da Yeni Rejimlerin Kurulması.....	37
2.2. Federal Almanya Cumhuriyeti'nde aşırı sağ hareketler ve siyasete etkisi.....	39
2.3. Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde aşırı sağ hareketler ve tepkiler	52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİRLEŞMEDEN SONRAKİ DÖNEMDE ALMANYA'DA AŞIRI SAĞ

HAREKETLER

3.1. 1990'larda Almanya'daki aşırı sağ hareketler ve tepkiler.....	69
3.2. Almanya'daki aşırı sağ hareketlerin siyasete etkisi.....	73
3.3. Almanya'daki aşırı sağ hareketlerin siyasete etkisi.....	73
3.4. 2000 sonrası aşırı sağ hareketlerin bölgesel oranları.....	80

3.5. Almanya aşırı sağ hareketler ile aşırı sağ popülizm	82
3.6. Demokratik Almanya ile Günümüz Almanya'sındaki Aşırı Sağ Popülizm Özellikleri	84
SONUÇ.....	91
KAYNAKÇA	93
ÖZGEÇMİŞ.....	97

KISALTMALAR DİZİNİ

CDU	: Hıristiyan Demokrat Birlik Partisi
CSU	: Hristiyan Sosyal Birlik Partisi
DVU	: Alman Halk Partisi
FDP	: Alman Liberal Demokrat Partisi
FPÖ	: Avusturya Özgürlük Partisi
FRG	: Federal Alman Cumhuriyeti
GDR	: Demokratik Alman Cumhuriyeti
KPD	: Komünist Alman Partisi
NAZİ	: Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi
NDP	: Alman Ulusal Demokratik Parti
OCSC	: Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu
OEEC	: Avrupa Ekonomi Topluluğu
SMAD	: Doğu Almanya'da kurulan Sovyet Askeri Yönetimi

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1.1. Kaiserreich'te 1871-1912 yılları arasında partiler	9
Tablo 1.2. 1929-1933 yılları arasında işsizlik rakamları ve Nazilerin oy oranı.....	28
Tablo 2.1. Federal Almanya'daki Yabancılara Karşı Yapılan Saldırıları	45
Tablo 2.2. Demokratik Almanya Cumhuriyeti ilk seçim sonucu partiler	56
Tablo 3.1. 1990-1993 Yıllarında Almanya'daki Eylemler	70
Tablo 3.2. Almanya'da Bazı Seçmen Sayıları ve Oy Hakları.....	83

GİRİŞ

İkinci Dünya Savaşı sonrası Almanya'nın ikiye bölünmesi konusu akademik çalışmalarda yoğun bir şekilde ele alınmıştır. Nazi iktidarının ertesinde Almanya'da kurulan iki farklı yönetimin iç ve dış sebeplerden dolayı farklı ideolojilerde olduğu büyük ölçüde kabul görmektedir. Federal Almanya Cumhuriyeti ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde gerçekleşen toplumsal olaylara siyasilerin bakış açısı sürekli tartışmalara neden olmuştur. Özellikle toplumsal ayaklanmalar şeklinde ortaya çıkan sağ hareketler ve çeteleşmeler her iki Almanya'da da farklı bir seyir izlediği gözlemlenmiştir. Yeniden farklı rejimlerle kurulan Almanya'da bu tür hareketlerin varlığı, günümüze ışık tuttuğu ve hatta günümüz ile çok da farklı olmadığı tartışmalarını gündeme getirmektedir.

Ancak bu çalışma, sadece Almanya'nın yabancı düşmanlığı konusunda sert bir tutum sergilemesini değil değişen sağ hareketlerin aşırılık boyutunu da ele alarak siyasi bir çerçevede incelenmesini ele almıştır. Bunun yanında Almanya'daki diğer partilerin aşırı sağ hareketlerin yükselişe geçmesiyle onların söylemlerinden etkilendikleri de ele alınmıştır.

Konu Almanya'nın yabancı düşmanlığı, göç politikası, İslamofobi politikalarının siyasi partilerce kullanılan söylemlerini de ele almıştır. Bunun yanı sıra ileride görüleceği üzere, Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı sonrası SSCB ve ABD olmak üzere iki farklı yönetimle idare edilmesinin sağ gruplara ve siyasi partilerin bu gruplara bakış açısı, Almanya'da siyasi bir dış baskı grubunun olduğu göz önünde bulundurularak ele alınmıştır.

2013 yılında aşırı sağ kanat partisi olarak bilinen AfD (Alternative für Deutschland) Partisi'nin ortaya çıkarak siyasal bir taban oluşturduğu ve aşırı sağ hareketlerin liderlerinin de partiye destek olduğu gözlemlenmiştir.

Almanya'da aşırı sağ hareketlerin küresel popülist hareketlerden etkilenecek 1990 sonrası dönemde hız kazanması bu tezin konusunu oluşturmaktadır. 1990 sonrası Almanya'nın doğu eyaletlerinde aşırı sağ hareketler ırkçı, nefretçi, yabancı düşmanı ve şiddet yanlısı söylemlerini kullanarak siyasi karar alma sürecinde ve siyasi

partilerde etkili olmaktadır. 1990 sonrası dönemi anlamak için 1. Dünya Savaşı sonrası Weimar Almanya'sı ve Adolf Hitler'in Nazi Almanya'sı da dâhil olmak üzere Doğu ve Batı olarak bölünen Almanya'daki aşırı sağ hareketler ve politikada etkinlik düzeyleri ayrı ayrı ele alınmalıdır.

Weimar Almanya'sı döneminde aşırı sağ hareketlerin Hitler'in Nasyonal Sosyalist Partisi'nin yükselmesine ve aşırı sağcılığın daha çok etnik sağcılığa ve ırkçı söylemlere dönüştüğünü söylemek mümkündür. 2.Dünya Savaşı'ndan sonra Doğu ve Batı Almanya'da ayrı ayrı rejimler kurulmuştur. Aşırı sağ grupların siyasette başarılı olduğu Federal Almanya Cumhuriyeti'nin aksine Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde ise aşırı sağcı gruplar 1990'lara kadar siyasette başarılı olamamış, hayatına giderek artan toplulukta yer bulmuştur. Bu dönemlerde Doğu ve Batı Almanya'daki sağ partilerin benzerlikleri, söylemleri ve farkları da incelenmelidir. Sağ partiler, Nazilerin etnik söylemlerini iki Almanya'da başta reddetseler de, bir süre sonra kabul etmek zorunda kaldılar. Nazi dönemi sonrasında iki tarafın aşırı sağcılarının zorlandığı ve Neo-Nazi söylemlerinden kaçınmak için anayasalarını ve esnek kurumlarını tekrar düzenlemek zorunda kaldılar.

1990 Almanya birleşmesinden sonraki dönemde aşırı sağın genişlemesi önceki dönemlere göre daha zordu. Çünkü öncelikli olarak komünist ve demokratik devletin toplumda ve üniversiteler başta olmak üzere okullardaki entegrasyona vermiştir. Almanya birleşmesi sonrası dönemde, Hitler ve hareketleri çoktan önemini yitirmiş bir ideoloji değildi. Aşırı şiddet eylemleri, küçük grupların, yabancı göçmenlere ve mülteci otellerine saldırıları ve ateşe vermelerine dönüşmüştür. Doğu Almanya eyaletlerinde, aşırı sağ, solcular ve farklı ırklardaki insanlar (yabancılar) için baskın şiddet eylemleriyle devam etmektedir. 2013'de Doğu Alman eyaleti olan Dresden'de Pegida hareketlerinin çıkması ve yabancılarla karşı nefret ve ırkçı söylemlere sahip bir grup insanın şiddet yanlısı olarak sokaklarda eylem yapması da bunun bir göstergesi olmuştur. Alman merkez siyasetinden de destek alarak geniş kitlelere ulaşan grup her geçen gün yabancılarla karşı biraz daha tutumunu sertleştirerek ülkedeki göç politikasının değiştirilmesi için hükümete baskı yapar hale gelmiştir. Bu tezde birleşmeden önceki Doğu Almanya ile birleşik Almanya Devleti'nin doğu eyaletlerindeki aşırı sağ hareketlerin siyasetteki etkisi incelenecektir.

Bu tezin yazılma amacı Almanya'daki aşırı sağ ile yazılmış yeteri kadar Türkçe kaynak olmamasıdır. Bununla beraber bu tezdeki amaç, Almanya birleşmesinden önceki Doğu ve Batı Almanya sağcıları ile destekçileri özellikleri ve siyasi olarak Alman iç siyasetini nasıl etkilediği, 1945-1990 arası Almanya'daki aşırı sağın dönemsel olarak başarılı olamamasının iki Almanya'nın birleşmesiyle nasıl güçlendiği incelenmiştir. Birleşmeden sonra 1990 sonrası aşırı sağ partilerin yabancı düşmanlığını kullanarak aşırı sağ halk hareketleriyle siyasi başarısının artmasının nedenleri ve 2000'lerde aşırı sağ hareketlerinin Doğu Almanya şehirlerinde daha baskın olmasının birleşmeden önceki Doğu Almanya aşırı sağcılığıyla benzerliklerinin farklarının nedenleri sorularına bu tezde yanıt aranmak istenmektedir.

Bu çalışma, Weimar Almanya'sı döneminden itibaren 1933-1945, 1945-1990 ve 1990 sonrası Almanya aşırı sağ hareketleri konuları ile sınırlandırılacaktır. Bunun dışında kalan Almanya'nın I. Ve II. Dünya Savaşları'nda Almanya ve aşırı sağ dışındaki parti analizleri konular araştırmada sınırlandırılacaktır.

Bu çalışmada sosyal bilimlerde sık kullanılan "nitel" ve "karşılaştırma" yöntemleri kullanılmıştır. Tezin yazımında kullanılacak yöntem literatür taramasıdır. Bu yöntemle Doğu Almanya'daki aşırı sağ hareketler ile 1989 sonrası birleşen Almanya'daki aşırı sağ hareketlerin benzerlik ve farkları değerlendirilmeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

WEİMAR DÖNEMİ ALMANYASI'NDA SAĞ HAREKETLERİN DOĞUŞU

Yüzyıllardır Avrupa'nın tam kabinde yer alan ve bu nedenle birçok imparatorluk ve dukalığın sahip olmak istediği yer olan Almanya tarihinin büyük bir kısmında savaşa sahne olmuştur. Almanya'nın parçalı siyasi yapısı nedeniyle güçlü, merkezi bir otorite kurulması uzun yıllar almıştır. Almanya, jeopolitik konumundan dolayı güçlü devletlerin çekişme nedeni olmuştur. Ulus-devlet olmanın ön şartlarından biri olan vatandaşlar arasında birlikte yaşama, ortak kültür, ortak dil, ortak tarih ve en önemlisi milli bilincin olmasına bağlıdır. Ulusal bilinç, ulusçuluk, milliyetçilik ve ulus-devlet anlayışı Almanya' da oldukça geç ve karmaşık bir şekilde cevap bulmuştur. Bütün bunların yanı sıra, Alman ulusunun isminin ne olacağına karar verilmesi de aynı zorlu yollardan geçmiştir. Almanya'nın ortak bir dil, din ve kültürde uzun yıllar gecikmesine neden olan ise kökeni eskiye dayanan bir Alman kabilesinden yoksun olmasıdır.

Kutsal Roma İmparatorluğu döneminden itibaren Ren Nehri'nin doğusu Cermen topluluğu olarak adlandırılmakta idi ve bu topluluğu bir arada tutan siyasi neden ise Frank aristokrasisi idi.¹ Orta Çağ döneminde imparatorluklar ve dukalıklar kiliselerce yönetiliyor ve kilisenin onayladığı kişiler tahta geçiyordu. Almanya'nın o dönemlerde siyasi, dini ve kültürel olarak bir bütünlüğünün olmadığından yukarıda bahsedilmiştir. Almanya'nın siyasi bir bütünlüğünün olmamasının pek çok nedenleri vardı. Bunlardan en çok öne çıkan neden dini birliğin olmamasıydı. Dini birlik kavramı, Avrupa'da başlayıp tüm dünyayı etkisi altına alan Reform Devrimleri sırasında anlam kazanmaya başladı. Almanya'nın parçalı ve birçok dukalıktan oluşan karışık siyasi yapısı da diğer nedenlerden biridir. Dukalıklar arası güç çekişmeleri, taht kavgaları bütünlüşmeyi zorlaştırıyordu. Dil birliğinin olmaması da halkın kendi iç iletişimini güçleştirdiği gibi

¹ Hakan, Özdemir, Selahaddin, Bakan, "Ulus Devletin Oluşumu ve Sorunları Açısından Almanya ile Fransa'nın Karşılaştırılması", **Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.5, Ek sayı, Aralık, s.22.

dukalıklar arası da farklılık yaratmaktaydı. Martin Luther'in 1517 yılında İncil'i tekrar yorumlaması sayesinde bu güçlüğün üstesinden gelinmiştir.

Almanya'da ulus düşüncesinin ancak 1500'lü yıllarda popülerite kazandı. Alman ulusu bilincinin kazanılmasında Rönesans ve Hümanizm' in getirmiş olduğu milliyetçilik duygusu önemli bir rol oynamıştır. Bununla beraber yüzyıllarca süre gelen dini bir baskı olan Kutsal Roma İmparatorluğu'nun aynı dönemde gücünü yitirdiği görülmektedir.²

Almanya'nın siyasi bütünleşmesi süreci incelendiği zaman, 1618-1648 yılında gerçekleşen Otuz Yıl Savaşları'nın bu süreci hızlandırdığı gözlemlenmektedir. Almanya o zaman Katolik kilisesinin etkisi altındaydı. O zamanlar Almanya'nın büyük bir bölümüne sahip olan Habsburg İmparatorluğu sahipti. Savaş Protestanlar ve Katolik devletler arasında gerçekleşmiş ve Katoliklerin (Habsburglar ve İspanya) mağlubiyetiyle sona ererek Kutsal Roma İmparatorluğu'nun sonsuz sanılan gücü kırılmış oldu. Savaşın akabinde 1648 Westphalia Barışı imzalandı. Bu anlaşmaya göre yıllardır Kutsal Roma'nın dayatmış olduğu Katoliklik'in dışında Lutheryanizm ve Kalvenizm gibi yeni dinler ortaya çıkmıştır. Almanya'nın siyasi birliğinin olamaması, ortak bir dinin oluşmasını engellemektedir. Ortaya çıkan yeni dinler de Almanya'daki din farklılıklarının daha çok ayrışmasına neden oldu. Yine bu anlaşma ile Kutsal Roma'nın halk üzerindeki etkisi bir anda ortadan kalkmış daha özgür daha aydın bir geleceğin oluşması için rahat bir ortam sağlamıştır. Oral Sander'e göre Avrupa'da dini bir topluluğun etkisinden çıkmış her ulus, devletini millileştirmeye katkı sağlamaktadır. Almanya için anlaşmanın diğer bir önemli sonucu ise; Brandenburg'un tek ayakta kalan devlet olarak siyasi hayatına Brandenburg-Prusya olarak devam etmesidir.³

Bir diğer önemli süreç ise; Yedi yıl Savaşları. Bu savaş 1759-1763 yılları arasında gerçekleşmiş ve Bismarck Almanya'sının temellerini oluşturmuştur. Prusya'da oluşan milliyetçilik akımları Almanlardaki birliktelik, ulusçuluk duygusunu tetiklemiştir. Daha sonra Almanya ile birleşecek olan Prusya'nın kaderi Westphalia

² Özdemir, Bakan, a.g.e., s.21-22.

³ Colin Storer, **Weimar Cumhuriyeti'nin Kısa Tarihi**, çev. Sedef Özge, İletişim Yayınları, 2015, s. 20-22.

1648 Barışı ile değişmiştir. Brandenburg'un savaştan yara almadan ayrılan tek devlet olması bakımından diğer devletlerden farklı olduğunu söylemek mümkündür. Brandenburg'un yakınlarında kurulan Prusya Dukalığı, I. Friederich Wilhelm (1640-1688) egemenliğinde idi. Kendisine tarihte daha sonra *Büyük Elektör* denecektir. Büyük Elektör, 1680'e gelindiğinde ordusu sayesinde uluslararası üne sahiptir. Baltık Denizi'nde küçük bir filoya, Fransa'dan gelen mülteciler sayesinde eşsiz bir orduya ve güce sahip olması bakımdan dönemin önde gelen devletlerarasında sayılmaktadır. I. Wilhelm ordu ile siyaseti ayrılmaz bir bütün hale getirmesiyle gelecekte Almanya ve Prusya'ya zengin bir miras bırakmış oldu.⁴

Yedi Yıl Savaşları, Almanya'nın bütünleşmesine katkı sağlarken aynı zamanda Viyana Kongresi, Paris Barış Konferansı dönemlerinde güçlü devletlerin siyasi dayatmalarını kabul etmek zorunda kalması Alman bilincinin oluşmasını yavaşlatmıştır. Örneğin Viyana Kongresi'nde alınan bir kararla Almanya'nın 39 bağımsız eyaletten oluşan bir Alman Konfederasyonu kurmasına karar verildi. Bu da demek oluyor ki Almanya'nın zaten bölünmüş yapısı resmileşirken diğer devletlerin de bunu kabul ettikleri görülmektedir. Bu durum karşısında Almanya'nın tek alternatifini Prusya egemenliği altına girerek siyasi bütünleşmesini bu çatıda oluşturmasına neden olmuştur. Almanya Konfederasyonu'nda sayıca fazla olan eyaletlerin birbirleri arasındaki güç çekişmeleri ve siyasi anlaşmazlıklar konfederasyon içerisinde oy birliği ile karar alınmasını güçleştirdiğini göstermektedir.

19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Avrupa'da milliyetçilik akımının Almanya'yı etkilediği görülmektedir. Almanlar arasında milliyetçilik duygusunun uyanışı Almanya için çok erken bir hamleydi. Ulus-devlet olmanın sadece milliyetçilik duygusu olduğunu düşünen Almanya için sadece başarısız bir girişimdi. Siyasi birliğini yine sağlayamayan Almanya için kendini uluslararası arenada kendine yer bulmasından başka çare yoktu. Bu yüzden ulusal ticaretini geliştirmek ve serbest Alman ekonomisini oluşturup ve kalkındırmak için Prusya ile işbirliğine gidenen Gümrük Birliği (Zoll Verein)'i kurmuştur.

⁴ Storer, a.g.e., s.22.

Prusya önce Gümrük Kanunu'nu çıkararak ülke içindeki tüm gümrüklere son vererek kendi içerisindeki serbest ticaretteki engelleri kaldırmıştır ve ekonomik birliği sağlamıştır. Daha sonra 1834 yılında Alman Gümrük Birliği'ni kurmuştur. Bu düzenlemelerden dolayı hem ekonomide hem de ticarete gelişmeler yaşanmıştır. Baskın Oran bu konu ile orta sınıfın liberalleşme sürecinin başladığını, temelde ulus bilincinin ve milliyetçiliğinin filizlendiği ve yayıldığı burjuvazi sınıftan kaynaklandığını ileri sürmektedir.⁵ Sürekli büyüyen orta sınıf ve destekçiler bir araya gelerek birleşik Almanya lehine sloganlar etrafında birleşme çağrılarını yapmaya başlamışlardır. Bu sınıf *1848 Devrimleri'ni* gerçekleştirmiştir. Bu devrimin özelliği bireysel özgürlüğün ve eşitliğin getirmiş olduğu milliyetçilik akımı karşısında Almanların birleşmesi fikrinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu girişimin başarısız olması, Kırım Savaşı'ndan sonra birleşik Almanya'nın Prusya çatısı altında varlığını sürdürmeye devam etmesine neden olsa da aslında bu Almanya için bir koruyucu nitelikte idi.⁶ Bu da Almanya'nın gelecekteki sanayisi ve ortak pazarı için temellerini oluşturduğu söylenebilir.

1850'lerde Prusya gücünü arttırmıştı. Fransa ve Avusturya'ya karşı Alman ulus devleti oluşumunu desteklemiştir. Otto Von Bismarck 1871 yılında Versailles Sarayı'nda Alman İmparatorluğunu ilan etmiştir. 1871 yılında birleşme sağlanmasına rağmen küresel bir heyecana neden olmamıştır. Bunun nedeni sağ gruplar arasında çekişmelerin yaşanmasından dolayı muhafazakârlar kendi aralarında bölünmüştür.

1871 yılına kadar merkezi bir devlet kuramayan Almanya, vatandaşlık konusunu Prusya'ya özgü gelenekçi, etno- kültürel bir hak olarak görmekte idi. Alman ulusçuluğu, burjuvazinin zayıflığı ve isteklerini dahi yerine getirmekten aciz olması nedeniyle Alman demokrasisinin hukuki ayağının oluşmasına engel olmuştur. Almanya ulusçuluğu milliyetin üstünde görmesi bakımından diğer ülkelerden ayrılmaktadır.⁷

1868 yılına gelindiğinde Otto Von Bismarck başbakanlığa getirildi. Bismarck'ın başbakan olması Almanya Birliği konusunda hız kazanmasına neden olmuştur. Kuzey

⁵ Özdemir, Bakan, a.g.e., s.21.

⁶ Özdemir, Bakan, a.g.e., s.23.

⁷ Özdemir, Bakan, a.g.e., s.20-24

ve Güney Alman Konfederasyonu kuruldu. Bu konfederasyonlardan Güney Alman Konfederasyonu'na bağlı devletler bireysel anlaşmalar ile bağlı idi. İki konfederasyonun birleşmesi ise 1870-1871 yılları arasında Prusya-Fransa arasında gerçekleşen savaş neticesinde Büyük Alman İmparatorluğu kurulmuş oldu, imparator olarak I. Wilhelm getirildi. Almanya İmparatorluğu içerisinde konuşulan dil Almanca idi. Bismarck'ın başbakan olması ile Alman ulusal kimliği kazanılmış oldu. Bu dönemi izleyen 1875 yılında, ülke içerisinde ortak para birimine geçildi ve *Reichbank* kurulmuştur. Ülke dışında yaşayan Almanların vatandaşlık alma işlemleri kolaylaştırıldı.

1878 yılına gelindiğinde de Otto Von Bismarck, ekonomide korumacı ve anti-sosyalist kanunları yürürlüğe koymuştur. Yapılan bu çalışmalar Alman muhafazakârlığını kaydığı yörüngesine yeniden yerleştirmek için idi.⁸ Bismarck'ın bu siyasete yön veren yenilikleri kültürel birleşmeyi dışarıda bırakmaktaydı. Bu dönemden itibaren anayasal bir krallık kurulması düşünülse de Almanya için şimdilik erken bulunduğu ve anti-parlamentar toplulukların da etkisiyle kurulamamıştır.

Bismarck Almanya'sında muhafazakâr partiler *Kaiserreich*'de ikiye bölündüğü için güçlü bir politika izlemeleri mümkün değildi.

Tablo 1.1. Kaiserreich'te 1871-1912 yılları arasında partiler

<i>Partiler</i>	1871	1874	1877	1878	1881	1884	1887	1907	1912
<i>Muhafazakârlar</i>	57	22	40	59	50	78	80	60	43
<i>Reichspartei</i>	67	36	38	57	28	28	41	24	14
<i>Ulusal Liberal Parti</i>	125	155	128	99	47	51	99	54	45
<i>Merkez Parti</i>	63	91	93	94	100	99	98	105	91
<i>Terakkiperver Parti</i>	47	50	52	39	115	74	32	49	42
<i>Sosyal Demokratlar</i>	2	9	12	9	12	24	11	43	110
<i>Yahudi- Karşıtları</i>	-	-	-	-	-	-	1	16	13
<i>Diğerleri</i>	36	34	34	40	45	43	34	43	49

*Kaynak: The Radical Right in Germany, Lee McGowan, s. 21-22.

⁸ Lee McGowan, **The Radical Right in Germany: 1870 to the Present**, Taylor and Francis, 2003, s.20-22.

Alman İmparatorluğu, daha önce kurulan Alman Federasyonu'ndaki karar alma gücünü ve büyük devletlerin uluslararası anlaşmalarla zorlu dayatmalarından farklı görünse de aslında Prusya'ya bağlıydı.

1890'ların başında Almanya'da sağ kesimde bir tür ırkçı topluluklar oluşmaya başladı. Bu küçük gruplarda Yahudi karşıtı ve ulusal bir yol izliyordu. Bu gruplar orta sınıflar tarafından desteklenerek, Alman politik bilincini ve toplumunu şekillendirmeye milli bir birlik duygusu oluşturmaya başlamıştır. Bu düşünceler, 1893 yılında kurulan Tarımsal Birliği etkilemiş ve ırkçı politik bir düşünce olarak *Verbande*'nin⁹ oluşmasına neden olmuştur. Bu da daha sonra kurulacak sağ grupların destekçilerinin temel yapısını oluşturacaktır.¹⁰ 19.yüzyılın büyük çoğunluğunda radikal sağ gruplar, yeni bir burjuvazi oluşmasına şiddetle karşı çıkmıştır.

1800'lerden 1900'lere gelindiğinde Alman sağ partiler yön değiştirmeye başladı. Militan ulusalcılık anlayışı içerisinde kendine özgü örgütlenmelerden ve ideolojilerinden uzaklaşmaya başlamışlardır. 1914'lere gelindiğinde pek çok muhafazakâr küçük burjuva gruplarına (Tarım Ligi (Agrarian League), Pan-Alman Ligi) gibi gruplar politikalarında değişiklik yaparak yeniden siyasi rekabette yerini almış oldu. Bu küçük sağ burjuvazi gruplarının bir takım özelliklerinden dolayı incelenmesi gerekmektedir. Bu grupların en belirgin özellikleri, birbirlerinden oldukça farklı oldukları için belirli bir kalıbın, düşüncenin içerisinde bir arada olmamasıdır. Bu gruplar, sektörel ve bölgesel ele alınıp incelenmesi gerekmektedir. Küçük ve kırsal kesimdeki varlığını sürdüren gruplar, uluslararası örgütlerin temellerini oluşturacak düşünceye sahipti. Bir diğer nokta ise düşük orta sınıf, 1880'lerden sonra ortaya çıkan ekonomik ve kolonyal bürokrasinin tam ortasında kalıyordu. Bu da siyah-beyaz insanlar arası farkı derinleştiriyordu. Bir diğer önemli nokta ise, orta sınıf seçmenlerin esasen 1890 sonrasında galip ve milliyetçi duygularını harekete geçirmek için sektörel çıkarlarını inşa etmekle ilgili idi. Genel olarak Wilhelm Dönemi, güçlü ve ses getiren *Verbande*'nin geçmişini ve etkilerini yansıtıyordu. Radikal sağ grupların su gibi aktığı bir nehirde emperyalist ve militarist eğilimleri de ateşlemiştir.

⁹ Baskı grupları.

¹⁰ McGowan, a.g.e., s. 21.

II. Wilhelm Dönemi daha çok Almanya'yı Avrupa'nın tam ortasında yalnız adam politikası uygulamasına neden olmuştur. II. Wilhelm ile anlaşamayan Bismarck, görevinden istifa ederek Almanya için yaptığı yenilikler son bulmuştur. Bismarck'ın Almanya için yaptığı en büyük yeniliklerin içinde uluslararası olanı, Almanya'nın Uzak Doğu'daki söz sahibi olmasıdır. Fakat Almanya bunlarla yetinmeyip daha fazla sömürge kazanmak istemeye başlamış idi. Almanya artık zengin, bakir bir toprak üzerinde geniş sömürge imparatorluğu kurmak için saldırgan ve acımasız bir politikaya yönelmeye başlamıştı.¹¹

1.1. Weimar Dönemi aşırı sağ hareketler

Yeni Almanya Devleti'nin karşılaştığı en büyük güçlüklerden biri kimlik sorunu idi. Kimlik kargaşasının nedeni ise etnik milliyetçilik duygusuydu. Bismarck'ın istifa etmesi ile taht II. Wilhelm (Kaiser)'e kalmıştı. Alman sanayisi Bismarck'ın getirmiş olduğu yenilikler ve millileşme hareketleri ile gelişmeye başladı. I. Dünya Savaşı Arşidük Ferdinand'ın öldürülmesiyle 28 Haziran 1914'de başlamış olsa da bu sadece görünen sebep idi. Asıl sebep Almanya'nın Fransa'nın elinde bulunan topraklara izlediği genişlemeci politikalarından dolayı Almanya hem Fransa'yı hem de sayısız sömürgeye sahip Britanya'yı karşısına almış oldu ve böylelikle savaş uluslararası bir boyut kazandı.

Almanlar açısından bu savaş yenilenme, yeniden doğuş, önceden belirlenen tabuları kırma, büyük devletlerin daha önce dayatmalarına karşı bir başkaldırı ve kendi haklarını tayin etme arzusu idi. Alman İmparatorluğu'nda bütünleşmeyi sağlayan Kaiser, savaş esnasında Almanya'daki tüm parti ve topluluklardan savaşa destek vermeleri için çağrıda bulunuyordu. Halk bu çağrıya cevabını cephelerde verdi. Almanya, politikasında öncelikle Fransa'yı ele geçirip ardından Rusya'ya olarak belirlemişti. Fakat tarihi bir yanlışlığa düşerek Rusya'yı ele geçirme hayalleri daha Fransa'da yarım kalmıştı. Almanya için en büyük koz Paul Von Hindenburg idi. Hindenburg'un komutayı ele almasıyla Ruslar bir takım kayıplar verdi. Bu zafer Hindenburg'un yıldızını parlattı. Savaş Almanya lehine ilerlerken savaşın kaderini değiştirecek kıtalararası hamleler yaşanmaya başladı. Amerika Birleşik Devletleri'nin

¹¹ Özdemir, Bakan, a.g.e., s.26.

savaşa dâhil olmasıyla Almanlar için savaş kaybedilmeye başlamıştı. 11 Kasım 1918 tarihi Almanya için bir milat olacaktı. Yaşanan bu dış siyasetteki başarısızlıklar İç siyaseti de etkilemeye başlamıştı. Muhafif Erzberger (Katolik Alman siyasetçi) için Almanya'nın önünde iki yol vardı; ya Almanya işgal edilecekti ya da teslim olacaktı. Bu zorlu karar alma sürecinin sorunda Erzberger Almanya'nın teslim olmasına karşı çıkarak bir dizi Almanya aleyhine teklifleri kabul etmek zorunda kaldı. Bu sırada halk sokaklara dökülmeye başlamıştı ve Kaiser II. Wilhelm tahttan indirilerek Cumhuriyet ilan edildi.

Savaşın gerek uluslararası bir boyutta olması, çok cepheli olması ve uzun sürmesi Avrupa'da refah seviyesinin düşmesine, ekonominin bozulmasına, savunma sanayisine yapılan harcamaların yüksek olması ve beraberinde getirmiş olduğu yoksulluk, açlık, hastalık, enflasyon gibi birçok sıkıntıya sebep olmuştu. Tüm Avrupa bunlarla kavrulurken Almanya'nın durumu daha ağırdı. Gerek yenilgi gerekse yoksulluk Almanya için sıkıntı oluşturmuştu. Bu sırada Weimar Almanya'sında durumu düzeltmek için bir takım çalışmalar yapılmakta ve sanayiye ağırlık verilmekteydi. Halkın hükümete güveni kalmamıştı. Savaşın kaybedilmesi, halk arasındaki huzursuzluk ve çatışma ortamı Almanya için bir iç işleri sorunu oluşturmaktaydı. Savaşı kaybeden Weimar Cumhuriyeti olmamasına rağmen Versailles Anlaşması dönem olarak cumhuriyetin iktidara gelmesi halkın gözünde Weimar hükümetini suçlu konuma getirmişti. Bu sırada halkın içindeki huzursuzluk işçiler arasında da yaygınlaşmaya başladı ve bir grup işçi grev yapmaya başlamıştı. Bu grupların politik bir bağlantısı yoktu. Grevcilerin talepleri ekonomik ve siyasiydi.¹² Savaşın uzaması halkta bir isteksizlik yaratmıştı. Her sokaktan ses gelmeye başlamıştı. Bu sıradan bir topluluğun başkaldırısından farklıydı. Yapılan eylemlerdeki anonslarda işçi sınıflarının Avrupa'daki gibi birleştirilmesi söylemleri yer almaktaydı.

Batı dünyası da gelişmeleri endişe ile izlemekteydi. Etkisini iyiden iyiye hissettiren Bolşevik tehdidini engellemek için Almanya'daki sağ grupları desteklemeyi düşünüyorlardı.1918'de başlayan sosyalist ayaklanmalar 1919 yılının Ocak ayında bastırılmıştı.

¹² Storer, a.g.e., s.46.

Almanya hem dış siyasette hem de iç siyasette sorunlarla aynı anda uğraşıyordu. I. Dünya Savaşı'nın akabinde müttefik devletlerle görüşmeler neticesinde Versailles Anlaşması imzalanmasına karar verilmişti. Versailles Anlaşması'nın imzalanması Almanya'da yeni hükümetin kuruluş dönemiyle aynı zamandadır. Anlaşma ile Almanya savaş suçlusu ilan edildi. Denizaşırı toprak haklarından da feragat etmek durumunda kaldı bu da Almanya'ya zorla dikte ettirilen Versailles Anlaşması'nın toprak bütünlüğünü ve ülkelerin kendi sınırlarını kendilerinin belirleme hakkı olan (self-determinant) maddesini yok saydığını göstermektedir.¹³

Yeni Almanya, II. Kaiser'in tahtından feragat edip ülkeyi terk etmesiyle başıboş kalmıştı. Hükümetin başına Şansölye Friedrich Ebert getirilmişti aynı zamanda Almanya'nın ilk cumhurbaşkanı unvanını almıştı Alman Meclisi çok yapılı bir sisteme sahipti. Yeterli oylar sağlanamadığı için koalisyon hükümeti kurulmuştu. Koalisyon içindeki görüş ayrılıkları neticesinde oy birliği ile herhangi bir karar alınamadığı için koalisyon gücünü kaybederek dağılmaya başladı. Meclisin içindeki bu siyasi otorite boşluğu, koalisyon hükümetinin dağılması ve meclis içinde kuvvetli görüş ayrılıklarının olması, Alman sağ partilerin kurulması için ortam sağlamış oldu. Bu sırada Ebert yönetimi, Max Weber'in de içinde bulunduğu Alman düşünürlerden ve bilim adamlarından bir anayasa hazırlamalarını istedi. Weimar Anayasası, 5 ay gibi kısa fakat yoğun bir biçimde hazırlanarak 11 Ağustos 1919 yılında yürürlüğe girdi. Artık Almanya için bu dönem Weimar dönemi olarak adlandırılacaktır.

Weimar Anayasası, birçok yönden Almanya için ilkleri barındırmaktaydı. Weimar Anayasası oldukça liberal bir anayasaydı. Anayasa, daha önce gerçekleşen işçi sınıfı ile yönetici çatışmalarını iyileştirerek onları barıştırma amacı güdüyordu.¹⁴ İçerik bakımından siyasete yenilikler getirmişti. Almanya Meclisi'nin iki kanatlı yapısı da anayasanın getirmiş olduğu yeniliklerdendir. Meclisin ilk kanadında *Reichstag*¹⁵ olarak adledilen ve doğrudan halk tarafından seçilen parlamenterler bulunurken, ikinci kanadında ise *Länder*¹⁶ olarak bilinen ve dolaylı olarak seçilen

¹³ Emre Yüksel, "İki Savaş Arası Dönemde Almanya: Nazi Partisi'nin İktidara Gelişi (1918-1933)", **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, 2013, s.4.

¹⁴ Storer, a.g.e., s.78.

¹⁵ Almanya Parlamentosu.

¹⁶ Alman Parlamentosu'ndaki eyaletleri temsil eden eyalet başkanlarının genel adı.

parlamentelerden oluşmaktadır. Siyasi partiler aldıkları oy oranı ile doğrudan parlamentoda koltuk sahibi olurken aynı zamanda küçük partilere de mecliste temsil olanağı verilmiştir.¹⁷ Bu yenilikle aynı zamanda tek başına bir partinin mutlak gücünü sınırsız kullanması kısıtlanarak meşruiyetin nispi oy sistemi ile koalisyon hükümeti kurulmasını zorunlu kılmıştır. Bu da demek oluyor ki kurucu Alman Anayasası, daha önceki darbe girişimleri ve sol örgütlerin mecliste çoğunluğu elde ederek tek başına hükümeti ele geçirmesinin önüne geçmeye çalışıyordu. Bu madde aynı zamanda daha sonra sık sık hükümet değişiklikleri ve istikrarsızlıklar ile birlikte yükselen Hitler ve NAZİ Partisi'nin ortaya çıkışında önemli rol oynayacaktı.¹⁸

Carl Schmitt'e göre düşünürlerin ve akademisyenlerin hazırladığı Weimar Anayasası'nın temel ilkeleri 4 hususta toplanabilirdi. Bunlar; Weimar Anayasası, demokratik bir Cumhuriyettir (ilk maddesi), Alman devletinin yapısının federal olduğunun doğrulanması, Yasama ve Yürütme organlarının yetkilerinin parlamenter bir sistemde toplanacağı ve hukuk devletinin getirmiş olduğu temel hak ve özgürlükler ile kuvvetler ayrılığı ilkesinin kabul edilmesini içermektedir.¹⁹

Kurucu Meclis tarafından kabul edilen Weimar Anayasası'nın monarşi ve otoriter düzen arasındaki ilişkilerde kayda değer bir değişikliğin olmadığını öne süren Hakan Özdemir ve Selahaddin Bakan'a göre önceki döneme göre aile yapısı, işyerlerindeki düzen, askeri düzen, bireyler arasındaki ilişki, birey devlet arasındaki ilişkileri değiştirmedini savunmuşlardır. Kısacası, Weimar Anayasası ile toplumun çok farklı oldukları bu yüzden birbirini tamamlamadıklarını iddia edilmektedir.²⁰

Anayasa, kendi içinde tezatlar barındırıyordu. Hem güçlü hem de zayıf ilkeleri bir arada bulunmaktaydı. Bunlardan ilki Şansölye kabinesini seçerken Reichtag'a danışmak ve güvenoyu almak zorundaydı yoksa kabinesiyle birlikte istifa etmek zorunda kalacaktı. Şöyle ki, Weimar döneminde, hükümeti kuran ve parlamentonun güvenoyunu alan herhangi bir parti parlamentoda yeterli çoğunluğa sahip olamamıştır

¹⁷ Storer, a.g.e., s.78-80.

¹⁸ Yüksel, a.g.e., s.4.

¹⁹ Ece Göztepe, "Bir Klasik Eser Olarak Carl Schmitt'in" Anayasa Öğretisi", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C.73, S.1, 2015, s. 143.

²⁰ Özdemir, Bakan, a.g.e., s.26.

ve bu nedenle de hükümetler, değişik politikalar etrafında şekillenen koalisyonlardan oluşan hükümete tabii olmuştur. Bu yetki ilk bakışta Şansöyenin yetkilerinin sınırlandırılması ve kendi başına karar almasının önüne geçilmesi gibi düşünülse de aslında kendi içinde çelişkiler barındırmaktaydı. Reichtag'ın veto etme yetkisi olduğu için pek çok karar alınmadığı gibi bazı kararlarda mutabık kılınmadığı için iç siyaseti zayıflatıyordu.²¹ Diğer bir madde ise Şansölye, cumhurbaşkanı tarafından seçilmesine karşı bağımsız hareket edemiyordu. Ayrıca, parlamentodan bir yasa geçirmek istediği vakit milletvekillerinden çoğunluklu oy alması gerekiyordu. Bu maddeye istisna ise olağandışı koşullarda başbakanın devlet başkanının onayı ile kanun gücünde kararnamelerle ülkeyi yönetme yetkisinin verilmesidir.²²

Weimar Anayasası'nın Cumhurbaşkanı'na verdiği olağanüstü yetki ise anayasanın 48/2 maddesinde şu ibareyle yer almaktadır” Weimar Anayasası madde 48/II: “Alman Reich'ında kamu güvenliği ve düzeni büyük ölçüde ortadan kalkmışsa ya da tehlike altındaysa, Cumhurbaşkanı kamu güvenliğinin ve düzeninin yeniden tesisi için gerekli olan tedbirleri alabilir; gerekirse silahlı güçlerin yardımıyla duruma müdahale edebilir. Bu amaçla Cumhurbaşkanı, Anayasa'nın 114, 115, 117, 118, 123, 124 ve 153. maddelerinde güvence altına alınan temel hakları geçici olarak, tamamen ya da kısmen yürürlükten kaldırabilir”.²³

Buradan yola çıkarak esasen bu yetkinin daha sonrasında azınlık grupların hükümetin başına geçmesiyle Nazi partisi ve Hitler'in bu maddeden güç aldığı ve demokrasiyi zayıflattığı görülmektedir.

Daha önce belirtildiği üzere Weimar Anayasası, Almanya'da işçi ve işvereni barıştırmaya yönelik hazırlanmış olduğu belirtilmişti. Bunun için Almanya'daki her vatandaş önemseniyor ve bireysel yaklaşımda bulunuluyordu. Vatandaşların herhangi bir eşitsizlik ya da güvensizlik durumunda hükümetle ihtilafli durumlarda kalması halinde bağımsız mahkemelere başvurabileceği maddelerinde yer almaktaydı. Bununla beraber grev hakkı, insan hakları, kadınlara eşitlik hakkı ve ifade özgürlüğü

²¹ Storer, a.g.e., s. 80-82.

²² Yüksel, a.g.e., s.8.

²³ Göztepe, a.g.e., s.146.

gibi kavramlar garanti edilirken Bismarck'ın daha önceki emeklilik maaşı, sağlık yardımı gibi hakları da kapsamlı içeriyordu.

Schmitt'e göre Weimar Anayasa'sı aslında Alman kurucu meclisinin siyasi bir kararından doğmuştur. Bu anayasaya göre demokratik ilkeleri benimsemiş ve içerisinde sayılan haklar yasama, yargı ve yürütme tarafından korunma altına alınmış ve onların daha aykırı yorumlamasına veya ortadan kaldırmasının önü kapatılmıştır.²⁴

Weimar Anayasa'sının getirmiş olduğu yeniliklerden bahsederken parti sisteminden de bahsetmek gerekmektedir.. Alman toplumunun, önceki dönemlerde farklı ve dağınık bir yapıya sahip olduğunu belirtmiştik. Weimar döneminde siyasi partiler de aynı durumdaydı. Anayasa'ya göre küçük siyasi partilere bile Alman Parlamentosu'nda aldıkları oy oranı kadar mecliste sandalye sahibi olması ve yönetimde söz sahibi olarak eşitliğin olması gerektiği belirtilmiştir. Anayasa zaten temelde hakları barıştırma amacı güdüyordu bu nedenle siyasi partileri de yok saymayarak onlara da parlamentoda söz sahibi olma hakkı tanımıştır. Siyasi partilerin dönüşümü barış döneminin ardından gelen işçi-işveren çatışmalarının ardından başladı. SPD (Alman Sosyal Demokrat Partisi) önceden işçi sınıfının savunucu durumunda iken daha sonra Marksist-Leninist bir ideolojiye bürünerek ideolojisini değiştirmiştir ve sol partilerin başında gelmekteydi.

Bunun yanında sol kanatta bir diğer parti ise Komünist Parti kurulmuştu. Komünist Parti'nin destekçileri ise USPD (Bağımsız Sosyalist Alman Partisi)'den ayrılanların da destekleriyle kuruldu. Komünist partinin ideolojisinde parlamenter demokrasiye kökten karşıtlık yatıyordu. Burjuva partilerinin yanı sıra reformistler ve oportünistleri de düşman olarak görüyorlardı. Komünist parti Sovyet Rusya'dan dikte edilen emirleri uygulamaktaydı. Komünist Parti geçen dönem içerisinde çoğunluğu elde edecek yeterli oy oranını hiçbir zaman alamadığı gibi SPD ve Nazilerin seçimde gerisinde kalarak Nazilerin yükselişini engelleyemedi.

²⁴ Göztepe, a.g.e., s.150.

Sağ kanat partileri ise sol kanata nazaran daha tutarlı ve istikrarlı bir yol haritası izledi. Cumhuriyete muhalefet eski Muhafazakâr Parti ve Özgür Muhafazakâr Parti, Pan-Alman Birliği, Hıristiyan Toplum Partisi ve ırkçı Alman Halkçı Parti'nin birleşimi olan Alman Nasyonal Halkçı Parti vardı. Bu parti özünde birçok partinin ideolojisinden oluştuğu için bir fikir bütünlüğüne erişememiştir. Fakat bu partinin en büyük ideolojisi cumhuriyete karşı oldukları konusunda ortak noktaları onları bir arada tutuyordu. Bu partide ırkçı partilerin de yer almasıyla Nazilerin ortak paydası olan Irkçılık ve Yahudi karşıtlığı (Antisemitizm) ideolojisi ve söylemlerini de içeriyordu. Bir diğer parti ise Alman İşçi Partisi (DAP)'dir. Partinin kuruluş ideolojisinde adından da anlaşıldığı gibi işçi sınıfının ön planda tutarken aynı zamanda milliyetçilikle özdeşleştirerek Yahudi karşıtlığı sunuyordu. Kısa süre sonra Adolf Hitlerin de katıldığı partiye Nasyonal Sosyalist ibaresini ekleyerek siyasi hayatına devam etti. Bu partinin benimsediği ilkelerin arasında Versailles Anlaşması'nın revize edilmesi, tek lider hükümetini savunan ırkçılık güden bir politika izlemiştir. 1928'lere kadar parti yeterli güce ve desteğe ulaşamamış olsa da asıl yükselişini Büyük Buhrana borçludur. Ekonominin kötüye gidişi, fiyat artışı, hiper enflasyon, işsizlik ve toplumsal ruh çöküntüsünden beslendiği söylenebilir.

Sonuç olarak Weimar Dönemi siyaset açısından pek de istikrarlı bir döneme denk gelmemiştir. Dünyada yaşanan gelişmeler ve onların sonuçları olarak Almanya'daki Weimar Dönemi bölünmüş siyasi kültürü benimsediği için koalisyonlarla ilerlemiştir. Çeşitli siyasi partilerin ortak bir paydada buluşması ve uzlaşmanın zor olmasından dolayı ciddi bir sorun olarak görünen parçalı, bölünmüş ve koalisyonlarla çalışmalara neden dolan siyasi yapı birçok kez bu nedenle eleştirilmiştir.²⁵

Weimar Dönemi toplum yapısı incelendiği zaman tek bir perspektifte incelenememektedir. Bu dönemde Parlamento dışında toplumda toplumsal örgütlenmeler olarak ortaya çıkan gruplar mevcuttu. Bu durum parlamento dışı siyaset olarak adlandırılan dönem; toplumsal örgütlenmeler, yürüyüşleri mitingler şeklinde olmuştur. Alman siyasetinin parçalı olması toplumu da derinden etkilemiştir. Alman toplumu

²⁵ Storer, a.g.e., s.84-92.

mezhepsel, siyasi ve sosyal statü bakımından ayrılmaktaydı. Toplumsal örgütlenmeler incelendiği zaman, iç siyasette belirleyici bir baskı grubu oluşturmaktaydı.

Weimar Cumhuriyeti'nin yayılmacı ve saldırgan milliyetçiliğini bastırmada zayıf olması, milliyetçi partilerin orduya, hukuka, idari ve akademik kadrolarda yerlerini muhafaza etmeye devam etmiştir. Bur gruplar siyasi istikrarsızlığa katkıda bulunurken, Hitler ve Nazi Partisi'nin güçlenmesini de bir bakıma ortam sağlamış bulundu.²⁶

1918'lerde Almanya'da artan işçi hareketleri, 1920'lerdeki orta sınıflı sokak gösterileri, grevler gibi eylemlerle etkilemiştir. Bu etkilenme sayesinde orta sınıf, siyaseti sokaklara taşımaktaydı. Aynı dönemde Bolşevik tehdidine karşı Almanya'daki bu sınıflar, toplu yâda bireysel olarak silahlanmaya başlamıştı. Bir guruba dâhil olma duygusu, erkekler arasında erkekliklerini kanıtlama, kabul gösterisi niteliğinde olan bu silahlanma girişimleri, Weimar Parlamentosu'nu da bir takım kararlar almaya zorluyordu ve bu nedenle Mücadele Birlikleri (Wehrverbände)'nin kurulmasına neden oldu. Bu birlikler daha önce kurulan *Freikorps* hareketlerinden ayrılan sağcı Cumhuriyet karşıtlarından oluşmaktaydı. Bu gruplar da kendi içerisinde ayrılıyordu. Bunlardan biri *Stahlhelm* idi. Bu grup 100 binden fazla üyeye sahipti ve daha sonradan muhafazakâr DNVP ile işbirliğine giderek sağcı Harzburg Cephesi'ne katıldı.

Üst düzey bakanların öldürülmesi, ılımlı solun hareketlenmesine neden oldu. Mahkemelerin suçlulara yaklaşımını yeterli bulmayan bir takım sol gruplar, Cumhuriyet'in savunulmasının ancak paramiliter bireysel güçlenme ve siyahlanma ile olacağını savunuyordu. Aynı sağ grupların da kurduğu gibi *Schwarz-Rot-Gold* isimli bir grup Sosyal Demokratların, Merkez Partisi ve DDP'nin desteğiyle kuruldu. Bir başka solcu grup ise *Reichsbanner* grubuydu. Bu grubun en gözle görülebilir özelliği ise SPD'nin milis gücü durumunda olmasıdır. 3 milyondan fazla üyesi bulunan örgüt 1930'lara kadar varlığını koruyarak Naziler tarafından dağıtılana kadar varlığını sürdürdü. Reichsbanner kurulduktan sonra siyasi parti olan KPD de kendi sol milis gücü *Roter Frontkämpferbund*'u kurdu. Bu grup Komünist Parti'nin yarı askeri silahlı

²⁶ Özdemir, Bakan, a.g.e., s.27.

kanadını oluşturuyordu. Yukarıda görüldüğü üzere sağ militarist grupların kurulması sol militarist gruplarının oluşmasına neden olmuştur.

Weimar Dönemi'nde toplumu, iki ayrı bölümde incelemek gerekir. I. Dünya Savaşı'nın sona erdiği, Weimar Cumhuriyeti'nin kurulduğu yıllar Alman halkı için siyasi ve ekonomik sıkıntılara ve belirsizliklere neden olmuştur. 1924 ile 1929 arasındaki dönem ise bir önceki döneme göre daha barışçıl ve refah düzeyinin arttığı dönem olarak bilinmektedir. Kasım Devrimi'nin bastırılması, siyasi istikrarın sağlanması, ABD'nin Dawes Planı ile ekonominin düzelmesi Alman halkını da Almanya devletini de rahatlatmıştır.

Weimar Almanya'sında zenginlik ve yoksulluk uçlardaydı. Aristokrasi ve subaylar çok zengin ve elit bir konumdayken aynı zamanda mallarının ve itibarlarının yeterince korunamadığından yakınıyorlardı. Eski aristokrasi, kamusal alanda önemli bir konumda idi. Versailles Anlaşması'ndaki maddeler uyarınca Almanya'da asker sayısının azaltılması aristokrasi için bir darbe niteliğindeydi. 1922 askeri açıdan önemli bir tarihtir. Cumhuriyet için asker olma, savaşma aristokratlar arasında demode iken 1922'de askeriye aristokratlar arasında tekrar popüler hale gelmeye başladı.

Weimar Dönemi'nde aristokrasinin kırsal kesim üzerindeki eski toplumsal, ekonomik ve siyasi gücü halen devam etmekteydi. 1924'lere kadar olan dönemde kırsal kesimde yaşayan halk zor durumda iken 1924'ten sonra alınan bir dizi kararlar ile çiftçilerden alınan vergilerin azaltılması, ekonomik iyileştirme, hükümet destekli tarım yapılması kararlaştırılrsa da yeterli olmamıştır. Orta sınıf ise kendi aralarında üst sınıf ve alt sınıf olarak ikiye ayrılıyordu. Üst sınıf alt sınıfa göre nispeten daha iyi durumdaydı. Üst sınıflar; akademisyen, doktor, avukatlardan oluşurken alt orta sınıf dükkân sahipleri ve tüccarlardan oluşuyordu. Orta sınıf, ekonominin kötü gidişini büyük şirketlerin zenginliği olduğunu düşünüyordu fakat asıl endişelendikleri şey sol ve sendikalardı. Piyasa güçlülerinin elinden kurtulsalar bile mallarının ve unvanlarının radikal sosyal devrimlerden biriyle alaşağı edileceğini düşünmekteydi. Emek piyasasına giren kadınlar da ücretlerin düşmesine neden oldu ve işsizlik oranı artmaya başladı. İşçi sınıfına gelindiğinde Sosyal Demokratların çalışmalarına rağmen işçi sınıfının hayatı oldukça zordu. İş güvencesinin eksikliği, gıda fiyatlarındaki artış,

enflasyon, salgın hastalıklar gibi sorunlarla mücadele eden halkın sonraki 20 yıl içerisinde de hayat standartları çok da farklı sayılmazdı. Bu sorunların üstesinden gelmek için Sosyal Demokratlar bir takım düzenlemeler getirse de bu sadece vasıflı işçilere yönelik olmakla kaldı ve işçiler arası eşitsizliğe neden oldu. Komünist Parti de aynı şekilde diğer işsizleri ve yoksulları yok saydığı için bu kişi ve çeteler zaman içerisinde kendilerini Nazizm'in kollarına bırakmasına neden olacaktır. 1929'dan itibaren hükümetin yeni görevlerinden biri de suç oranlarını arttıran ve kimliksiz yaşayanların farklı alanlara yönelmesini engellemeye çalışmak olmuştur. Prusya'da Sosyal Demokratlar yetkililerinin Almanya'daki SPD'leri etkilediği ve birçok işçi hakları, öğrenimde kız erkek eşitliği, Alman eğitim sistemini daha eşitlikçi ve Alman Anayasası'na uygun hale getirme konusunda teşvik ettiği ortaya çıkmaktadır. Fakat Alman işçileri arasındaki ayrım o kadar derindi ki, sonradan birçok işçi yanlış milliyetçilik kavramı etrafında Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi'ne katılmak ve siyasi bir kimlik sahibi olmak için yarışacaktı.²⁷

Weimar Dönemi Almanya'sına geçiş dönemi demek çok da yanlış olmayacaktır. Birinci Dünya Savaşı'nın akabinde gerçekleşen Weimar Cumhuriyeti, Anayasası ve toplumu hakkında bilgiler önceki bölümde incelenerek açıklanmaya çalışılmıştır.

Weimar Cumhuriyeti'nin başarısızlığı ise pek çok nedene bağlanabilir. Dönemin altın çağı olarak nitelendirilen yıllarında bile Cumhuriyet tamamen güvende ve istikrarlı olmamıştır. Savaşın getirmiş olduğu ekonomik yük savaş sırasında işsizlik, sağlık sorunları, yoksulluk, enflasyon ve siyasi istikrarsızlıklar Weimar döneminin en temel sorunlarını oluşturmaktaydı. Bunun sonucu olarak devlet kendi eliyle sanayi kurmak istemiş fakat Versailles Anlaşması gereğince Almanya'da gelişim istenen bir durum olmadığı için siyaseten engeli takılmış durumdaydı. Almanya'nın bu talihsiz durumu aynı zamanda Avrupa'da ilk başlarda sorun yaratmasa da gittikçe diğer ülkelere yayılma tehlikesi Sovyet Rusya liderliğinde Komünizm dalgası olmuştur. Batı Avrupa göz göre göre gelen Komünizme karşı bariyer olarak Almanya'yı iyileştirmeye çalışmaktaydı. Amerika Birleşik Devleti olaya müdahale ederek Dawes Planı'nı ortaya koyarak Almanya'nın sanayisinde bir takım iyileştirmeler ve savaş

²⁷ Storer, a.g.e., s.171-204

tazminatını erteleyerek bir süreliğine Almanya'nın siyasi varlığını korumaya çalışıp gittikçe kötüye giden Alman ekonomisini rahatlatmayı hedef almıştır. Bu görece refah dönemi 1929'da tüm dünyayı etkisi altına alan Büyük Buhran olarak adlandırılan döneme kadar devam etmişti. Büyük Buhran, zaten diken üstünde olan siyasetteki bölünmeyi daha da derinleştirmişti. Zaten tamamen siyasi bütünlüğe erişememiş Alman siyasetinde sağ (Völkische) ve soldaki Komünistlere Cumhuriyet'e saldırmaları için fırsat yaratmış oldu. Ebert 'in ölümüyle tüm partiler kendi adaylarını cumhurbaşkanı yapmak için kıyasıya rekabete girmişti. Birinci tur seçimlerde çoğunluk sağlanamadığı için ikinci turda yapılan seçimlerde, Mareşal Paul Von Hindenburg sağ tarafın gözünde bir kahraman olarak görüldüğü için, seçimleri kazandı. Hindenburg yönetime geldiğinden parlamenter sistemi düzenleyerek başkanlık sisteminin yolunu açtı ve bu daha ileri Alman tarihini değiştirecekti. Hükümetin başına getirilen yeni ekonomi bakanı ve getirmiş olduğu vergilerle (bütçenin daraltılması gibi) halk için manevra etkisi yaratarak siyasete tepkilerini siyasi uçlara yönelerek belli etmiştir.²⁸

1.2. Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi'nin kuruluşu ve ideolojisi

Alman Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi'nin temelleri I. Dünya Savaşı sonrası dönemde atılmıştır. Münih'te Anton Drexler, Dietrich Eckart ve Alfred Rosenberg tarafından İşçi Partisi olarak kurulmuştur. Partinin kurucularından Eckart'ın Yahudi aleyhtarı olduğu ve sosyalist bir dergide yazdığı bilinmektedir. İşçi Partisi'nin amacı ise Marksçı olmayan bir sosyalist yeni Alman devleti kurmaktır.²⁹ Hitler partiye katılmadan önce partinin üye sayısı bir elin parmaklarını geçmeyecek sayıdaydı. Hitler ile birlikte çok fazla Alman halkına ulaşacaktı.

Hitler'e göre Alman ırkı diğer ırlardan üstün ve ari özellikte idi. Dolayısıyla diğer ırkları (Slav ve Yahudi) daha düşük nitelendirmekteydi. Hitler üstün ve ari Alman ırkını yeniden sağlanabilmesi için bir önerisi vardı. *Lebenstraum* diye adlandırdığı bu yaşam alanlarında sadece Almanların yaşama hakkı olacaktı. Tüm

²⁸ Storer, a.g.e., s.205-212.

²⁹ Haluk Ulman, "Alman Nasyonal Sosyalist Partisi", **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, C.12, S.4, Ankara, 1957, s.149.

Almanları tek bir çatı altında toplama fikrinin akabinde düşüncelerinde öncelikle Fransa'yı sonrasında ise doğudaki Avusturya ve Çekoslovakya'yı alarak oradaki Almanları da himayesi altına alarak buraları da anavatana eklemeyi amaç edinmiştir. Bununla beraber düşman Slavların yok edilerek Komünist Rusya karşısında belirli bir güce ulaşmayı ve hatta Rusya'nın bir kısmını da anavatana eklemeyi düşünmekteydi.

Hitler, Alman halkına seslenirken savaş yenilgisinden ve hükümeti eleştiren konuşmalar yapmaktaydı. Almanya'nın onur ve itibarının tekrar kazanılması ve bunun için totaliter sistem içerisinde olunması gerektiğini vurgulamıştır. Totaliter rejim, devlet bireysellikten uzaklaşarak belirli bir ideoloji ile yönettiği yönetim biçimidir. Bireylerin konumu, sınıfı, statüsü ne olursa olsun devlet karşısında herhangi bir şey söyleme, uygulama ve eleştirme gibi hakları yoktur.

Hitler'e göre Alman ulusu bir arada olmalıydı ve ona göre Avusturya da Alman ulusu topraklarında kalıyordu. Hitler'in bu görüşü *Lebenstraum* diye tabir edilen (Yaşam Alanı) sadece Almanların yaşaması anlamına geliyordu. Hitler'e göre Almanya ve Alman kökenli kişiler birleşerek büyük bir Almanya kurulmalıydı. Yeni oluşturulacak Almanya da Yahudiler, Çingeneler ve Komünistler ülkeden gönderilmeliydi. Ancak bu sayede saf bir Alman ulusu yaratılabilirdi. Ona göre Komünizm'in yaratıcısı bizzat demokrasi ve parlamenter sistemdi. Çünkü bu sistemi seçen parlamento idi. Düşündüğü gibi bir Almanya'yı parlamenter sistemde gerçekleştiremezdi. Tüm yetkilerin bir kişi etrafında toplandığı ve kimsenin karşı koyamayacağı şeflik sistemiyle değiştirilmesi gerekiyordu. Hitler'in şeflik sistemindeki şef arayışları iki prensipte toplanmıştı; milliyetçilik ve sosyalizm. Bu arayışlar zamanla onu Nasyonal-Sosyalizm düşüncesinin kucağına atmıştır.

Hitler Almanya'ya 1919 yılında tekrar döndüğünde manzara korkunçtu. Münih şehri komünistler tarafından işgal edilmişti ve bu manzara karşısında Hitler dehşete düşmüştü. Yukarıda bahsedilen bölümde Hitler'in başından beri hep suçladığı Komünistler Almanya'yı gördüğü kadarıyla işgal etmiş ve bu da onu daha acımasız olmaya zorlamıştı. Weimar Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla Almanya'daki Komünist baskısı yok denecek kadar azaltılmıştı. Hitler, siyasi hayatına Alman İşçi Partisi ile başlamıştır. Hitler'in hitabet konusunda üstün yeteneğinin olması parti içinde

yükselmeye ve etkili olmasına neden olmuştur. Birahane toplantılarının ilkinde gizli görevle katılan Hitler, daha sonra yaptığı konuşma neticesinde partililerin ilgisini çekerek partiye davet edilmişti. O artık Alman İşçi Partisi üyesiydi. Diğer Birahane Toplantılarında yaptığı konuşmalar neticesinde 7 olan üye sayısı birden artmaya başlamış ve o konuşurken oradaki herkes pür dikkat kendisinin ağzından çıkacak kelimelere kenetlenmişti. 24 Şubat 1920 yılında Hitler'in de önerisiyle, Nasyonal ve Sosyalist sıfatları da eklenerek partinin "Alman Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi" adını resmi olarak değiştirmiştir. 1921 yılına gelindiğinde parti, bir gazete satın alarak kamusal alanda daha çok kişiye ulaşmayı hedeflemişti. Aynı yıl Hitler partinin başkanlığına getirilerek parti siyasette daha etkin rol oynamaya başlamıştı. Daha önceki bölümde bahsedildiği üzere 1920'lerin ilk yarısı Cumhuriyet ilan edilmiş ve Weimar Anayasası yürürlüğe hemen girmiş ve aynı zamanda şartları çok ağır olan Versailles Anlaşması imzalanmıştı. Siyaset hem içeride hem de dışarıda bölünmüştü ve bir düzen kurulmaya çalışılıyordu. Bu da Nazi Partisi'nin içinde istikrarı sağlaması ve halktan daha çok destek almak için uygun zemini hazırlamıştı. Sağcılar parlamenter sistemi ve anayasayı istemiyor ve Versailles Anlaşması'nın imzalanmasının faturasını Weimar Hükümeti'ne kesiyordu. Tüm bu gelişmelerin yanı sıra ekonomik sıkıntı, savaş tazminatı, askeri olarak zayıflık Alman sağ partiler için bir propaganda aracı olmaktadır. Bu gelişmeler aşırı sağcı olan Hitler'in kaderini parlatıyor ve yükselen sağ akımı kendine çekmek için konuşmalar yaparak hükümeti devirmenin yollarını arıyordu. 9 Kasım 1923 tarihinde Hitler başta olmak üzere birkaç arkadaşı hükümeti devirmeye çalışsalar da bu sadece teşebbüs aşamasında kalmış ve hepsi hapse atılmıştı. Hitler burada yaşadıklarını, ideolojisini, oluşturmak istediği Almanya'yı Kavgam (Meine Kampf) adlı kitapta betimlemiştir.

1925 yılında Hitler, kapatılan partiyi tekrar kurmak için bir takım çalışmalar yaptıysa da asıl olarak Nazi Partisi ve Hitler'in yıldızı 1929 Burhan'ıyla tekrar ve daha güçlü şekilde parlamıştır. Daha önce Dawes planıyla mali destek alarak ayakta durmaya çalışan Almanya, ekonomik depresyonun tüm dünyayı ele almasıyla Amerika Birleşik Devleti'nden almakta olduğu mali yardımların kesilmesiyle hızla çöküşe gidiyordu.³⁰

³⁰ Ulman, a.g.e., s.154-158.

1929 ile 1932 yılları tüm dünyada olduğu gibi Almanya için de çok kötü bir dönemdir. Alman ekonomisi kendi başına zaten ayakta duramıyorken bir de Amerika'dan gelen yardımların kesilmesi, hiperenflasyon, devrimler, siyasi belirsizlikler, yabancı işgali gibi sorunların üzerine bir de ekonominin daha da bozulması Alman halkının radikal kanada geçişini hızlandırdı. Bütün bu yaşanan sorunlardan hükümeti sorumlu tutan halk uç politikalar benimsemiş partilere yöneldi. İşsizlik bu dönemden önce ortalama 1 milyon civarında iken bu dönemde 6 milyonu geçmiş, çalışmakta olanların ücretleri de düşmekteydi. Bununla beraber hayat pahalılığından üretim de düşüş göstererek tarım zarar gördü ve fiyat artışına neden oldu. Bu dönemde halk Weimar Cumhuriyeti'ne destek vermekten vazgeçerek radikal çözümler üreten diğer partilere yöneldi. Yine Komünist Parti bu sayede oylarını arttırırken Nazilerin de oylarını hayli arttırdı. Bu Naziler için yerel parti olmaktan artık ulusallığa geçişi temsil etmekte idi. Ian Kershaw, Hitler adlı eserinde Hitler için "Kriz Hitler'in oksijenydi" tabirini kullanmıştır. Naziler, Marksizm'e büyük şirketlere ve Weimar hükümetine ithamlarda bulunacağı için artık sağlam gerekçelere sahipti.

1.3. Nazi İktidarında Almanya

1931 seçimleri Naziler ve Hitler için hüsrarla sonuçlanmıştı. Bundan ders çıkaran Hitler bir sonraki 1932 yılındaki seçimlerde ilerleme kaydederek oyların %37'sini almayı başarmıştı. Artık parlamentoda en güçlü parti konumuna gelmişti. Fakat Paul Von Hindenburg hükümeti kurma yetkisini Franz Von Papen'e verdi fakat çevresindekilerin ortak adayını ise Hitler idi. Sonuç olarak, Hitler ilk defa başbakan olarak parlamentoda ciddi bir başarı elde etti.

İlk hedefi III. Reich'ı³¹ kurmaktı. Bunun için önce komünistler aleyhine olaylar çıkartarak onlar yapmış gibi gösterdi ve Reichstag'ı kapattı. Bunun üstüne 1933 yılında seçilemedi ve bu yenilgiye daha fazla göz yummamak için tüm partileri yasaklayarak III. Reich'ı kurmuş oldu.³² Kendisini de *Führer*³³ ilan etti. Seslenişlerinin

³¹ I.Reich,Kutsal-Roma Germen İmparatorluğu, II.Reich da 1871'de Bismarck tarafından kurulup 1919'a kadar süren zamandır. 1933-1945 arasında Hitler'in yönettiği Almanya'ya da III.Reich denmektedir.

³² Yüksel, a.g.e., s.15.

³³ Der Führer, lider, başkan anlamına gelmektedir.

birinde “Ben Hitler’im, Bismack gibi şansölye değilim, benim bir partim var, bundan sonra “Heil Hitler” selamını yarattım. Führer bir aktör gibi kitleleri arkasından sürüklemeli” cümlesiyle hitabet sanatındaki gücünü siyasette başarıyla icra ettiğini göstermektedir.³⁴

Hitler için propagandanın siyasette müthiş bir önemi vardı. Kavgam adlı kitabında Hitler, propagandanın gücünü I. Dünya Savaşı’nda idrak etmeye başladığından bahsetmektedir. Savaş sırasında İngilizler, Komünistler ve Yahudiler bunu Almanya aleyhine bir silah olarak kullanıp Alman halkına eziyet ettiklerini düşünmekteydi. Hitler’e göre propagandanın amacı kitlelere haber vermek değil, onların ilgisini bir şeylere çekmektir. Haluk Ulman Alman Nasyonal Sosyalist Partisi Adlı kitabında tüm bu Hitler’in propagandasının gücünü şöyle açıklamaktadır: Elde edilmek istenen kitle sayısı arttıkça, propagandanın seviyesi ve anlaşılabilirliği en düşük seviyeye indirilmelidir ki en aptal bir insan bile anlamalıdır.”³⁵

Hitler, “Propaganda Makinası” olarak bilinen Dr. Joseph Goebbels’i³⁶ parti adına propaganda faaliyetlerini yönetmesi için görevlendirmiştir.³⁷ Goebbels’in propaganda faaliyetleri temelde birkaç esasa dayanmaktadır. Öncelikle propaganda yapacak kişi olayları ve halkı iyi analiz etmelidir. Propaganda, tek bir mecra tarafından planlanmalı ve uygulanmalıdır, sonuçları da öngörülmelidir. Propaganda, düşmanı etkileyecek ve korkutacak nitelikte olmalıdır. Bir propaganda hazırlanırken ek olarak sıradan bir plan bulunmalıdır ve her şeye hazırlıklı olunmalıdır. Propaganda, konusu bakımından dinleyicisinin ilgisi çekecek nitelikte olmalı ve bu da yine ilgi çekici bir iletişim araçları ile uygulanmalıdır. Propagandanın savunduğu inançların temeli gerçek bir nedene bağlı olmalıdır. Propagandada sansür olup olmayacağına o an konuşmacı karar vermelidir. İşe yaracak her türlü düşman propagandası, konuşmacı tarafından propagandasına eklenebilir ve bu da ancak düşmanın prestijini düşürmeye

³⁴ Ali Serdar Mete, “**Hitler Almanyası: Propaganda’nın Gücü**”, Yeditepe Üniversitesi, s.11.

³⁵ Ulman, a.g.e., s.176.

³⁶ Dr. Joseph Goebbels, Hitler’den sonra Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi’nin aynı zamanda Almanya’nın en güçlü adamlarından biri konumundaydı. Partiye girişi 1925’li yıllara tekabül etmektedir. 1933 ile 1945 yılları arasında Nazi Partisi içinde en parlak dönemini yaşamıştır. 30 Nisan 1945 tarihinde, Hitler’in intihar etmesinden sonraki gün eşi ve 6 çocuğu ile birlikte siyanür içerek intihar etmiştir.

³⁷ Ali Serdar Mete, a.g.e., s.11.

yönelik olmalıdır. Ülkede yaşanan herhangi bir olumsuzluğa karşı insanlar propagandanın endişe içinde ayrılmamalıdır, propagandacı insanların endişelerini minimum düzeye indirmeli ve onlara umut aşılayacak konuşmalar yapmalıdır.³⁸

Nasyonal Sosyalist işçi Partisi'nin yeni üye alımları da belirli aşamalardan geçerek gerçekleşiyordu. Öncelikle üye adayın, Yahudi bir kişi ile evli olması veya geçmişte evlenmiş olması, yüz kızartıcı suçu bulunması, askeriyen ihraç edilmesi, sağlık problemlerinin olması partiye üye olmalarını engellemekte idi.

Partinin gelirleri de genellikle mülklerden oluşmakta idi. Bunun için partiye üye olmak için bir giriş ücreti ödemek zorunda ve her ay düzenli aidat ödeme yapmaları gerekiyordu. Parti üyeleri, eğer aidatlarını ödemezler ise partiden ihraç edilmek ile yüz yüze kalıyorlardı.

Hitler, 27 Şubat 1934 yılında Reichstag binasında çıkan yangını bahane edip, komünistleri sorumlu tutarak, kendisine gerekli gördüğü takdirde halkın özgürlüğünü kısıtlama kararı çıkarmıştır. Bu yetki ile özgürlük hakkı elinden alınan bütün Almanların kaderleri, Hitler'in eline geçmiş bulunmaktaydı. Hitler'in Komünist, Yahudi ve Slav düşmanlığına bir yol açan bu kararname ile binlerce insan toplama kamplarına sürgün edilmiş ve türlü işkenceler ile öldürülmüştür.³⁹

Nazilerin oylarını hangi kesimlerden aldığı çeşitli çalışmalara konu olmuştur. Bir takım akademisyenler ve tarihçilere göre Nazi Partisi özünde işçileri barındırır da aslında onlar oylarının pek çoğunu Sosyal Demokratlara ve Komünist Parti'ye verdiklerini ifade etmektedir. Ama Nazilerin oy tabanını genel olarak kırsal kesimlerde yüksek oy alırken Düsseldorf ve Köln gibi büyük şehirlerde düşük oy alıyordu. Genel olarak seçmen kitlesini incelersek statü kaygıları güden çiftçiler, zanaatkârlar, esnaflar, beyaz yakalı işçilerden oluşmaktaydı. 1930 seçimlerinden sonra Nazi Partisi işçi sınıfından da destek alarak oy oranlarını arttırmıştır. Fakat tamamıyla işçi partisinin destek verdiğini söylemek yanlış olacaktır. Sonradan oy veren işçiler

³⁸ Leonard W. Doob, **Goebbels'in Propaganda İlkeleri**, çev. Ünsal Oskay, Public Opinion Quarterly, 1964, s.341-365

³⁹ Özdemir, Bakan, a.g.e., s.29.

genellikle Sosyal Demokrat Partiden ayrılanlardı. Diğer bir seçmen kitlesi ise gençlerden oluşmaktaydı. İşsizlik, eğitim sisteminin değişmemesi, enflasyon, yaşam şartları, sosyal hayatın eksikliği gençler için yeni arayışlara yönelerek hükümet karşıtı uçlara yönelmeye neden olmuştur.⁴⁰

Nazilerin başarısının, ya da diğer açıdan bakılacak olursa, Weimar Cumhuriyeti'nin başarısızlığının pek çok nedeni vardır. Bunlardan ilk ele alınacak konu Weimar Cumhuriyeti'nin zayıflığıdır. Weimar Cumhuriyeti kurulduğu ilk andan itibaren liberal bir anayasa üzerine kurulmuştur. Parlamentoda sayısı az da olsa pek çok siyasi grubun söz hakkına sahip olması ve sandalye sahibi olması bir bakıma iyi sayılsa da aslında Cumhuriyet'in sonuna zemin hazırlamıştır. Diğer bir konu ise Hindenburg döneminde, Hindenburg Reichtag'ı yok sayarak bir dizi kararname çıkarmıştır. Bu da gösteriyor ki Hitler'den önce demokraside çatlaklar yaşanmıştı.

Diğer bir etken ise Komünistlerin yanlış tutumu olan Cumhuriyet karşıtlığı olduğu söylenebilir. Komünistler Naziler ile aynı Cumhuriyet'i devirme konusunda aynı fikre sahip olduklarını bilmiyorlardı.

Bir diğer etken ise burjuvaların tutumlarıdır. Avusturya Sosyalist hareketlerinden Otto Bauer, Faşizmin 3 durağı olduğunu söylemektedir. Birincisi savaşları ikincisi savaşın ekonomik yükleri, üçüncü ve sonuncu durak ise burjuvazidir. Burjuvazi elinden alınanların kazançlarından fazla olduğunu düşündüğü andan itibaren daha fazlasını elde etmek için sömürme yoluna gidecektir. Küçük burjuvaları güzel idare eden Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi, onlardan da hatırı sayılır oy almaya başlamıştır.

Nazilerin başarısının büyük bir bölümü yaşanan işsizlikten kaynaklandığı düşünülmektedir. 1930, 1932, 1933 yıllarında gerçekleşen seçimlerin işsizlik rakamlarıyla doğrudan ilişkisi olduğu söylenebilir.

⁴⁰ Storer, a.g.e., s.212- 218.

Tablo 1.2. 1929-1933 yılları arasında işsizlik rakamları ve Nazilerin oy oranı

Yıl	İşsiz Sayısı	Parti Üyesi	Seçimlerde Aldığı Oy	Çıkarılmış Olduğu Milletvekili
1929	1.320.000	178.000	810.000	12
1930	3.000.000	389.000	6.409.000	107
1932 (Temmuz)	5.102.000	920.000	13.779.000	230
(Kasım)		1.200.000	11.000.000	196
1933	6.000.000		17.277.000	288

*Kaynak: Haluk Ulman, Alman Nasyonal Sosyalist Partisi, s.59.

İşsizlerin Nazileri desteklemesinin dışında diğer seçmen kitlesini ise Yahudilerin rekabetinden bıkan tüccar, esnaflar da Nazilerin Yahudi karşıtlığı ideasından ötürü desteklemişlerdir. Nazilerin Anti-Semitizm yani Yahudi Düşmanlığı ideası kuruluşundan Hitler dönemine kadar uzanmaktadır. İşçi Partisi dönemlerinde partinin kurucularından birinin Yahudi karşıtı olduğundan daha önceki bölümlerde bahsetmiştik. Hitler parti başkanlığına getirildiğinde bu düşünce daha da kindar, ırkçı ve acımasızlığın doruklarına ulaşmıştı. Partinin finansmanı zengin toprak sahiplerinden oluşmaktaydı. Hitler bu bağışları hükümet karşıtlarını desteklemek ve partiye yeni üye katılmasını sağlamak için kullanıyordu.⁴¹

Bir diğer önemli nokta ise Nazilerin askeri kolu olan SS (*Schutzstaffel Birlikleri*).⁴² Bu askeri birlikler öncelik olarak Nazi Partisi lideri Hitler'i korumak için 1925 yılında kurulmuştur. Daha sonra SS Birlikleri, 1926 yılında SA (*Sturmabteilung*) Birlikleri'ne bağlanmıştır. SA birlikleri *Kahverengi Gömlekliler* olarak da bilinmektedir. Bu SA Birlikleri homojen bir yapıda olup, küçük gruplar olarak, iyi donanımlı, statü ve sınıflardan bağımsız bireylerden oluşmaktaydı.⁴³

SA Birliklerinin liderleri askeri kökenliydi. Daha sonra Weimar Cumhuriyeti'nin karakteristik özelliği olarak paramiliter özel kuvvetlerde askeri hayatlarını idame ettirmişlerdir. Naziler döneminde kendilerini "politik askerler" olarak tanımlamışlardır. Haluk Ulman Alman Nasyonal Sosyalist Partisi adlı kitabında, SA Birlikleri için, SA

⁴¹ Ulman, a.g.e., s.161.

⁴² Nazi Almanyası'nda bir tür koruma polisi, kısaca SS Birlikleri adıyla kullanılır.

⁴³ Bruce Campbell, **The SA Generals and the Rise of Nazism**, The University Press of Kentucky, Kentucky, 1955, s. 4-8.

Birlikleri'nin genel görevi askerler gibi savaşmak fakat bu savaşın ülke içerisindeki Komünistlere karşı harekete geçtiklerini belirtmektedir.⁴⁴

Bir diğer askeri örgüt ise *Gestapo*'lardır. Gestapo, Alman Gizli Polis Teşkilatının isminden türetilmiştir. Nazilere karşı casusluk ve suç işlenenlere karşı müdahale ediyorlardı. 1933 yılında Hermann Göring tarafından kurulmuştur. 1934 yılında Heinrich Himmler SS askeri birliğinin başına getirilmiş ve Gestapolara resmi unvan kazandırmıştır. Gestapolar artık SS Birliklerine bağlı olarak Holocaust diye nitelendirilen toplama kamplarındaki soykırımı gerçekleştirdiler. Bu soykırım aynı Hitler Almanya'sında olmaması gerekenler (Yahudiler, Komünistler ve Çingener) dâhilinde 11 bini aşkın kişi soykırımı uğradı. Bunlar Hitlerin daha önce bahsedilen bölümde *Lebensraum* olarak adlandırılan idea için yapılmıştır.

Görüldüğü üzere, III. Reich, siyasi ve askeri örgütlenmeyi bir arada kullanarak hiçbir boş alan yaratmadan birbirine sınımsız bağlı örgütler birliği kurarak sadece kendisine bağlı olmalarını sağlamıştır. Toplumun tüm kesimlerini kapsayarak milis güçlere katılmayı özendirmiştir. Alman Nazi ordusu dönemin en güçlü silahları bizzat Alman sanayisi tarafından üretilmiş olup, silah sanayinde Almanya sürekli bir gelişim içerisinde olmak zorunda kalmıştır.⁴⁵

Milletler Cemiyeti'nden ayrılan Hitler Almanya'sı daha önce imzalanması için baskılarla dayatılan Versailles Anlaşması'nın getirmiş olduğu Alman ordusunun silahsızlandırılması maddesini ihlal ederek Almanya'da askerinin tekrar silahlanmasını desteklemiştir. Hitler'in iktidara geliş politikasından biri de elbette Almanya için iflas anlamına gelen Versailles Anlaşması'nın hükümlerinin ortadan kaldırılması idi. Silahlanma yarışı o kadar hızlı gerçekleşmişti ki Alman Sanayisi sadece orduya silah üretmek, savaş mühimmatları üretmek için çalışır duruma gelmişti.

Silahlanma süreci, sessiz ama hızlı gerçekleştiğinden müttefik devletlerin tepkilerinde gecikme yaşanması Hitler'e cesaret vermişti.⁴⁶ Hitler, Fransa ve Belçika

⁴⁴ Ulman, a.g.e., s.167.

⁴⁵ Mete, a.g.e., s.14-15.

⁴⁶ Özdemir, Bakan, a.g.e., s.30.

sınırlarının çizildiği, olası bir saldırı ihtimaline karşı, 9-15 Ekim 1925 tarihli Lokarno Anlaşmasını tanımadığını bildirmiş ve bu andan itibaren sınırların değiştirilebileceğinin uyarısı vermişti. Fransa ve İngiltere'nin 17 Nisan 1934 tarihinde Barthou notası ile tepkileri yavaş yavaş gelmeye başlamıştır. Fransa, Hitler'in silahlanmasının meşrulaştırılmasından rahatsız olduğunu göstermek için bir takım karşı protestolar oluşturuldu. Her ne kadar tehditkâr bir nota olmuş olsa da Hitler'in ilgisini çekememiştir. Bu tarihten itibaren Hitler, kendini hiçbir zaman artık kendisine karşı ortak bir hareketin olmayacağına inanmaya başlamıştı.⁴⁷ Fransa, İngiltere'den bulamadığı desteği Rusya'dan istemeye kararlıydı. Bunun için Nazi Partisi ve Hitler'e karşı güneyde başka bir cephe açmak için İtalya'nın işbirliğine ihtiyaç duyuluyordu.

İngiltere'nin Fransa'nın uyarılarına kadar Hitler'i durdurmak için hiçbir şey yapmaması Fransa'yı değil Hitler'in gelişen gücünün farkına varamaması olarak görülebilir.

Barthou'nun ölümünden sonra yerine gelen Pierre Laval girişiminde Almanya'yı kontrol altına almaya çalışmışlardır. Almanya'nın zorunlu askerlik kanunundan sonra ancak bu müttefik devletler Hitler'i kontrol altına almak için toplanıp, ortak bir cephe oluşturmaya karar verdiler. İngiltere, Fransa ve İtalya arasında görüşmelerden dolayı bir takım anlaşmazlıklar yaşanmıştır. Bu anlaşmazlıkların en bilineni İtalya'nın Habeşistan (Etiyopya) üzerinde hak iddia etmesi gelmektedir. 1935 yılının Haziran ayında İngiltere ile Almanya arasında savaş gemileri hakkında anlaşma imzalandı. Bundan önce de Habeşistan problemi ortaya çıkmıştı. Fakat Hitler bu müttefikler arasındaki zayıf bağı çok sürmeden fark etmişti. İngiltere ile imzalanan deniz anlaşması neticesinde Almanya kendini ve sınırlarını güvenceye almış bulunmaktaydı. İngiltere, Fransa ve İtalya arasındaki Habeşistan problemi gittikçe şiddetlenerek Hitler'in rahatlmasına ve yeni cephenin açılmasından dolayı müttefikler arasındaki dikkat de İtalya'ya çevrilmişti. Tam da bu sırada Hitler, Alman ordusunun gelişimi ve eğitimine daha da önem vererek sıkı bir çalışma içerisine girmişti. Hitler'in tüm endişesi bu müttefiklerin aralarında uzlaşma sağlanması durumunda gözleri tekrar

⁴⁷ Ettore Ancieri, "II. Cihan Savaşının Sebepleri" Avrupa Büyük Devletleri ve Hitler, çev. Coşkun Üçok, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.16, S.1, Ankara, 1943, s.48.

Almanya'ya çevrilecekti. 1936 yılında Hitler'in korkuları gerçekleşmeye başladı diye düşünüp Lokarno Anlaşması'nı ihlal ettiğini açıkça belirtmesi üzerine Ren Bölgesini işgal etmişti. İtalya'da Mussolini, Hitler'in başıboş ve her istediğini elde etmesini fırsat bilerek ve bunu meşrulaştırarak Habeşistan'ın üzerine gitmiştir. Bu üçlü ittifak İtalya'nın Almanya gibi hareket etmesiyle bozulmuş, her iki cephede de yalnız kalan Mussolini İtalya'sının Nazilere yaklaşmasına neden olmuştur. Fransa, Almanya ile I. Dünya Savaşı sonrası müttefikler ile Almanya arasında imzalanan Versailles Anlaşması ve Lokarno Anlaşmalarının ihlalleri karşısında tek başına kalmıştı. İngiliz hükümeti her zaman çekingen politika izleyerek, hemen müdahale etmeyi uygun görmemiştir. İngiltere'nin bu politikasını Polonya, Belçika ve Romanya da izleyerek Hitler ve Mussolini'yi cesaretlendirmiştir.⁴⁸

Dünya dengelerinin gittikçe değiştiği gözlemlenmektedir. Fransa gittikçe saygınlık kaybederken buna karşı, Almanya ile Japonya arasında komünizm karşıtı pakt imzalanmıştır. İtalya ile Almanya'nın yakınlaşmasına bir fayda da İngiltere ile İtalya arasında imzalanan İspanyol iç savaşı konulu anlaşmadaki çatışmalar neden olmuştur. Mussolini'nin Almanya'ya yaptığı ziyaret neticesinde Anti-komin Pakt'a katıldığını bildirmesi olayların boyutunun resmiyet kazandığını göstermektedir. İtalya'nın Fransa'yı yalnız bırakması aynı zamanda yanı başındaki Avusturya'yı da kaderine terk etmesi demektir. Hitler ise, ideallerini gerçekleştirmek için 5 Kasım günü yandaşlarını toplayarak Mein Kampf kitabında yazmış olduğu planları açıklamış ve her ne pahasına olursa olsun geri adım atmayacaklarını anlatmıştır. Buna göre program, savunmasız kalan Avusturya'yı işgal ile başlıyor daha sonrasında Çekoslovakya'yı da işgal ederek Sovyetler Birliği'ne kadar ilerlemeyi planladığını açıkça ortaya koymuştur.

Almanya kendi idealleri için savaşılmaya hazırlanırken bir yandan da diğer müttefikler bir araya gelerek Almanya'yı nasıl kontrol altında tutacaklarını ve olası bir Alman saldırısına karşı önlemlerini almaya çalışıyorlardı. Durum bu iken, Hitler, Versailles Anlaşması'nı lağvettiğini açıkladıktan sonra, Anlaşma ile Almanya'dan alınan Ren Bölgesine tekrar girmeyi başarmıştı. Ayrıca Lebenstraum düşüncesi için, diğer

⁴⁸ Anchieri, a.g.e., s.48-51.

lkelerdeki Almanları bahane ederek Slav lkeler üzerinden ilerleyerek doğuda Rusya'ya gözlerini dikmişti. Bunun ilk adımı 1940 yılının Mart ayında Çekoslovakya'yı, Eylül ayında ise Polonya'ya saldırıları izlemiştir. Polonya saldırısı İngiltere'nin de müdahil olmasıyla Fransa ile birlikte Almanya'ya savaş ilan etmesine neden olmuştur.

Fransa'nın Almanya'nın işgaline uğraması, İngiltere'yi harekete geçirmiş, Almanya'yı Manş denizinde de geride tutmuştur. 1940 yılında Hitler ve müttefikleri, Avrupa için ciddi bir tehdit olma konumuna gelmişti. 1941 yılının ilerleyen tarihlerinde Hitler Almanya içerisinde ari bir Alman halkı yaratmak için girdiği katliamlar ile i politikaya yönelmesine neden olmuştur. Bu olaya müteakiben Hitler'in Sovyetler Birliği'ne saldırmayı planlaması ve Barbarossa Harekti'nin emrini vermesi Hitler Almanya'sı için sondan bir önceki adım demektir. 1942 yılından itibaren Hitler Almanya'sı için sona gelinmişti. Hitler bu dönemde hala savaşı kazanma ümidini kaybetmeden, ağır kayıplar veren ordusu ile mücadele ederek, olmayan birlikler ile hala saldırı yapmak niyetindeydi. Sovyetler Birliği, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Fransa'nın Almanya üzerinde işgali netleştiği vakit, 4-11 şubat 1945 yılları arasında Yalta'da toplanan liderler Almanya'nın 4 işgal bölgesine ayrılması konusunda mutabık kalmışlardır. Tarih 30 Nisan 1945'i gösterdiğinde, Berlin düşman işgaline uğramış ve Hitler ve üst düzey subayları Nazilere ait bir sığınakta saklanmaktaydı. Hitler, halkını acımasızca savaşın içeresinde bırakarak, böyle bir dönemde asker sivil halk ayrımının olmadığını, Goebells ise gelinen noktada halkın desteği ile hükümetin başına getirildiklerini ve bunun sonuçlarına katlanmak zorunda olduklarını net bir şekilde ifade etmişlerdir. Sonunun geldiğinin farkına varan Hitler düşmana teslim olmaktansa intihar etmek için plan yapmıştı. Hitler ve eşi Eva Braun siyanür içerek Almanya'yı maks kaderiyle baş başa bırakmışlardır.⁴⁹

⁴⁹ Bakan, zdemir, a.g.e., s. 29-31.

İKİNCİ BÖLÜM

SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ ALMANYA

II. Dünya Savaşı ülkeler için bir ilk yaratmıştır. Savaşın ilk yıllarında Almanya'nın öfkesine ve aşırılıklarına aldırmayan ve küçümseyen Avrupalı devletler, savaşın ortalarına kadar Fransa'nın uyarılarına rağmen herhangi bir önlem almamışlardı. İngiltere'nin yatıştırıcı politikası Almanya'yı yeteri kadar ciddiye almaması nedeniyle Hitler Almanya'sına karşı devletlerarası bir müdahale gerçekleşmemiştir. Avrupa'nın müdahalesinin gecikmesi Hitler'i daha da cesaretlendirerek Sovyet Rusya'ya doğru başta Polonya olmak üzere işgal etmeye başlamıştı. Almanya'nın ilk atağı, Versailles Anlaşması gereği silahlardan arındırılacak bölge olan Rheinland (Ren Bölgesi)'in 7 Mart 1936'da silahlandırması ile başlamıştı. İzleyen yıllarda Anschluss ve Çekoslovakya'yı işgal edecekti. Almanya'yı en çok tedirgin eden konu ise Polonya ile Fransa arasında 1921'de imzalanan dostluk anlaşması olmuştur. Bunun nedeni ise eğer Hitler Lebenstraum düşüncesini hayata geçirecek olursa ilk işgal edeceği bölgelerin başında gelen Polonya'ya Fransa'dan bir destek gelerek Almanya'yı kısıpaca alacakları düşüncesiydi. Ya da Fransa ile İngiltere'nin birleşerek Almanya'ya arkadan saldıracakları düşüncesinden çekinmekteydi. Bu arada Hitler Doğu Almanya'da işgallerine başladığı sırada korkulan olmaz ve Fransa ve İngiltere'nin izlemiş olduğu Apeasement (Yatıştırma) Politikası gereğince ortak ya da tek başına herhangi bir müdahale gelmediğinden daha çok cesaretlenerek işgallerine devam etmiştir. Diğer yanda Sovyet Rusya ile Almanya arasında Polonya'nın paylaşılması üzerine anlaşma 23 Ağustos 1939 yılında imzalanarak Polonya'nın batısı Almanya'ya doğusu ise Sovyet Rusya'ya bölüşülecekti. Bu anlaşma hem Polonya'nın işgalini kolaylaştırdığı gibi Sovyet Rusya'dan gelecek olası bir tehdidi ve olası bir İngiltere-Fransa ortak harekâtı durumunda gerekecek hammadde gereksinimini de bir bakıma güvence altına almış durumdaydı.⁵⁰

⁵⁰ Burak Çınar, "İkinci Dünya Savaşı'nda Almanya'nın İki Cepheli Savaş Sorunu", **Güvenlik Stratejileri Dergisi**, S.20 s.158-161.

Birçok insana göre II. Dünya savaşı 1939 yılında başladığı varsayılsa da aslında 1938 yılında sinyallerini vermeye başlamıştı. 1938 yılında Çekoslovakya’da Südet bölgesini Almanya sınırları içerisine almak isteyen Hitler, İngiltere, Fransa ve İtalyanlar tarafından durdurularak Münih Konferansı neticesinde Münih Anlaşması’nı imzalamak zorunda kalmıştı. Münih Anlaşmasında müttefik devletler Çekoslovakya’nın Südet Bölgesi’nde Almanlarla birlikte söz sahibi olarak Almanya’yı olası bir savaş çıkarmasından uzak tutmaya çalışıyorlardı. Söz konusu olan II. Dünya Savaşı 1939 yılına kadar bir süreliğine ertelenmişti. Almanya için bu Münih Anlaşması ağır bir yenilgiyi de beraberinde getirmekteydi. Almanya Südet Bölgesinde artık yalnız yerleşmesinin imkânı yoktu bunu diğer müttefik devletlerle paylaşmak zorundaydı. Daha sonra yönetimi değişen Çekoslovakya ise Almanya ile ülkesinin durumunu görüşmeye gittiğinde ülkesi için en kansız işgali seçerek yönetime teslim olmayı tercih etmiştir. Almanya’nın kansız, savaştan işgal ettiği toprak olma unvanını almıştır Çekoslovakya.⁵¹

Polonya anlaşmazlığını fırsata çeviren Almanya ise Polonya’yı daha çok köşeye sıkıştırmaya başlamıştı. Tarih 1 Eylül’ü gösterdiğinde Polonya için artık çok geçti. Alman orduları batıdan Polonya’ya saldırmaya başlamış ayın 17’sinde ise Sovyetler Birliği Kızıl Ordusu ile Polonya’yı iki cephede sıkıştırmaya başlamıştı.⁵²

Nazilerin, Sovyet Rusya’yı orta Avrupa’dan uzak tutmak için böyle bir anlaşma yapması Bismarck dönemi ile benzerlik gösterdiğini söylen Burak Çınar, o dönemde de Almanya’nın tek tek savaşarak bir diğer cephesini güvenceye alarak Sovyet Rusya’yı nötralize etmeye çalıştığına dikkat çekmektedir. Bu sırada Hitler’in komutanlarından biri olan Franz Halder ve birkaç komutan İngiltere’yi Hitler’in durdurulması konusunda Sovyetlerle iş birliğiyle mümkün olacağı uyarısında bulunmuş olsa da bu uyarıyı sadece İngiltere dikkate alsa da Sovyetlerle ilişkileri kopma noktasına gelmişti. Bunun nedeni Almanya ile Sovyet Rusya arasında işbirliğine gidileceği ve bir savaş çıkaracakları endişesinden dolayı Churchill’i Sovyetlerden uzaklaştırmıştır. Batılı müttefikler Polonya’nın Sovyet Rusya ile

⁵¹ Ali Servet Öncü, Oğuzhan Ekinci, “İkinci Dünya Savaşı Öncesi Beklenmeyen Gelişme: 23 Ağustos 1939 Tarihli Alman Rus Paktı”, **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**, S:2, s.246.

⁵² Çınar, a.g.e, s.161.

bağlarının ayrılmasından yararlanarak Almanya'ya karşı savunma hattında zayıf bir müttefik elde etmişlerdi. Bu Batı Avrupa için Rusya gibi büyük bir güçlü destekten yoksun kalmak anlamına gelmektedir. Polonya'nın Avrupalı devletlerle işbirliğine gitmesinin iki ana nedeni vardı birincisi 1930'lara kadar Sovyetlerce işgal edilen toprakları daha 1930'lardan sonra da bir diğer cephede Almanların işgali ile karşı karşıya kalmasıydı. Polonya'nın Sovyetlerden uzaklaşmasını fırsat bilen Almanya hemen Sovyetlerle pakt imzalamak için kollarını sıvamıştı. Almanya, Sovyetler Birliği ile imzalamış olduğu anlaşma neticesinde doğu cephesinde zayıf bir düşman elde etmenin hazzını çıkarıyordu. Tarih 1 Eylül'ü gösterdiğinde Almanya batıdan, 17 Eylül'de de Sovyetler doğudan girerek Polonya'yı işgale başlamış bulunmaktaydılar.

Batılı müttefiklerinin Sovyetler Birliği ile ittifaka girişmeyeceğinden emin olan Hitler, dışişleri bakanı olan Joachim von Ribbentrop'u Sovyetler Birliği ile ittifak kurması için görevlendirmiştir. Ribbentrop ve Sovyetler Birliği dışişleri bakanı Vyacheslav Mikhaylovich Molotov arasındaki görüşmeler neticesinde bir pakt imzalamaya karar verildi. 23 Ağustos 1939 yılında Alman-Sovyet Saldırmazlık Paktı imzalanarak Almanya, Sovyetleri yine orta Avrupa'dan uzak tutmuştu. Bu pakta göre adından da anlaşılacağı üzere tarafların birbirlerine saldırmayacakları teyit edilmiş ve taraflardan birinin savaşa girmesi durumunda bir diğeri 3. Ükelere yardımda bulunulmayacağı garantisi verilmiştir. Bu pakt 10 yıllığına imzalanmıştır.⁵³

Almanya'nın İtalya ile olan ilişkilerini incelersek Mussolini ile Hitler arasında bir güvensizlik yaşanmaktaydı. Almanya İtalya'ya Avrupalı devletlerin saldırmayacağı garantisini verse de İtalya daha temkinli yaklaşmak istiyordu. Bu yüzden 3 Eylül tarihinde Almanya'ya açılan saldırılara kadar geçen sürede İtalya Almanya'ya batılı müttefiklerin yanında yer almayacağını fakat aynı zamanda kendisinin de yanında olmayacağını bildirmişti.

Batılı müttefiklerin Almanya'ya karşı açtıkları bu savaş Hitler'in öngöremeyeceği sonuçlar getirecekti. Fransa'nın Polonya'yı Almanya karşısında

⁵³ Çınar, a.g.e. s.150-158.

destekleyeceğini söylemesine rağmen bunun için Polonya'ya herhangi bir somut yardım etmemiştir. Fransa bunu ilk olarak Münih Konferansı'nda dile getirmekteydi.⁵⁴

Hitler'in üzerinde durduğu önemli bir nokta vardı; tek cepheli savaş stratejisi. Almanya'da Bismarck dönemi tek cepheli savaşlarla gerçekleşmiştir fakat daha sonra iktidara gelen II. Kaiser çok yönlü savaş stratejisi belirleyerek Almanya'yı yıkıcı durumlara sürüklemiştir. Hitler Sovyetleri Fransa'dan ayırmak için yaptığı pakt ile başarılı olmuş sıra Fransa'ya doğru harekete geçmeye başlamıştı. Hitler Fransa'yı resmi olarak 22 Haziran 1940'da resmi olarak ateşkesle zorlamıştır. Bu dönemden sonra İngiltere tek cepheli olarak Almanya ile mücadele edecekti. İngiltere'nin tek eksiği Almanya ile herhangi bir kara sınırının olmaması işi zorlaştırmaktaydı. İngiltere'nin herhangi bir saldırı girişiminde bulunmaması Almanya'yı cesaretlendirerek Sovyetler Birliği üzerine yoğunlaşmasına neden oldu.

Sovyetler Birliği'ne 22 Haziran 1941 yılında saldıran Hitler Sovyetleri Fransa'dan daha çabuk düşeceğini düşünmekteydi. Sovyetler Birliği gizli istihbarat raporlarında Almanya'nın askeri yığınağı ve tümenleri eksik bilgiler doğrultusunda ilk etapta Sovyetlere pek çok kayıp yaşatsa da Almanların *Barbarossa Harekâtı*⁵⁵ dedikleri bu harekâta 3 yıl boyunca direnmiştir.

Barbarossa Harekâtı birkaç aşamada gerçekleşmiştir. Bunların ilki Yugoslavya'yı işgaldi. Yugoslavya'nın stratejik önemi İngiltere ve Almanya savaşa birlikte katılmak istiyordu. Yugoslavya hükümeti ilk etapta Almanya ile anlaşmış görünse de daha sonra kansız bir darbe gerçekleştirerek Hitler'e teslim olmak durumunda kalmıştı. İzleyen dönemde Yunanistan'ı da işgal ederek müttefik devletlerden Sovyet Rusya'ya yardım gelmesini engellediler. İtalya'nın savaşı kaybetmesini de engellemek için yardım gönderilmişti, bu savaşın kaybedeni artık Almanya olmayacaktı.⁵⁶

⁵⁴ Çınar, a.g.e., s,161.

⁵⁵ Almanya'nın Sovyetler Birliği'ni işgal etmek için hazırlanmış olduğu 154 tümenlik bir harekâtın adı.

⁵⁶ Guido Knopp, Lanet Savaş "Barbarossa Harekati", Pencere Yayınevi, 2006, s:40-46.

Hitler'in Sovyetler Birliği sarayı olan Kremlin'de çay ieeğini söylemesinin ardından Sovyetler tarafından 3 yıl boyunca direnilmiş ve sonuçta Batılı devletlerden ekonomik destek alan Sovyetler Birliği sonunda galip gelerek saldıran Almanya'yı savunmaya geçmeye zorlamıştır.⁵⁷ Sovyetler Birliği'nin ihtiyaı olan tek Şey batılı devletlerden İngiltere ve dolaylı olarak ABD'den yeni bir cephe amaktı. Fakat ABD ve İngiltere bilinçli olarak yeni bir cepheyi 3 yıl sonra yani 1944 yılında açtı. Sovyetler Birliği bu safhadan sonra savunmadan saldırıya geçmeye başladı ve bu iki devletin cepheyi geç açmasından dolayı yıpranan ve yorulan Doğu Avrupa'yı işgali için işler kolaylaştırmakla kalmamış buralarda demokratik rejimler kurulmasına neden olmuşlardır. Nitekim Sovyetler Birliği işgal ettiği doğu Avrupa lkelerinde demokratik devletlerden kastettiği Şey buralarda Komünist uydu devletler ve hükümetler kurmayı planlamaktaydı. Sovyetler Birliği'nin önem verdiği model ise basitti; ağır sanayilerin kurularak silah teminini kolaylaştırarak uydu devletlerin ekonomilerinin güçlenmesini sağlayarak Komünizmi özendirerek yaymaktı.⁵⁸

2.1. Doğu ve Batı Almanya'da Yeni Rejimlerin Kurulması

Almanya bu savaşı hem başlatan hem de en çok zarar gören devlet konumundaydı. Hitler'in savaşın kaybedileceğini öngörememesi Almanya ve Alman halkı için birçok kayıp verilmesine neden olmuştur. Bazı kaynaklar Hitler'in savaşı kaybedeceğini 1941-1942 yılları arasında anladığını iddia etseler de, Hitler Almanya düşene kadar hasta bir Şekilde olmayan tmenlerle kanlarının son damlasına kadar savaşacaklarını ifade ettiği bilinmektedir.⁵⁹

Almanya'nın geleceği diğer müttefik batılı devletleri tedirgin etmekteydi. Her ne kadar tahrip edilmiş olsa da Almanya'nın hala geniş bir nüfusu ve sanayisi vardı. Diğer bir endişeleri ise; müttefik devletlerin aralarındaki payların büyüklüğü ileride sorun yaratabilirdi. Bir başka potansiyel sorun ise Almanya müttefik devletler için bir yük oluşturmasıydı. Bunun için her an kontrol altında olan bir sanayi desteklenmeli ve

⁵⁷ ağrı Erhan, ""Avrupa'nın İntiharı" ve İkinci Dünya Savaşı Sonrasında Temel Sorunlar", **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, Ankara, C.51, S.1, Ankara, 1996, s.264.

⁵⁸ Erhan, a.g.e., s.263-266.

⁵⁹ Knopp, a.g.e., s:13-15.

bu da müttefiklerin izin verdiği ölçüde savaşın yıpratıldığı Avrupa'yı tekrar inşa etmek için Almanya'nın üstüne düşen rolü üstlenmesi gerekmektedir. Müttefik devletler Potsdam şehrinde bir araya gelerek Temmuz 1945 yılında Potsdam Konferansı'nı yaptılar. Potsdam Almanya'nın geleceğinin belirlendiği ve yeniden olası bir saldırı ya karşı bir takım tedbirleri içeriyordu.⁶⁰ Potsdam Anlaşmasına göre, Alman askeri birliklerini dağıtıp SS, SA, SD ve Gestapo Birliklerine son verilerek kalan askeri güçler de Nazilerden arındırılacaktır. Gelecekte müttefiklere sorun yaratacak her tür savaşı önlemek için savaş uçakları, demir yolları, silahları imha edilecektir. Halka savaşın, ekonominin kötülüğünün nedeninin Nazilerden kaynaklandığı anlatılmalıydı. Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi kapatılıp her türlü Nazi faaliyetleri ve propagandaları yasaklanacaktır. Almanya yeniden yönetim için barışçıl ve demokratik bir şekilde yeniden inşa edilmelidir. Savaş suçları işleyen, yardım eden Naziler tutuklanarak yargılanmalıdır.⁶¹

Savaş sona erdiğinde Almanya 4 işgal bölgesine ayrılmıştı. İngiltere, Fransa, ABD ve Sovyet Rusya tarafından işgale uğrayan Almanya tarihinin en acı sahnelerini yaşamaktaydı. Almanya 4 devletin işgaliyle bölünürken Berlin de 4'e bölünmüştü. İşgalci devletlerin kendi aralarında bir takım anlaşmazlıklar yaşanmaya başlamıştı. Bunlardan ilki Almanya'nın elinde bulunan ve oldukça zengin kömür ve çelik kaynaklarını kimin kullanacağı konusuydu. Bununla beraber bir diğer konu ise Ruhr Bölgesi'nin kimde kalacağı anlaşmazlığı İngiltere, Fransa, ABD ve Sovyet Rusya arasında anlaşmazlığa neden olmuştur. Batılı devletlerin Sovyetlerle olan anlaşmazlığı ise batılı devletlerin elindeki Almanya'daki zengin kömür-çelik ve demir kaynaklarını yeterli kullanmamasından kaynaklanmaktaydı. Sovyetler Birliği aynı zamanda Almanların kendi ülkelerinin sanayisine vermiş olduğu zararın tazmini de istemekteydi. Batılı devletler bunu tartışırken Fransa da Ruhr Bölgesi'ni istemekteydi. Yani hem kendi aralarında hem de Sovyetlerle ilişkilerde kırımlar yaşanmaktaydı. Anlaşmazlığın derinleşmesini engellemek üzere ABD yönetimi Marshall Planı adı

⁶⁰ Erhan, a.g.e., s.250-269.

⁶¹ Potsdam Agreement Protocol of the Proceedings, 1 August , 1945.
https://www.nato.int/ebookshop/video/declassified/doc_files/Potsdam%20Agreement.pdf

verilen bir yardım planı hazırladı. Marshall Planı II. Dünya Savaşı'ndan yorgun ve yıpranmış çıkan Avrupa'yı yeniden inşa etmek için ekonomik desteği içermektedir.

Almanya'daki bu 4 işgal bölgesinde, yönetim ve denetim olarak işgal eden devletlerden kaynaklı bir takım farklılıklar yaşanmaktadır. Bunlardan ilk ele alacağımız Sovyet Rusya denetimindeki Doğu Almanya'daki yönetim şeklidir. Sovyetler Komünizm'in gerektirdiği gibi siyasi partileri yasaklamıyor fakat sıkı bir kalıbın içerisine sokarak ayrılıkçı bir düşünce topluluğu, isyan, darbe gibi girişimlerin önünü kapatmak için siyasi partilerin genel şeklini önceden çizerek kendi rejimini güvence altına almaya çalışıyordu. Toplu bir Komünist Parti kurma girişimleri 1946 yılında Walter Ulbricht'in⁶² önderliğinde Sosyalist Birlik Partisi kuruldu.

Diğer bir bölge ise batılılardan yani Fransa, İngiltere ve ABD koalisyonunun oluşturduğu bölge idi. Bu bölgeye Federal Almanya Cumhuriyeti adı verilecektir. Bu batılı devletler kendi bölgelerindeki siyasi partilere bir takım küçük haklar vererek birleşip bir güç oluşturmadan yerel olarak kalmalarını sağlamıştır.

2.2. Federal Almanya Cumhuriyeti'nde aşırı sağ hareketler ve siyasete etkisi

Batı Almanya'da İngiltere, Fransa ve ABD tarafından bir yönetim kuruldu. Bu yönetim iki aşamada gerçekleşti. İlk aşamada İngiltere ve ABD yönetimi ortak bir yönetim kurma konusunda anlaşılabilir ve Almanya'daki bu ortak yönetime *Bizonia* adını verdiler. Fransa'nın bu yönetimden uzak kalmasının altında birkaç sebep yatmaktaydı. Birinci ve en geçerli sebep, Fransa işgali altındaki Almanya'da merkezi bir yönetim kurulmasına şiddetle karşı çıkıyordu. ABD, Fransa ve Sovyetler Birliği'ni razı etmek için onlara gönderdiği yardımı kesmesine rağmen ne Fransa ne de Sovyetler geri adım atmadı. Sonuçta çaresiz kalan ABD ve İngiltere 1946 yılında ortak bir bölge oluşturduğunu açıkladı. Fransa'nın ikna edilmesi gerekmekteydi, zira işgali altındaki Alman topraklarını Sovyetlerle birleştirme tehlikesi bulunmaktaydı. ABD'de Hebert Hoover Almanya için bir rapor hazırlayarak Alman ekonomisi ve sanayisi için

⁶² Walter Ulbricht 1933 yılında Nazi iktidarı sırasında önde gelen Komünist liderdi. 1946 yılında Sovyetler Birliği'nin de desteğiyle Sosyal Demokrat Parti ve Komünist Parti'yi birleştirerek Sosyalist Birlik Partisi adı altında tek bir Komünist parti olarak birleştirmiştir.

Fransa'nın Almanya'dan istediği bölge olan Ruhr bölgesi Almanya'da kalmaya devam ederek, Almanya'yı Avrupa ve ABD için ekonomik bir yük olmaktan kurtaracağını bildiriyordu. Buna ek olarak, silah sanayi dışında Alman ekonomisi ve sanayisi desteklenerek kalkındırılmalıydı. Fransa ve Sovyetler Birliği'ne gönderilen ekonomik yardımların kesilerek Almanya'ya destek olunması gerekliliğinden söz edilmiştir. Daha sonra Fransa ve İngiltere aralarında bir ittifak kurarak bu dışlanmışlığı kırmaya yönelik ilk adımı atmıştır.⁶³ 23 Temmuz 1949 tarihinde İngiltere, Fransa ve ABD işgal ettikleri Alman topraklarında Federal Almanya Cumhuriyeti'ni kurduklarını deklare etmiş oldular. 7 Ekim tarihinde de Sovyetler Birliği Doğu Almanya'da Alman Demokratik Cumhuriyeti kurduğunu açıkladı. Her iki Almanya da birbirinden ayrı özellik göstermese de yönetsel olarak derin bir ayrım mevcut idi.

Tarihe Berlin Buhranı olarak geçen olay ise, Berlin'de 4 işgalci devletin bir arada varlığının bulunması nedeniyle ortak bir yönetim kurulamamasından kaynaklanıyordu. Bundan dolayı Berlin'in birleştirilip tek bir yönetimde toplanması olanağının bulunmamasından dolayı batılılar ve SSCB'nin elindeki topraklar birleştirilerek Almanya'nın ikiye bölünmesi kesinleşmiş oldu. İki yönetimde de kendi anayasaları ilan edilip iki kanatlı parti hükümet sistemi benimsendi.

Federal Almanya Cumhuriyeti ve Demokratik Almanya Cumhuriyetleri'nin her ikisinin de anayasasında birleşmeyi kolaylaştıran, sıcak bakan hükümler yer alsa da ikisinin de dayanmış olduğu ilkeler neticesinde ayrım bulunmaktaydı. Federal Almanya Cumhuriyeti kuruluşundaki en temel husus Demokrasi iken Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin esası ise Marksist- Leninist düşünceye dayanmaktaydı.

Batılıların elinde olan Federal Almanya'da 1949 seçimlerinde CDU (Hıristiyan Demokrat Parti) hükümeti seçilmiş ve Batı Almanya'nın ilk Şansölyesi olarak Konrad Adaneur seçilmiş ve FDU (Özgür Demokrat Parti) ile başarılı bir hükümet kurmuştur. Yine aynı dönemde Konrad Adaneur iki Almanya'nın birleştirilmesine sıcak bakmaktaydı. Fakat Soğuk Savaş'ın başlaması ve iki Almanya'nın kuruluşunda önemli güçler olan Sovyetler Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri arasındaki siyasi,

⁶³ Erhan, a.g.e., s.269-273.

ekonomik ve kültürel anlaşmazlıktan dolayı birleşme mümkün olmuyordu.⁶⁴ Adaneur bu dönemde Batılılara yaklaşarak kendine bir yer aramış ve Batı Almanya aynı ABD'nin yanında yer alınca güçlü olacağını düşündüğü için Avrupalı devletlerle ilişkileri geliştirmeye çalışmıştır.

Federal Almanya Cumhuriyeti, batıların desteğini almak için her türlü organizasyonun içine girmeye çalışıyordu. Ancak bu sayede Batı Almanya'nın, Avrupalı gibi ayakta kalabileceğini düşünüyordu. Bunun için Avrupa'da uluslararası örgütlere katılma öncelik vermiştir. Örneğin, 1949 yılında OEEC (Avrupa Ekonomik İşbirliği Teşkilatı)' ye daha sonra da ECSC (Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu)'ye üye oldu.

İkinci Dünya Savaşı'nın şüphesiz ki en önemli ve küresel sonuçlarından olan iki kutuplu dünya düzeni olmuştur. Sovyetler Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri arasındaki her türlü siyasal, ekonomik, silahlanma, kültürel yarış da dâhil olmak üzere bütün dünyayı etkilemiştir. Avrupalı devletler de kendini Sovyetler Birliği ve Komünizm'den korumak için bir takım çözümler arıyordu. Sovyetlerin bir anda Amerika Birleşik Devletleri'ne saldırması çok büyük çaplı bir faciaya dönüşeceğinden direkt olarak birbirleriyle savaşmayı ne kendileri ne de diğer devletler göze alamıyordu. Bunun nedeni ise; SSCB ile ABD arasındaki nükleer, askeri ve ekonomik silahlanma yarışı idi. Her iki devlet de II. Dünya Savaşı'ndan galip olarak aynı saflarda yer alsın da aslında ikisi de aşırılıkların uçlarını oluşturmaktaydı. Avrupa ise hem savaştan yorgun çıkmanın hem de ekonomik buhranın eşliğinde olduğundan bir savaş olacaksa iki devletin de tam ortasında tampon bölgenin var olmasından yanaydı. Avrupalılar yeni bir savaş istemiyorlardı. Bu nedenle iki tarafın da birbir çarpışamayacağı tarafsız bir bölge kurulmasına önem vermiştir. ABD ve SSCB'nin kendi saflarına çekmek istediği Avrupa'da işler çok basit yürümüyordu. Çünkü eğer bir devlet diğerinin safında yer alacaksa diğer bir dünya gücünü karşısına almış olacaktı. Özellikle SSCB, Avrupa için çok büyük tehlike arz etmekteydi. Çünkü SSCB kara, demir ve deniz yolu olarak direkt Avrupa ile bağlantısı olacağından daha büyük tehlike oluşturmaktaydı. Her an bir Komünizm saldırısı olacağını düşünen Avrupalı

⁶⁴ Enes Adıgüzel, II. Dünya Savaşı Sonrası Berlin Duvarının Yıkılışına Kadar Almanya (1945-1990), 2018, s.1-4.

devletler diken üstündeydi. Almanya ise tamamen ekonomik, askeri ve siyasi bağımsızlığı sona ermiş bir şekilde galip devletlerin işgalinde parçalara ayrılmış durumdaydı. Her ne kadar burada çaresiz bir Almanya'dan bahsediyor gibi görünsek de aslında savaş suçlusuydu. Avrupalı Devletler kendilerini korumak için ABD'nin koruma kalkanının içerisine girmek istiyordu. Bunun için ABD'nin de içinde olduğu her türlü uluslararası anlaşmanın içine girerek topraklarını bir şekilde Komünizm tehlikesinden uzak tutmaya çalışıyorlardı. Durum böyle bir halde iken, Almanya'da hali hazırda olan Soğuk Savaş aktörleri Almanya için bir sıkıntı yaratmaktaydı. Batılı devletler ABD gücünün arkasına sığınırken SSBC ise kendi uydu devletleri ile hareket etmekteydi. İngiltere, Fransa Belçika, Hollanda, Luxemburg arasında Sovyetlere karşı birbirlerinin toprak ve ekonomik bütünlüklerini korumak için Brüksel Anlaşması adı altında bir takım anlaşmalar imzalandı. Bu anlaşmaya göre katılan devletler birbirlerine kültürel, ekonomik ve siyasetin yanı sıra askeri olarak da birlikte hareket edeceklerini taahhüt ediyorlardı. Brüksel Anlaşmalarında diğer devletler Sovyetler Birliği'nin karşısında bir Atlantik kavramı bilincine ulaşarak Brüksel Anlaşması'nı imza eden devletlere ek olarak Kanada, Danimarka, İzlanda, İtalya, Portekiz ve ABD de 4 Nisan 1949 yılında Kuzey Atlantik Paktı (NATO)'nı imzaladılar.⁶⁵ Bu Sovyetler Bloğuna karşı uluslararası bir örgütlenme ve koruma kalkanı demektir. Batı Avrupa, Doğu Almanya yani Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ne göre daha çok uluslararası organizasyona katılan ve devletlerarası ilişkileri bu şekilde idare ettiriyordu. Batılı devletler de bu yüzden Almanya olarak Federal Almanya Cumhuriyeti ile işbirliğine giderken Demokratik Almanya daha içe kapalı ve sadece Komünist Devletler ile işbirliği yapmaktaydı.

Federal Almanya'nın kendi sanayisini oluşturup ve geliştirerek Avrupa için bir yük olarak kurtarma projesi kapsamında Marshall Planı'nın ardından Avrupa bu kez ekonomik bütünleşme ve işbirliğine gitme kararı aldı. Bu fikrin aslı sahibi Fransa iken asıl neden ABD faktörünün olası bir nedenle Sovyetlere karşı Avrupa'yı yüz üstü bırakacağı endişesi yer almaktaydı. Bu nedenle Almanya'nın elinde bulunan ve savunma sanayisinde bir üretim yapamaması diğer üç devletin buralardaki kaynakları sömürmesine yol açmıştı. Bu nedenle Avrupalı devletlerle bir işbirliği yapılacaksa bu

⁶⁵ Necla Mora, Alman kültüründe Düşman İmgesi, Altıkitap Yayınevi, 2009, s.37-40.

Almanya'nın elinde bulunan silah ve savunma sanayisinde kullanılan kömür ve çelik kaynaklarının ortak pazara sunulması gerekmekteydi. Bu nedenle Avrupa hem Almanya'nın gizli olarak silahlanıp tekrar saldırmasını engelleyecek hem de Avrupalı devletlerin SSCB'ye karşı birlik olup kendilerini savunmasına olanak sağlayacaktı. Bu nedenle daha sonra adını belirli aşamalardan geçerek Avrupa Birliği adını alacak olan Avrupa Kömür-Çelik Topluluğu'nu kurdular. İmzacı devletler, aralarında ekonomik bütünleşme ve ortak pazar gibi konularda birbirlerine çeşitli imtiyazlar tanıyacıklarını taahhüt etmiş oldular. 20 Ekim 1954 yılında aynı imzacı devletler bir araya gelerek Batı Avrupa Birliği'ni kurdu.

Hitler döneminde 6,5 milyon Yahudi olmak üzere toplamda 11 milyon insan katledilmiştir. Resmi kayıtlarda bu rakamlara ulaşılırken gayri resmi rakamların bu rakamlardan daha fazla olduğu söylenmektedir. Almanya ile Yahudilerin barışı bir takım girişimler neticesinde gerçekleşmiştir, öyle ki İsrail'e kaçan Yahudilerin yerleşmesini rahatlatmak için Konrad Adaneur'un da ilişkileri düzeltmek için gösterdiği yoğun çabalar sayesinde bir takım tazminatlar ödemek durumunda kalmıştır. Yaklaşık 90 milyon Mark'ın Almanya'dan İsrail'e gönderildiği bilinmektedir. Federal Almanya'nın Hitler'den tamamen arındırıldı sözüne müteakiben ödediği tazminatın da etkisi ile İsrail ile Federal Almanya Cumhuriyeti arasındaki diplomatik ilişkiler ancak 1965 yılında başlayabilmiştir.

Federal Almanya Cumhuriyeti, gerek ABD gerekse Batı Avrupa'nın da desteklemesiyle ekonomisini hızla geliştirmiştir. Batı Almanya, bir anda o kadar gelişmişti ki kendi nüfusundan fazla işçiye ihtiyaç duymaktaydı. İşsizlik oranı bu dönemde Federal Almanya'da çok düşük, vatandaşların hayat şartları oldukça iyi, ekonomik refah diğer Almanya'ya göre kat be kat fazlaydı. İngiltere Başbakanı Winston Churchill'in Soğuk Savaş başladığında SSCB ve komünizmden kaçınmak için Avrupa'ya bir demir perde çekilmesi sözü Almanya'da gerçekten vücut bularak Berlin ikiye bölünmüştü. 1961 yılında, iki Berlin yönetimi arasına bir set çekilerek halkın toplu göç etmesi engellenmeye çalışılmıştı. Bu dönemde Demokratik Almanya'dan kaçan, göç eden insanlar diğer Almanya'da iş imkânı bularak daha iyi şartlarda çalışmaya başlamış ve diğerleri için özendirici olmaya devam etmiştir. Berlin Duvarı'nın inşasından sonra Doğu Berlin'den gelemeyen işçiler yurt dışından

getirtirilerek sanayideki işçi açığı kapatılmaya çalışılmıştır. 1970'lerin başındaki küresel olarak buhran yaratan Petrol Krizi Federal Almanya Cumhuriyeti'ni de etkileyerek yurtdışından işçi alımlarına bir ara vermek durumunda kalmıştır. Almanya'daki yabancı düşmanlığı, yabancı çalışanların ailelerini yanlarına almalarıyla başladı. O vakte kadar her Alman vatandaşı onları bir sömürü aracı olarak görüyor ve sadece çalışmak için var olduğunu düşünüyordu. Fakat gerek Avrupa'nın gerekse ABD yardımlarıyla birden refah seviyesi artan Batı Almanya diğer ülkelerden de göç almaktaydı.

1961'de Berlin Duvarı meselesi ele alındığında bir takım hususlar göze çarpmaktadır. Burada önemli nokta şudur; Berlin Duvarı'nı Batı Almanya değil Doğu Almanya inşa etmiştir. Bunun sebebi ise Doğu Almanya'dan yani Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nden Federal Almanya Cumhuriyeti'ne çalışmak ve daha iyi şartlara sahip olmak, Komünizm'in baskısından kurtulmak isteyen Doğu Almanya'daki halk Batı Almanya'ya göç etmekteydi. Federal Almanya'nın ise zaten işçi açığı bulunduğundan bu durum herhangi bir sorun teşkil etmemiştir. Doğu Almanya'da işgalci olan SSCB kendisine ait olan bölgede Komünist bir hükümet kurmuştu. Komünizm'in temel niteliklerinden biri olan ağır sanayiye ağırlık vermesine rağmen halk baskıdan bunaldığı için özgür olmak ve daha konforlu bir hayat sürmek için Doğu Almanya'ya göç ediyordu. SSCB de Doğu Almanya'daki halkı elinde tutmak için Berlin'e bir duvar inşa ettirerek halkın göç etmesini engellemek istiyordu. Bunun için Demokratik Almanya'daki askeri gücünü de görevlendirerek kaçmak isteyenleri vurma, hatta öldürme yetkisi verdi. Böyle bir baskı altında Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde kalan pek çok Alman ağır şartlar altında, sürekli baskı altında, özgürlükten yoksun yaşamak zorunda bırakıldı.⁶⁶

1961 ile 1989 yılları arasında yani Doğu ve Batı Almanya'nın birleşmesine kadar geçen sürede Federal Almanya Cumhuriyeti'nde pek çok yabancıya saldırı düzenlenmiştir. Yabancı düşmanlığı, milliyetçilik, ulusçuluk kavramları bilinenin aksine daha Almanya'da birleşmeden görülmeye başlamıştı.

⁶⁶ Özdemir, Bakan, a.g.e., s.32.

Tablo 2.1. Federal Almanya'daki Yabancılara Karşı Yapılan Saldırılar

Yıllar	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Gerçekleşen Saldırılar	76	91	123	189	195	193	264

*Yukarıdaki tabloda 1983-1989 yılları arasında Federal Almanya Cumhuriyeti'nde yabancılara karşı gerçekleşen saldırılar gösterilmektedir.⁶⁷

Federal Almanya Cumhuriyeti'nde yeniden güçlenen ve organize olan aşırı sağ gruplar tarafından tehdit edilmiyordu. Buna rağmen aşırılıkların üç dalgası zaten politik sistemi inceden sarsıyordu. Faşizm fenomenasının devam etmesi, Alman toplumunda olumsuz bir algı yaratarak bu düşünceden kolayca ayrılmaya neden olmuştur. Gerçekten de aşırı sağ kanat hassasiyeti şüphesiz ki Faşizm'in kökünü kazımaya başlamıştı.⁶⁸

Batı Almanya'nın Avrupalı devletlerin olduğu her ittifakta olduğu dönemde dahi Doğu Almanya ile sınırların ayrıldığı dönemde sanayide de ayrılma gözlemlenmektedir. 1960'lı yıllara gelindiğinde her iki Almanya'da birleşme ihtimallerini göz önünde bulundurarak iki taraflı hareket ediyorlardı. Konrad Adaneur'un başından beri birleşme yanlısı politikalar izlediği göz önüne alındığında Alman'daki her iki hükümet de birleşmeyi istiyor fakat diğer büyük devletlerden çekindiği ve tekrar bir anlaşmanın konusu olmak istemediğinden fiziki olarak bir adım atamıyorlardı. Bir tarafta nüfusu sürekli Batı Almanya'ya kaçan ve gittikçe fakirleşen Doğu Almanya bir tarafta ise maddi yardımlar neticesinde birden kalkınan ve istihdam açığı olan ve sürekli göç alan Batı Almanya vardı. 1960'larda gelen yabancı istilasıyla birden yoğun göç alan Federal Almanya Cumhuriyeti kendi halkıdan tepki almaya başlamıştı. Her iki Almanya'da da milliyet, kimlik, ulusçuluk ve self-determinance (kendi hakkını kendi tayin etme hakkı) konularında milli bilinç tartışmaları yaşanmaktaydı. Her iki Almanya da kendi kaderlerini kendileri belirlemek istiyordu çünkü hala büyük devletlere bağlılık sürdürdüğü için büyük anlaşmaya bağlılardı. Her iki Alman Cumhuriyeti de birleşmenin önündeki engelin bundan kaynaklandığını düşünmekteydiler. Federal Almanya'ya gelen göçmen işçiler Alman olmalarına rağmen ötekileştirilen yerden geldikleri için yabancı sayılmaktaydı fakat aslında gelen kişi de geldiği yer de Almanya idi. Berlin Duvarı'ndan sonra yabancı işçi alımına giden

⁶⁷ Mora, a.g.e., s,40.

⁶⁸ McGowan, a.g.e. s,11-12.

Batı Almanya’da Doğudan gelen Almanlar ile yurt dışından gelen göçmen işçiler aynı muameleye maruz kalmaktaydılar.

Federal Almanya Cumhuriyeti’nde her ne kadar Nazi eylemlerinin kökünün kazındığını halk anketlerine yansıdığı söylene de de büyük ölçüde zarar verdiği bir gerçektir fakat tamamen silindiği söylenemez. Nazilerin oranında zaman zaman azalmalar görülse de devam eden Naziler Federal Almanya’da yeni radikal ulusal sağ örgütler kurmaya devam etti. Weimar Cumhuriyeti döneminden kalan ve 1940’lara kadar gelen ulusal muhafazakârlardan yeni muhafazakâr örgütler bayrağı devralmış görülmekteydi. Batı Almanya’daki neo-Nazizm yeni tartışmalara neden olmuştur. Edmond Vermeil gibi bazı tarihçiler, bu muhafazakârlık dönüşümünün geleceğini Kutsal Roma İmparatorluğu’na evirileceğinden bahsetmektedir. Ve hatta Alman halkının otoriter yönetimine ve değerlerine, Anti-Semitizm (Yahudi Düşmanlığı), militarizm ve emperyalizme eğilimli olduğunu söylemektedir. Yazar bu tezini Prusya’nın domine ettiği ve yönettiği Almanya, Bismarck Dönemi’ndeki otoriter ve kolonyal gelişimi, Birinci Dünya Savaşı ve Hitler’in İkinci Dünya Savaşı’nda dominant olmasından dolayı Alman halkının tatmin olduğundan bahsederek örneklendirmektedir.

Gerhard Ritter gibi bazı tarihçiler ise; Alman tarihinin otoriterliği tekrar ettirme gibi çaba içinde olmadığını ısrarla söylemektedir. 1920’lerde Hitler ve Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi’nin yoğun çabalarına rağmen düşük, yeterince ilgi görememesi ve sonrasında 1930’larda ülkenin gelişimi diğer çağlara göre birden arttığı için gücünün arttığından bahsederek aslında toplumun böyle bir eğilimde değil çağın getirmiş olduğu iyileştirmelere bağlı olduğunu savunmaktadır. Dahası bu Nazi Partisi’nin aslında sadece Almanya’da görülmediği aslında Avrupa’daki aşırı sağ partilerin de bir yansıması olduğunu savunmaktadır.

Batı Almanya’daki siyasal partilere ve örgütlenmeleri incelersek öncelikle İngiltere’nin elindeki Batı Almanya’da kurulan Alman Muhafazakâr Parti- Alman Sağ Partisi (DKP-DRP)’yi incelemek gerekir. Bu DKP-DRP partisi aslında birçok küçük sağ partilerden oluşmaktadır. Bu partinin kazanımlarında biri olan eski Nazilerin güçlü olduğu Aşağı Saksonya denilen bölgenin güçlenmesi olmuştur. DK-DRP

partisinin de Alman milliyetçileri, muhafazakâr ve devrimcileri ve monarşi yanlılarını beslediği görünmektedir. 1949 yılı Federal Almanya Cumhuriyeti seçimlerinde, Federal Almanya'nın en etkili sağ- kanat çizgisinde en önemli rolü oynayan ve yirmi yıl aktif olan Adolf von Thadden'ın da yer aldığı beş milletvekilini Bundestag'dan çıkarmayı başarmıştır. Buradaki önemli noktalardan biri de Nazilerden kovulmuş kişileri de partide güçlendirerek içine alarak devam etmiştir. Bunun dışında bir parti daha vardı sağ- kanat Almanya içinde. Bu parti Kuzey Almanya'daki Protestanları da kanatları altına alan ve devrilen Nazilerden arda kalanları toparlayarak ilerlen Sosyalist Reich Parti (SRP) idi. Bu partinin lideri Nazi Partisi'nin sadık üyesi olan Fritz Dorls'tur. 1951'deki seçimlerde SRP %11'lik oyu Aşağı Saksonya'dan çoğunluğu Avrupa'dan gelen mültecilerden almıştır. Alman Hıristiyan Birliği (CDU) partisi de bu dönemde ortaya çıkarak SRP'lere tehdit oluşturmaya başlamıştı. Şansölye Konrad Adaneur hem Nazi partisine üye hem de CDU partisine üye kişilerden kabinesini oluşturmuştur. SRP için bu seçimler çok önemliydi çünkü Almanya'nın güçlenmesinin aşırı milliyetçilik ve anti-Semitizm'den geçtiğini varsayarak kazanç elde ettiğini düşünmekteydi. Sonuçta Bonn hükümeti, Lander hükümetlerinin ve paramiliter kısımlarını ve partilerin aktivitelerine sınırlama getirmek zorunda kaldı. 1952 yılında Weimar Dönemi gibi bilinçsiz bir şekilde artarak Federal Almanya'ya zarar vereceğini düşündüğü için SRP'nin eylemlerinin kontrol altına alınması gerektiğini düşünmekteydi. Çünkü SRP yasaklamalara aldırmadan parti eylemlerine devam ederek aşırılıklara neden olmaktaydı. 1952'nin Ocak ayında mahkeme partiyi, Nazi Partisi gibi anti-Semitik, otoriter parti yapısının olması ve Nazi programlarını uyguladığını ile sürerek partiyi yasakladı. Bu kapatılan SRP partisi, Federal Almanya Cumhuriyeti'nde bir ilkti.

Batı Almanya'da aşırı sağ partilerine zaman geçtikçe yeniler ekleniyordu. Bunlardan birkaç tanesini daha örneklendirecek olursak, Alman Ulusal Demokratik Parti (NDP)'dir. 1964'de kurulan bu parti kuruluş aşamasında ekonomik bir çöküş yaşanmasına rağmen herhangi bir işsizlik olmadığı temelleri üzerinde aşırı sağ parti olarak kurulmuştur. NDP partisi uzun soluklu bir parti olma özelliği ile Federal Almanya için yine bir ilkleri oluşturmaktaydı. Parti başkanı gittikçe aşırı sağ kanattan yükselen kişilere geçtiği için oldukça dinamik bir portföye sahipti. Partinin 14.000

üyesi orta sınıftan, 18 üyesi idari komiteden, 12'si Hitler zamanında Nazi hareketlerinde yer almış kişilerden oluşmaktaydı. 1965'de yapılan seçimlerde %2'lik bir oy oranına sahipken 1966 ve 1969 yıllarında toplam oyların 4/3'ünü alarak iktidara gelmiş oldu. Bu parti genellikle oylarını kırsal kesimden ve düşük gelirli olan yerlerden almaktaydı. 1966 buhranından kazançlı çıkan parti seçmenlerine askeriyeden ayrılanlar, şikâyetçi işçileri (özellikle de kömür ve çelik sektörlerindeki) de ekleyerek oy oranını arttırdı. Parti aynı zamanda yasa ve düzen muhafazakârları ve hükümetin işlemlerinden hoşnut olmayan neo-Nazileri anti-Komünist çerçevede toplamıştır. Parti, Nazilerin Weimar Döneminde'ki güçlenmesi gibi benzer özellikler gösteriyordu. 1982'de oy oranları gittikçe düşmeye başladı. Parti, iki Almanya'da da Hitler'in suçlu ilan edilip yandaşlarının cezalandırılması konusunda hem fikir olduğundan dolayı hem de sektörlerin modernleşmesi ve ABD ve SSCB tarafından güçlü etki altında kalındığı dönemde Hıristiyan Sosyal Birliği (CSU) partisi kuruldu. Bu parti, demokratik temeller üzerine kurulmaması Doğu Alman Komünist lider tarafından desteklenmesi nedeniyle çok sık eleştiriler almıştır. Eski bir SS subayının parti üzerindeki etkisi de oldukça eleştirildikleri konuydu. Cumhuriyetçi Parti'den ayrılarak CSU partisine lider olan Franz Schönhuber, anti-Semitik konuşmaları, Hitler yanlısı tavırları ve Nazi geçmişinden dolayı eleştirilmiştir. Schönhuber o kadar ileri gitmeye başlamıştı ki Alman ruhunu işgal eden Yahudiler diye sözlerine başlıyordu. 1897 yılında milliyetçi ve yabancı düşmanı programı Alman halkını negatif olarak etkilemeye başladı. Halkın bir kısmı, fakir ülkeden Almanya'ya gelen göçmenlerin işlerini, evlerini ve sosyal haklarını gasp ederek ülkedeki suç oranlarını arttırdığını düşünmeye başlamıştı. Cumhuriyetçi programda, yabancıların ülkeye adapte olmalarında belirli limitler olması gerektiğine vurgu yapıyorlardı. Bütün bu yaşananlar anti- Avrupa, anti-Batı, aşırı milliyetçilik, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı gibi kavramlar çıkmasına neden olmuş aynı zamanda Alman vatansever toplumunun kurulmasına neden olmuştur. Bu vatansever toplumun programının içeriği devleti ve demokratik düzeni muhafaza etmek, NDP'nin geçmiş üyelerini muhafaza etmek ve aşırı sağ olarak Alman İnsanları Birliği'ni (DVU) kurmaktı. Cumhuriyetçi liderler Federal Anayasa Mahkemesi'nin onları anayasal olmayan olarak deklare etmesinden endişe duyuyorlardı. Pek çok cumhuriyetçinin doğrudan NPD ve DVU ile bağlantısı olmasına rağmen herhangi bir harekete neden olmamıştır. 1989 yılına gelindiğinde

Cumhuriyetçiler, ulus çapında örgütlenmede ilk etapta Bavyera ve Baden-Wuerttemberg'ten başlamışlardır. 1989 yerel seçimlerinde Berlin'de oyların 7.5'ini alarak Berlin Parlamento'sunda 11 sandalyeye sahip olmuştur. Berlin'de başarısız olan partinin aksine oyların büyük kısmı olan 7'lik oranı Batı Almanya'dan %14'lük oyu da Bavyera'dan alarak Avrupa Parlamentosu seçimlerinden almıştır. Schönhuber kendini ve partisini Fransa'daki Front Nasyonal Parti'ye ve Avrupa'daki diğer aşırı sağ partilerle aynı oy bloğuna dâhil olduğunu düşünüyordu. Bunun için Fransız Jean-Marie Le Pen ile görüşerek partiler arası dayanışma yapılması gerekliliğini vurgulayarak periyodik bir görüşme sağlanacağını duyurdu.

Bir yandan da Cumhuriyetçi seçmenler partileri, ana konuları (işsizlik ve yüksek göç oranları) konularında yetersiz gördüklerini ifade etmekteydi. Bu grupların ortak özellikleri 18-24 yaş aralığında olup küçük kasabalarda yaşayan, büyük şehirlerde yaşayan işçi sınıfı bölgelerinde yaşayanlar ve sosyal ve kültürel komşuluklarına bağlı olanlar oluşturmaktaydı. İşçi sınıfı, genellikle asgari eğitim düzeyine sahip, düşük gelirlili ya da işsiz, diğerleri ise küçük esnaf, maaşlı çalışanlar, sivil hizmetliler, çiftçiler ve polis birimlerinden oluşan topluluk tarafından desteklenmekteydiler. Fakat bu partinin oy alamadığı bir takım topluluklar da mevcuttu. Bunlar; anti-Feministler, sağ gruplar, kadınlar ve agrasif ve güç kullanımından çekinmeyenlerden oy alamıyorlardı. Parti 1987'de kurulan Alman Birliği-Listesi D (DVU-List D) ile yarış halindeydi. DVU-List D partisi kuruluşunda 12.000 oya sahipken 1990 yılında 22.000 oy sahibi olmuştur. 1987 yılında Bremen eyaletindeki *Bürgerschaft* seçimlerinde DVU-List D söylemlerini yeni göçmen karıştığı üzerine kurarak büyük bir başarı elde etmiş oldu. Parti, aşırı milliyetçilik ve muhafazakârların arasında kalmaktaydı. Parti sürekli olarak Nazilerin Holocaust (Soykırım) yaptıklarını reddederek oy oranlarını artırmayı hedefledi ve her konuşmada mutlaka inkârcılara konuşma fırsatı sundu.

Batı Almanya'nın en çok uğraştığı konularından biri de neo-Nazilerdi. Neo-Nazilerin doğrudan hedefi demokratik sistemdi. Liderleri küçük grupları neo-Nazi ve aşırı sağcı olarak aktifleştirmiştir. Bazı liderler halka şiddeti ve terörizmi empoze etmeye çalışıyorlardı. Genellikle gençlerden oluşan bu üye grubu neo-Nazi militanı olarak politik suçlar, terör eylemleri ve güç kullanımı tehditlerine karıştığı bilinmektedir. Bu sempatanlar genellikle, niteliksiz işçilerden, sanatkârlardan ya da

işçilerden, ya da düşük bütçeli ailelerden gelen kişilerden oluşmaktaydı. Bu gençlik grupları oldukça saldırgan, kızgın ve fanatik olarak, demokratik sisteme karşı gelerek Nazi imgelerini yeniden diriltmeyi amaçlıyorlardı. 1970'lere gelindiğinde ağır sağ partilerin düşüşe geçtiği zaman neo-Naziler de düşüşe geçmişti. Bu durumu pek çok kişi sol cenahın yükselişine bağlamaktaydı. 1971'de Alman Sosyalist Çalışma Partisi'ni (PdA/DS) kurdu. Bu parti de neo-Nazi partileri arasında yer alarak çok uzun ömürlü ve güçlü olamadı. Bir diğer neo-Nazi partisi ise 1979'da kurulan Özgür Alman İşçi Partisi'dir (FAP). Bu partinin kurucuları da Nazi gruplarının desteğini almaktaydı. Fakat ilginç bir ayrıntı var ki Parti lideri Hitler selamı veriyor, çeşitli gazetelerin dağıtılmasını sağlıyor basın yayın yoluyla insanları neo-Nazilere yaklaşmaları için sürekli bir çaba gösteriyordu. Lider Althans, 1990 yılında elindeki neo-Nazi belgeleriyle birlikte yakalanmıştır. Althans'ın bir diğer ilginç yanı ise "Yuppi Nazi" söylemleriyle ünlenip daha sonra Profession: Neo-Nazi adlı belgeseli çekerek daha fazla kişiye ulaşmaya çalışmıştır. Neo-Nazi partilerinin başarısızlığını ideolojik yenilenmesi gerektiğini söyleyen bir grup neo-Nazi vardı. Bunlar genellikle sol kesime ve yabancılara karşı eylemler planlamaktaydı. Bu gruplar genellikle silahlanma bakımından oldukça geniş seçeneğe sahipti. Patlayıcılardan, bazukalara, otomatik ateşleyicilerden el silahlarına kadar çok fazla çeşitli silaha sahipti. Bu Neo-Nazi grupları her iki Almanya için yumuşama dönemi yaratan Şansölye Willy Brandt ve GDR Başbakanı Willi Stoph'a suikast yapma hazırlığındaydı.⁶⁹

Öfkenin, devlet adamlarına saldırıya varan yansımalarının temelini ise devletin merkezi yönetim anlayışının zayıflığı oluşturmaktaydı. Federal devletin içindeki aşırı sağ grupların eylemleri gün geçtikçe tırmanmaya başlamıştı. Öyle ki Federal Almanya'da bombalı saldırılar, cinayetler, kundaklama, pek çok yaralanma ve mala zarar verme gibi eylemlere tanık olunmuştur. Sadece halk içinde bir sağcı hareketin olduğunu söylemek yanlış olacağından askeriye içinde de sağ grupların olduğunu söylemek gerekmektedir. Bu sağ gruplar, demokrasiyi hiçe sayarak her türlü yasal olmayan işlerle ilgiliydi. Silah kaçaklığından, kara para aklayan bankalar yoluyla finansman sağlıyorlardı. Aşırı sağ grupların varlığı sol grupların olmadığı anlamına gelmemektedir. Fakat önemli bir nokta

⁶⁹ Gerard Brauntal, "The German Right-Extremist Scene", **Right-Wing Extremism in Contemporary Germany**, Palgrave Macmillan, Londra, 2009, s.20-31.

vardır ki sağ grupların güçlü etkisi, en üst rütbedeki Alman Komünist Partisi liderini bile aşırı sağ gruplara çekecek derecede güçlüydü.

Partilerin yanında çeşitli halk hareketlerinden söz etmek gerekirse bazıları sıralamak gerekir; Genç Milliyetçi Demokratlar, Viking Gençliği, Doğru Anavatanın Gençlik Ligi gibi gruplar vardı. Bu gruplar 400 üyeden oluşan Neo-Nazi grupları olup aynı Weimar Dönemindeki Free Corpslarla üniforma giymeleri bakımından benzetilmektedir. Bu grupların bir hedef noktası da ABD askerleriydi. Öyle ki kendi ülkelerinde kurulan Federal Almanya'yı kuranlardan biri de ABD olmasına rağmen kendilerini engellemeye yönelik eylemlerinden dolayı hedef haline gelmiştir. 1980 yılında Münih'te Oktoberfest alanında aşırı sağ terör eylemi gerçekleştirilmiştir. Burada en çok endişe duyulan konu ise aşırı sağ ve aşırı solcuların birbirleri ile olan itilafı.

Bir diğer aşırı sağ grup, Dazlaklar Çetesi'ydi. Dazlaklar Çetesi'ndeki neo-Nazilerin şiddetle bağlantısı açık bir şekilde görülmektedir. Dazlaklar Çetesi, FRG partisi ile İngiltere'de kurulan daha sonra 1980'lere kadar devam eden bir grubun yansımasıydı. Batı Alman politik olarak ayrılıyordu. Bir tarafta solculardan oluşan genç Kırmızı- Dazlaklar, diğer sağ gruplar. Sağ grupların tek bir alanda toplanması imkânsızdı, çünkü sayıları oldukça fazlaydı. Bu çeteler beyazlıklarıyla gurur duyup diğer insanları aşağılıyordu. Beyazlık sadece ırk olarak değil pek çok alanı yansıtmaktadır. Daha önce belirtildiği üzere bu gruplar üniforma gibi kıyafetler giydiğini belirtmiştik. Dışarıda, Dazlaklar Çetesi'ni kolaylıkla mavi kot pantolonuna takılı geniş askılar ve bomber ceketinden, büyük ve fazlaca dövmelelerinden ve adından da anlaşılacağı üzere saç tıraşından dolayı diğer insanlardan kolaylıkla ayırt edilebilirdi. Bu gruplar, Alman Reich bayrağının içine gizlenmiş gamalı haçı temsil eden siyah, beyaz ve kırmızı renkli bayrakları taşıyorlardı. Genellikle sloganları gelecekte aryan Alman çocuklarının korunmasını amaçladıklarını söylemekteydiler. Bu grupları belirli bir yerde değil her yerde (diskolarda, futbol maçlarında, halk meydanlarında) görmek mümkündü. Bu çetelere göre en büyük düşmanları, solcular, fazla zengin yabancılar, küçük "kirli" işletme sahipleri, evsizler ve gayler idi. Dazlaklar Çetesi bir takım çalışmalar yürütse de en çok birkaç neo-Nazi'nin ilgisini çekmiştir. Bunların en büyük eksikliği politik bir ideolojiden yoksun olmaları ve anlayamamış olmasından kaynaklanmaktaydı. Daha önce belirttiğim üzere belirli bir

ideoloji olmaktan çok popülizme ayak uydurma modasından ibaretti. Dönemin ulusal televizyonlarından her gün bir eylem yapmalarını insanlara karşı aşağılayıcı ifadeler kullanmaları onları sadece televizyon haberi olmasına neden oldu. 1980'lere gelindiğinde %10-15 Dazlak Çetelerinin politik olarak aşırı sağ kanatta yer aldığını belirtmek gerekmektedir. FRG'deki Dazlaklar ikiye ayrılıyordu. Birinci kısım da eğlence, yoldaşlık ve aktivite severlerden oluşan 13-18 yaş arası gençler ve diğer kısımda ise 18-25 arası yaşındaki gençlerden oluşmaktaydı. Bu grupların hiyerarşik kanadı ve resmi şemasının olması hedeflenmiştir. Bunun için "Çekiç Ciltliler" gibi Berlin ve Brandenburg'daki gruplar ABD, Kanada, Avusturya ve Avrupa'daki partnerleriyle iletişim halindeydiler. Bu grupların, elitlere karşı "beyaz, milliyetçilik" ırkçılığı üzerine kurulmuş bir amaçları vardı. Birçoğunun ile NPD ve DVU ile yakından bağlantısı bulunduğu kesinleşmiştir.⁷⁰

2.3. Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde aşırı sağ hareketler ve tepkiler

Alman Demokratik Cumhuriyeti Devleti, 108.298 km'lik bir alanda doğusunda Polonya, güneyinde Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti, batısında da Federal Almanya Cumhuriyeti'ne komşu olarak kurulmuştur. Doğu Almanya'da halkın çoğu Halle, Leipzig, Karl Amrx Stadt ve Dresden gibi büyük sanayi şehirlerinde yaşamaktaydı. Sovyetler Birliği'nden önceki dönemde, aynı bölgeler tarımla uğraşılan ve fazla gelişmemiş köy gibi yerler iken Sovyetler Birliği rejiminin eline geçmesiyle beraber Sovyet Komünizm 'inin getirdiği bir sonuç olarak bu bölgelerde ağır sanayi yatırımları yapılarak bölgeler geri kalmışlıklarından arındırılarak bambaşka bir boyuta getirilmiştir. Batı Almanya Doğu Almanya'ya göre daha II. Dünya Savaşı'ndan tahrip olmayan sanayi kısmına sahip olurken Doğu Almanya'dakiler için aynı şartlar mevcut olmadığından dolayı Demokratik Almanya'nın büyük ölçüde kalkındırılması işi Sovyetler Birliği'nin sorumluluğuna kalmıştı.⁷¹

II. Dünya Savaşı'nda Nazi Almanya'sı genellikle savaştığı ve işgal ettiği bölgelerin sanayisini tahrip ederek düşmanın yenilgisini kolaylaştırmıştı. Ancak, savaş sonunda yaşanan tam tersi durumda en çok tahrip ettiği ülke olan Sovyetler

⁷⁰ Braunthal, a.g.e., s. 33-34.

⁷¹ Ahmet Saydan, Alman Demokratik Cumhuriyeti, Tüsav Yayınevi, 1969, s.19-21.

Birliği'nden daha ağır bir tahribata uğrayarak başta Berlin olmak üzere diğer müttefik devletlerince sanayisi ağır bir şekilde tahrip edilmiştir. Bu durumda Sovyetler Birliği'nin Doğu Almanya'yı kalkındırmaktan başka çaresi yoktu. Öncelikle ilk strateji olarak, ağır sanayiye ağırlık vermek olarak belirlendi. Daha önce belirtildiği üzere hem hammadde kaynaklarının yetersizliği hem de sanayi bölgelerinin savaş esnasında tahribatı dışında savaş tazminatı olarak isteyen devletlerce sökölüp götürölmüş olması Doğu Almanya ekonomisini zayıflatmıştı. Bu doğrultuda Sovyet Birliği, savaş sırasında oldukça tahrip edilen Avrupa'nın yeniden yapılandırılması nedeniyle oluşan ihtiyaç doğrultusunda makine ve teçhizat yapımına ağır sanayiye sonra en çok bütçeyi ayırarak Avrupa'da Demokratik Almanya'yı milli bir güç haline getirerek uluslararası alanda kendine bir yer bulmasına olanak sağlamak istemekteydi. Öncelikle Pazar arayışına Sosyalist Devletler ile başlayan Doğu Almanya diğer ölkelerin bağlı olduğu Kapitalist sistemden farklı olarak paylaşımcı, birbirleriyle acımasız rekabet içerisinde olmayan, belirli haklara sahip, işbirliği ve çıkar ilişkisi gütmeyen yapıdan dolayı kolay Pazar bulmuştu. Kapitalist sistemde sermaye ve refah genellikle belli bir grubun elinde olmasından dolayı halka indirgenemez, fakat Sosyalizm 'de bu birikim ve refah halkın yararına kullanıldığı varsayımları üzerine diğerlerine göre refah düzeyi daha yüksek vatandaşlar, tatminkâr bireylerin olmasına olanak sağlanmaktaydı.⁷²

Sovyetler Birliği, 9 Haziran 1945 yılında Sovyet Askeri Yönetim Almanya'sını kurdu. SMAD yönetiminin başında Marshal Georgy Zhukov yer almaktaydı. 1949 yılında görevi General Vasily Chuikov'a devretti. Bu SMAD topluluğu Demokratik Almanya Cumhuriyeti için bir entegrasyon sürecine dönüştü.

SMAD'ın çalışmalarına bakacak olursak iki seviyede Doğu Almanya'da operasyonlarını sürdürmekteydi. Bunlardan ilki politik, ekonomik, sosyal ve kültürel hayatı düzenlemeye yönelik yaptıkları çalışmalar yer almaktaydı. Bu operasyonlar doğrudan Sovyetler Birliği'ne bağlı olarak yürütölen komünist kişi ve kişilerce yürütölmekteydi.⁷³ Sovyetler Birliği'nin operasyonları yürütürken belirli bir düzene

⁷² Saydan, a.g.e., s,23-26.

⁷³ Martin McCauley, The German Democratic Republic since 1945, Palgrave Macmillan, UK,1983, s.12-15.

uygun sırayla ilerlemesindeki sebep ise öncelikle halkın refah düzeyini arttırarak kendine Sovyet Sosyalizm' ine uygun uydu bir devlet yaratmaya çalışmasıdır.

1945 yılında Sovyetler Birliği Almanya'yı işgal edip daha sonra askeri bir yönetim kurduktan sonra aynı zamanda çok partili döneme geçilmiş oldu. Bu değişiklikle beraber ilk anti-faşist partiler kuruldu. Ticaret birliği kurularak diğer Komünist ülkelerle ticaretin kolaylaştırılmasını sağlamaya çalıştılar. Doğu Almanya için Demokratikleşme sadece isimde kaldı. Almanya yönetimi partilerin ve topluluklarının kurulmasına göz yummuş olsa da aslında katı bir şekilde kendi kuralları çerçevesinde izin veriyordu. Komünist Alman Partisi (KPD) ve Sosyal Demokrat Partisi (SDP) anti-faşist demokratik blokta yerlerini aldı.⁷⁴

Demokratik Almanya Cumhuriyeti liderleri de insanlara çoğunlukla 1974 Anayasası'ndaki ulusalcılık ilkesini vurgulayarak ön plana çıkarıyordu. İnsanlara milli bilincin oluşturulması sonuç olarak belirli demokratik temellere dayandırılarak mantık çerçevesine oturulması gerekiyordu. Doğu Almanya yönetimi kendi hazırladıkları bir takım anayasalar neticesinde halkın onayını ve mutlak bağlılığını kazanmaya çalışırken aynı zamanda diğer Batı Almanya ile e farklı olduklarına halkı ikna etmeye çalışıyordu. 1949 yılındaki Demokratik Almanya Cumhuriyeti Anayasası'nda "Demokratik Almanya Cumhuriyeti çalışanlar ve işçiler için sosyalist bir devlettir" ibaresi yer almaktaydı. Bundan yola çıkan Martin Luther King, Frederick the Great ve Otto von Bismarck henüz minimal olarak başarı elde etmişlerdi. Başarısız gibi görünse de aslında bu kişilerin önderliğinde sağ-kanat oluşmaya başlamış ta ki kilisenin otoritesinin azalmaya başladığı zamana dek. Nazizm de bu tür topluluklara örnek teşkil etmekteydi. Bu sırada Birleşik Sosyalist Alman Partisi (SED) kurulmuştur. SED'in toplanma amaçları; Sovyet rejiminin Demokratik Almanya'ya zarar vererek işgaline karşı toplanılan grupların desteklenmesiyle ortaya çıktı. SED, faşizmin sıkı sosyo-ekonomik baskısından şekillenmiştir. Parti, Nazi söylemlerinden ve idealarından arındırıldığını ve devamı olduğunu inkâr ederek herhangi bir Nazi suçlarına karışmadıklarını iddia etmekteydi.

⁷⁴ McCauley, a.g.e., s.12-17.

Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde aşırı sağ hareketlerin özelliklerinden biri de söylenen ile gerçekleşenin aynı olmadığıdır. Yani, halka söylenen şeyler, anayasada yazılan maddeler, temel idealar Doğu Alman halkına uygulanmaktan çok uzaktı. Aşırı sağ kanatları destekleyen liderlerin çok güçlü olmasından kaynaklı bu gruplar geri adım atmıyorlardı. Yine aynı nedenler, 1989 yılında SED'in devrilmesine neden olacaktı.

1980'lerin başında aşırı sağ gruplar sıkı organize olmuş durumdaydı. Devlet Güvenlik Bakanlığı'nın yayınlanmayan raporuna göre 730 askerin ulusal askerin sağ hareketlerin olaylarına karıştığı belirlendiğinden bahsedilmektedir. Bu askerlerin çoğunun ailesinin Nazilerle bağlantısı açıkça göze çarparken aynı zamanda Hitler'i öven ve III. Reich ve yabancı düşmanlığı ve Yahudi düşmanlığını övdükleri gerekçesiyle suçlanmışlardır.⁷⁵

Doğu Almanya'ya baktığımızda öncelikle hem politikada hem de toplumsal alanda çeşitli örgütlenmelerin olduğunu söylemek mümkündür. Siyasette dönemsel olarak yüksek görev alan isimler olmasına rağmen mutlak bir güç elde ettiğini söylemek yanlış olacaktır. Doğu Almanya'da kurulan ilk parti olan Alman Komünist Partisi (KPD)'yi incelemek yerinde olacaktır. KPD, 11 Haziran 1945 yılında bizzat Sovyet Rejimi eliyle kurulmuş olan bir partidir. Sovyetler Birliği'nin desteğiyle kurulmasına rağmen özünde Sovyet Sosyalizm 'inden farklı temalar içermekteydi. Sovyet Rejimi Doğu Almanya'yı kontrolü altına alıp kendine uydu bir hükümet kurup bölgeye hâkim olmak istiyordu. Bunun için ilk olarak Komünist topluluğu oluşturmakla işe başlandı. Halk Hitler'in başlıca yasaklarından biri olan Komünizm'den uzaklaştırılmıştı. Ayrıca, konsantre kamplarında binlerce Yahudi ve Komünist'in yakılması neticesinde Hitler'e büyük öfke duyanların da yüksek katılımlarıyla Komünist Parti çevresinde toplanmaya başladı. Siyasi hayatta normal şartlar altında her partinin bir manifestosu vardır. Fakat Alman KPD'nin herhangi bir manifestosu olmadığı gibi doğrudan Moskova'dan talimat alınarak işler yürütülüyordu. Bunun nedeni ise daha sonradan kendilerine düşman ya da alternatif bir Komünist Parti'nin oluşmamasını Sovyetler Birliği en baştan önlemek istemiştir. Bununla beraber Komünistler, Doğu Almanya'da oldukça saygın ve yetkili bir yere sahipti. Çünkü yeterince ortak düşman yaratılmış ve bu düşünce etrafında

⁷⁵ Braunthal, a.g.e., s. 34-36.

insanların toplantıya katılımı sağlanmıştır. Alman komünistleri ile Sovyet komünistleri arasında yer yer anlaşmazlıklar yaşanıyordu. Bunların birçoğu da Alman Komünistleri Sovyet ordularını ülkelerini işgal ettikleri gerekçesiyle suçluyordu. Bir diğer partiden bahsedecek olursak elbette ki KPD'den sonra ikinci yüksek oy oranına sahip Alman Sosyal Demokrat Partisi (SPD)'den bahsetmek gerekecektir. SPD de Komünizm gibi bir ideolojiden gelmektedir. Fakat aralarında bir takım çatışmalar yaşanıyordu. Bir örnekle örneklendirilecek olursa, KPD merkezi ortak bir komitenin var olması gerektiğini savunurken SPD bu merkezîyetçiliğe karşı çıkıyordu. Bir diğer çatışma noktası ise öne çıkardıkları değerlerle ilgiliydi. KPD, daha çok işçi ve Alman işçi örgütlerinin çıkarlarını ön plana çıkarırken SPD ise demokratik devlet ve sosyalist ekonomik toplum modelini öne sürüyordu. KPD'nin içe dönük tek merkezli oluşu SPD'nin de ortak merkezi yönetimde herkesin söz sahibi olacağı demokratik siyasi yaşam her iki partinin de üyelerinin birbirlerinden etkilenecek yer değiştirmesine neden olmuştur.

Doğu Almanya için bir diğer önemli parti ise Hıristiyan Demokrat Parti'dir. Bu partinin temelleri de 1945 yılında atılmasına rağmen Sosyalist ilkelerle ters düşmesinden dolayı dönemin getirmiş olduğu dayatmalara maruz kalarak yeterince geniş halka hitap edememiştir. CDU, devlet yararına tüm özel mülkleri devletin kamulaştırılmasında ticari birlikler, hammadde ve madencilik sektörlerinde ayrıcalık tanınmasını savunmuştur. Aynı ideolojiyle kurulan partilerden biri de Liberal Demokrat Alman Partisi (LDPD)'dir. Özel mülklerle ilgi olan maddenin aynı olması dışında bir diğer farklı ideolojisi de Alman vatandaşlarının bağımsız, barışçıl ve sınıf ayrımı gözetmeksizin adil olma vaadinin olmasıdır. Parti Berlin'de kurulmasına rağmen en çok oyu günümüzde en çok aşırı sağ partilerin oy aldıkları şehirler olan Dresden, Halle, Weimar'dan almıştır. Aşağıdaki tabloda 1945-1947 arası ilk seçimlerin oy oranları ve eyaletlere yer verilmiştir.

Tablo 2.2. Demokratik Almanya Cumhuriyeti ilk seçim sonucu partiler

Partiler	Sosyal Demokrat Alman Partisi				Liberal Demokrat Alman Partisi	
Kazandıkları Eyaletler	Kara Saksonyası	Kara Mecklenberg	Brandenburg	Dresden	Saksonya	Anhalt

*Kaynak: The German Democratic Republic since 1945 Martin McCauley, s.20.

SMAD yönetimi Doğu Almanya'daki parti ve parlamentoda bir takım geleneksel Alman siyasetine yeni düzenlemeler getirdi. Bu doğrultuda Almanya'da enerji, ticaret, endüstri, tarım, finans, işçi ve sosyal haklar gibi konular için ayrı ayrı yönetim birimleri kurarak halkın devlete olan güvenini sağlamaya ve birlikte yaşama arzusu oluşturmaya çalışıyorlardı. Demokratik Almanya'da, Nazi suçluları cezalandırılıyor doğrudan suçlu olmayanlar ise ıslah edilip tekrar topluma kazandırılmasında Sovyet Politik Polisi (NKVD) görev yapıyordu. Buradaki amacın Naziler ve ailesinde herhangi bir Nazi geçmişi bulunan kimselerin Batı Almanya'dakinden farklı olarak topluma entegrasyonu sağlanarak potansiyel bir düşmanı lağvetmeye çalışıldığı görülmektedir. Demokratik Almanya, ekonomik olarak Sovyetler Bloğuna bağlıydı. Sovyetler Birliği, kendi etkisindeki Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin hem savaş borçlarının bir kısmını üstlenmiş hem de kendi kurduğu Almanya'sının kalkındırılması görevini üstlenerek her iki cephede mücadelenin ortasında kalmıştı. Bu yüzden ağır sanayi üzerinden kalkınma planı hazırlarken Sovyet Bloğu ile olan ticaretin geliştirilerek Demokratik Almanya'nın diğer ülkelerle ticaret hacminin azaltılıp ülke içerisindeki refahın artırılmasını öngörüyordu. Sovyetler Birliği tarım yatırımını %25'de tutarken ağır sanayi yatırımını ise %114,8'e çıkarmıştır. Birinci 5 yıllık kalkınma planı ile işveren ile işçiler arası arabuluculuk görevi üstlenildi. Sadece ağır sanayiye yapılan yatırım, toplumun diğer kesiminde ekonomik, sosyal ve siyasi olarak çeşitli hoşnutsuzluklara neden olmuştur. Devlet kendi eliyle yaptığı ağır sanayi yatırımlarından vergileri muaf tutarken diğer yatırımcı ve çalışanlardan daha fazla vergi alıyordu. Pek çok partinin çıkış noktalarından biri de işte bu insanlar arasındaki bu adaletsizliği çözecekleri yönden vaatleri olmuştur.⁷⁶

Stalin'in ölümünden sonra Doğu Almanya ile Sovyetler Birliği arasında sıkça çatışmalar yaşanmıştır. Her ne kadar ayrı bir devlet statüsü verilmiş olsa da Demokratik Almanya Cumhuriyeti Sovyetlere hem iç işlerinde hem de dış ilişkilerde bağlıydı. 20 Haziran 1955 yılında Demokratik Almanya Sovyetler Birliği'nden ayrılma bağımsız olmak için başvursa da herhangi somut bir başarı elde edemedi. Alman halkı daha çok Sovyet baskısı, savaşın yıpratıcı etkileri, ekonomik sıkıntı,

⁷⁶ McCauley, a.g.e., s.60-65.

enflasyon, işsizlik, hayat pahalılığı, nüfusun azalması gibi olaylar Demokratik Almanya’da muhafazakârlık ya da milliyetçilik duygusunu geliştirmeye başladı. Bu da insanlar arasında batının kapitalizmine karşı aynı cephede sosyalizme sahip çıkarak bütünleşme, bir olma duygusunu geliştirdiği söylenebilir.⁷⁷

Bu doğrultuda 1970’lere gelindiğinde Doğu Alman halkında milliyetçilik duygusu oluşmaya başladı ve bunu bizzat Doğu Almanya liderleri anayasaya alınmasını sağladı. 1949’daki “Demokratik Almanya Cumhuriyeti, Alman ulusu üzerinde kurulu sosyalist bir devlettir.” Şeklindeki madde 1974’lere gelindiğinde ilgili maddeye işçilerin ve köylülerin sosyalist devletidir diye düzeltilmiştir. Partilerin bu muhafazakârlık konusunu halkın ilgisini çekmek için çeşitli idealar çerçevesinde şekillendiğini söylenebilir. 1945 yılında kurulan partilerden biri olan SED partisini devirenler yine kilise merkezli çevreyle ilgili ve barış hareketlileri yanlıları olmuştur. Yine gençlerin arasında oldukça popüler olan direniş, başkaldırı gibi unsurlar da çeşitli örgüt ve toplulukların hedef kitlesi haline gelmeye başladığını göstermektedir. Gençlerin pek çoğu ailelerinden bağımsız olmayı tercih ederken aynı zamanda karşıtlığa düşülen konu, yaşadıkları yerin otoriter bir yönetim şekli ile yönetilmesiydi. Fakat toplumun küçük çoğunluğunu oluşturan bu gruplar aslında 1980’lere gelindiğinde toplumun tatmin düzeyini göz önüne alacak olursak pek de önemli bir yer arz etmemektedir. Toplumun büyük kısmında yaşanan refah ve gelir artışı, sosyal eşitlik ve mülk güvenliği insanların özgürlüğünün önüne geçtiğini söyleyen Gerard Braunthal bunlara ek olarak 1980’lerde aşırı sağ kanatın güçlenmesiyle beraber iyi organize olmasının neticesinde askerlerin dahi bu gruplara kaydığını söylemektedir.

Demokratik Almanya Federal Almanya’daki aşırı sağ hareketten farklı değildi. Federal Almanya’daki aşırı sağ gruplarının birebir veya benzerleri burada da mevcuttu. Zaten aynı millete mensup vatandaşları iki ayrı ülke vatandaşı olarak ayrılması da birbirlerinden bağımsız olarak ayrışması beklenemezdi. Örneğin Batı Almanya’da gelişen sağ hareketlerden etkilenen Doğu Almanya aşırı sağcı örgütlenmeler devlet gözünde bir tehdit oluşturmaya başlamıştı. Doğu Almanya’daki

⁷⁷ David Clarke ,Ute Wölfel , “Remembering the German Democratic Republic in a United Germany” **Remembering the German Democratic Republic**, Palgrave Macmillan ,United Kingdom, 2011, s.12-14.

devlet görevlileri Demokratik Almanya'daki aşırı sağ hareketliliğinin sorumlusunun Batı Almanya olduğunu resmi açıklamalarda beyan etmişlerdir. 1980'lerin ortasında gelişmeye başlayan Demokratik Almanya Cumhuriyeti ruhu ancak kendini toparlayarak batıdakilerden sonra tam örgütlenmeye başlamıştır. Burada da Dazlaklar Çetesi adı altında toplanan aynı topluluklar mevcuttu. Daha önce yukarıda belirtildiği üzere toplumun çalışan kesimi genellikle ya devlet yönetiminde ya da ağır sanayide çalıştığı için herhangi bir din, dil, milliyet farkı gözetmeksizin yeni jenerasyona göre belli bir kalıba girmemişlerdi. Fakat onların çocukları, ailelerinin aksine toplumda var olmak için belirli bir sınıfın içerisinde yer almanın gerekliliğini düşünüp bu tip örgütlere katılmışlardır. Genellikle gençler arasında batı Avrupa'dan gelen popülizm dalgasıyla Punk, Heavy Metal ve Hippi akımları etrafında toplanan gençler arasında oldukça yayılmış durumdaydı. Zamanla bu faşist ve sağcılık akımları pek çok birey arasında bu sayede kabul görmüş durumdaydı. İlk başlarda apolitik olarak çıkan bu Dazlaklar Çetesi zamanla politik bir çevre oluşturdu. Daha sonra şiddet yanlısı Dazlaklar ortaya çıktı. Bunlar antifaşizmi tekrar ateşleyen aynı zamanda aşırı sağı da reddediyordu. Sağ tarafta üç grup vardı Oi-Skins denilen ve sol punkları geyleri ve yabancılarla mücadeleyi içeren gruptu. Diğer bir grup ise Nazi- Derilililer grubuydu. Bunlar da hükümetin özlükleri yasaklamasını protesto etmekteydiler. Bu grup aslında Berlin Duvarı'nın yıkılarak iki Almanya'nın birleştirilmesini hükümetten talep ediyorlardı. Bu grup da diğer Batı Almanya'daki dazlaklar gibi uzaktan hemen sarı ayakkabı bağcıklarından ve siyah botlarından diğer insanlardan ayrılan özelliklere sahipti. Faşo'lar ise diğer bir gruptu. Bunlar da dazlakların entelektüel ayağını oluşturarak Hitler gibi otoriter ve katı rejimi savunarak komünizme karşı olmakla beraber, Sovyet düşmanlığını ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin varlığını reddetmekteydi. Bu 3 hareket de 1980'lerin başında diğer Almanya gibi yabancı düşmanlığını benimsemiş ve en az onun kadar saldırgan hareketlerde bulunmuştur.

1986-1990 arasında aşırı sağcı gruplar Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde de oldukça popüler hale gelmişti. Politikacılar gençleri etkilemek ve kendi taraflarına çekmek için politik söylemlerinde onların istediği dilden konuşmaya başlamışlardı. Komplocu çevre ise Alternatif Milliyetçi ve Özgürlükçü Alman İşçi Partisi, Alternatif Alman ve Nasyonal Front gibi partiler tarafından desteklenmiştir. Bu gruplar 1500'ü

aşkın üyeye sahip olması hem de Batı Almanya'daki gruplarla irtibat halinde olması bakımından önem arz etmektedir. 1988 yılında Doğu Berlin'deki aşırı sağcılar Dostluk (a Kameradschaft) düzenleyerek Hitler'i betimleyerek ortak bir ideolojilerini açıkladılar. Bu grup kendilerine "30 Ocak Hareketi" demiş ve 1933 Hitler Almanya'sını işaret etmiştir. Brandenburg'un Prenzlau bölgesindekiler gibi paramiliter gruplar bunların destekçisi olmuştur. Bu grupların betimlemelerini yaparken günümüz ile kıyaslamak açısından son derece yararlı olacağını düşünülmektedir. Bu paramiliter gruplar genellikle başlarında 33 yaşlarında liderleriyle 16-22 yaşlarındaki gençlere hitap etmekteydi. Faşo dazlak grupları içlerinde en zararsız görünen gruplardı. Eksiklikleri büyük ölçüde Neo-Nazi destekleri alamamalarından kaynaklanmaktaydı.

İyi eğitim gören, genç çalışanlar genellikle Sosyalizmin yanında fakat sağı savunan kimselerdi. Bunlar büyük şehirler yerine daha küçük yerlerde yaşayan kimselerdi. Sağcılar en çok kızdıran şey SS birlikleri ve gamalı haçlara okullarda ve kitaplarda çirkin gösterdiklerini düşünerek devlete karşı öfkeleniyorlardı.

Vietnam, Mozambik, Küba ve Polonya "Kardeş Sosyalist Ülke" den gelen çoğu kontratlı işçi ve öğrencilerden oluşan yabancıların geleceği, sağ grupları endişelendiriyordu. Bunun dışında gelen yabancı erkeklerin Alman kadınlar ile sosyalleşmesi de bir sorun yaratıyordu. Hükümet uluslararası Sosyalizm'i her fırsatta vurgulamış olsa da ülke içerisinde 400,000 Kızıl Ordu askeri ve yabancı işçiler Almanlardan ayrılmış durumdaydı. Bu yabancı düşmanlığı sadece sağ grupların ilgisinin dışında aynı zamanda halka da yayılmıştı. Genç sağcılar otoriteyi provoke ederek hükümeti açıkça tehdit ediyordu. İlk başlarda 10 ile 15 üyelik gruplar halinde görünseler de 1980'lerin sonuna doğru Dresden, Leipzig, Doğu Berlin gibi önemli bölgelerde sayısı oldukça artış göstermiştir.

17 Eylül 1987 yılına dönüldüğünde aşırı sağ hareketlerin fazla olduğu dönüm noktasını yaşamıştır. Doğu Berlin'de dazlakların, holiganların, Yahudi domuzları gibi grupların Doğu Berlin'deki Zion Kilisesi'nde rock konseri ile gençlerin ilgisini çekmiştir. Demokratik Alman Devleti polisleri de bu tür sağcılık olaylarına karşın pek çok kişiyi tutuklayarak mahkûm etti fakat birçoğunu da ailelerinin devletteki hatırı

sayılır olmalarından olayı bir iki yıl ile sınırlandırıldı. Bu tür hareketlerin polis tarafından bastırılması ve şiddet olaylarına dönüşmesi, halk arasında komünist düşmanlığı yaratarak birbirlerine bağlanmasına neden oldu. Devlet yetkilileri bu dazlakların hareketlerini görmezden geldi çoğunlukla çünkü bu dogmatik, anti-faşist, komünist ideolojilerinin sonraki jenerasyona geçişi bakımından hata olduğunu kabul etmiş sayılırdı. Pek çok mesken mahalledeki barlar, diskotekler, kulüpler polis kontrolünde olmasına rağmen punklar, yabancılar ve gayler için hala korunaksız ve her an saldırı olabileceği güvensizliği yaşamaktaydı. Dazlaklar Prusya disiplin modelini, çalışkanlığını, düzenliliğini alarak punkların ve yabancıların tembelliklerinin tersine bir politika izlemiştir. Derin yabancı düşmanlığı hareketlerinin özünde ise Polonya'da alınan bisiklet, makine gibi teçhizatlarını daha çok batı parasıyla alındığını iddia edilerek milli geliri düşürdükleri iddiaları, halk arasında birden kulaktan kulağa yayılmaya başladı. Berlin Duvarı 1989'da yıkıldığında ve 1990 yılında birleşme gerçekleştiğinde bu gruplar bağımsız eşkıyalara dönüştü.

Doğu Almanya'da ki aşırı sağın şiddet eylemlerinden toplum nasibini almış durumdaydı. Batı Almanya'da nasıl ki saldırılar devlet adamları dışında bireysel saldırı şeklindeyse Doğu Almanya'da da durum aynıydı. Dazlaklar çetesi her iki Almanya'da varlığını sürdüren anti-faşist, yabancı düşmanı gruplardı. Dışarıdan bakıldığında giyimlerinden anlaşılacağı gibi bu gruplar aynı zamanda SED yönetimine karşı da ayaklanma çıkarıyordu. 2 Şubat 1988 yılında Politbüro bu kişilerin aynı zamanda yağmalama olanlarına karıştığını da tespit ederek tutanaklara geçmiştir. Bu eylemleri en çok tırmandırarak ve en çok bilinen olaylarından biri de futbol maçının birinde Nazi sloganlarıyla birlikte Nazi selamı vermiştir. Demokratik Almanya'da 350'si Berlin'de 120'si Potsdam'da olmak üzere yaşları 16 ile 25 arasında olan 800 dazlak çetesi üyesinin Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde yaşadığı tespit edilmiştir. Bu kişiler gönüllü olarak kendi ifadelerine göre Alman milliyetçi askeri gücüne katılmayı istemektedir.

Bu kişiler sadece punklar, yabancılar gibi kişiler dışında onların ölüsüne dahi tahammül edemeyecek ve hatta cesetlere zarar verecek kadar gözü dönmüş kişilerce yönetiliyordu. Batı Almanya'da bu tür şiddet olayları bu kadar derinden yaşanmadığı için şanslı bir kesim hala varlığını sürdürmekteydi. Basın da bu sağ eylemlerini haber

yapmaktan devlet baskısı nedeniyle bu olayların üstünü örterek ört bas etmekteydi. Daha sonra dazlaklar yöntem değiştirerek kıyafet ve saçlarını normalleştirerek içlerindeki şiddet duygularına gem vurmaya başlayarak diğer Almanlardan farklarını ortadan kaldırmaya çalışmışlardır. Daha sonra bu gruplar belirli bir evde toplanarak Federal Almanya'da yayınlanan aşırı sağ grupları değerlendiriyordu. Fakat dazlaklar solculara, homoseksüellere ve yabancılara karşı hala büyük bir öfke içindeydi. Özellikle de kendilerini mahkûm edenlere karşı olanlara aşırı sağ gruplar, daha sonra Demokratik Almanya'daki liderleri olacaktı. İletişimleri ise hapisanede kendilerini ziyarete gelenler aracılığıyla sağ gruplar ile sağlanmaktaydı. Hükümet geç de olsa demokrasinin karşısında yer alan sağ grupların cesaretlerini kırmak için müdahalelere yönelse de geç kalındığı için olaylar çoktan tüm Doğu Almanya'ya sıçramıştı. Öyle ki sadece onların buluşma noktaları değil spor içinde teknoloji içinde toplu ritüellerin içerisinde gizlenmiş idi. Dazlaklar devlet diliyle konuşmaya özen gösterip ortak nokta da buluşmaya çalışsalar da başarılı olamadı. Örneğin, uluslararasılık kavramı hükümet için küresel bir anlama gelmekteyken dazlaklar için yabancılara gettolarla yerleştirilip ülke içindeki entegrasyona dâhil edilmemesi anlamına gelmekteydi. Halk zaten sosyal anlamda Sovyet düşmanlığı içindeydi bu gibi aşırı sağ grupların varlığı hükümetten memnun olmayan daha doğrusu Sovyetlerin Demokratik Almanya Cumhuriyeti üzerindeki etkisine bir tepki olarak karşı saflarda yerlerini almaya başlamıştı. Buna karşın Kırmızı Punklar adlı bir grup da aynı zamanda bu kendilerini dışlayan, aşağılayan dazlaklar gibi faşist gruplarla mücadeleye girmişlerdi.

1989'da Berlin Duvarı yıkıldığı döneminde epey sessiz kalan aşırı sağ gruplar için yeniden otorite boşluğunun oluşması, onların yeniden canlanmalarına neden olarak günümüz aşırı sağ grupların temellerini atmaya başladılar. Demokratik Almanya Cumhuriyeti, aşırı sağ grupları görmezden gelip yönetsel değişiklikler için mücadele vermektedir. Hükümet az da olsa legal aşırı sağ örgütlerin kurulmasına ses çıkarmamış olsa da bu vakalar tamamen engellenemediği ve caydırıcı cezaların verilmemesinin nedeni ise, bu grupların arkasındaki güçlü kimselerden aşırı tepki alınmasından çekinmesinden kaynaklanıyordu. 1990'ların başlarında ise aşırı sağcıların eylemleri şiddet ve yağmalama olayları, gittikçe artan neo-Nazi eylemleri canlı canlı Almanya ile birlikte tüm dünyanın seyrine sunuldu. Bu Nazi yanlılarının

ilk eylemlerinden solcuların oturdukları, toplantı binaları, örgütsel toplantı yerleri de nasibini almıştır. Bunlar açık bir dille kendilerini Nazi temsilcisi olarak addetmekte aynı zamanda Nazi mirasını yeniden canlandırmaya çalışarak III. Reich döneminin önünü açmaya çalışıyorlardı.⁷⁸

Sonuç olarak Demokratik Almanya Cumhuriyeti ve Federal Almanya Cumhuriyeti olarak her iki Almanya'da da aşırı sağ eğilimler mevcuttu. Federal Almanya'daki sağ eğilimli topluluklar siyasete indirgenmiş ve günümüz Alman siyasetinin belirleyicileri olmakla beraber Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ndeki aşırı sağcı grupların siyasette söz sahibi olma gibi bir olanakları yoktu. Demokratik Almanya'daki sağcıların herhangi bir sağ parti kurma gibi bir olanakları sistem yüzünde hem de anti-Nazi ideolojilerinin varlığı nedeniyle mümkün olamamıştır.

⁷⁸ Braunthal, a.g.e., s.34-41.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİRLEŞMEDEN SONRAKİ DÖNEMDE ALMANYA'DA AŞIRI SAĞ HAREKETLER

Sovyetler Birliği'nin 1961'de Berlin Duvarı'nı inşa etmesinin sebebi sadece halkının daha demokratik, yaşam standartları yüksek, insancıl yaklaşım sergileyen Federal Almanya'ya göç etmesi değildi. Aslında altında yatan daha derin sebepler vardı. 1958 Berlin Buhranı denilen olay aslında iki Almanya arasında uçurumların oluşmaya başladığı dönem ile başlamıştı. Berlin Buhranının sebeplerini birkaç madde ile açıklamamız gerekmektedir. Sovyetler Birliği'nin batı ile ilişkilerinin gerginlikleri de bu nedenlerle alakalıdır. İlk neden Sovyetler Birliği'nin artık uluslararası arenada söz söyleme hakkının doğmuş bulunmasıdır. Bu nedenle Batılı devletler Federal Almanya'nın desteklenmesi amacıyla bir takım ayrıcalıklar vermek istemiştir. Bunu örneklendirecek olursak, batılı devletler Federal Almanya'nın nükleer silahlanmaya dâhil edilmesinin önerirken Demokratik Almanya'nın bu ayrıcalıktan yararlandırılmaması, Sovyetler'in doğuda Komünist bir koridor inşa etmesine batılıların karşı çıkmasını örnek olarak verebiliriz.⁷⁹ ABD'nin buradaki en önemli attığı adım Komünist yayılcılığına karşı Birleşmiş Milletler'den destek alınarak Avrupa'nın ve Berlin'in kalbinde Komünist bir devlet ile karşı koyma isteği bulunmaktaydı. Zaten iki büyük güç birbirleri ile her anlamda yarış halinde idi. Birbirleri ile herhangi bir anlaşmazlıkta girecekleri savaşlar ellerindeki atom bombası gibi büyük nitelikte nükleer silahlar ile sadece Avrupa'nın değil diğer kıtaların bile sonunu getirmeye yakındı. Durum bu kadar hassas iken ortada söz konusu olan Almanya üzerinden her iki süper güç de mücadeleye girerek birbirine gözdağı vermekle kalmayıp Almanya'nın tam ortasında Berlin'de Berlin Duvarı'nın inşa edilmesine neden olmuştur. 1961 yılında Komünist Bloğun Berlin Duvarı'nı inşa etmesiyle iyice ayrışan ve birbiri ile bağlantısı kalmayan iki devlet haline gelen Almanya, bu dönemden sonra iki farklı yönetimin altında hükümetlerce yönetildiği daha önceki bölümde belirtilmiştir.

⁷⁹ Şükrü S. Gürel, "Berlin Sorunu (1944- 1972)", **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, Ankara, 1970, S.1, C.32, s.217-218.

1989 yılında Berlin Duvarı'nın yıkılış sürecinin de aslında bu iki devletin (SSCB ve ABD) birbirleri ile girdikleri güç mücadelesinin sonunun olmayışı olduğunu görmekteyiz. Bu iki süper gücün bir takım piyon devletler vasıtasıyla birbirlerine güç kanıtlama iddiası her iki Almanya için sonun başlangıcı anlamına gelmekteydi. 1988 yılında Mihail Gorbaçov'un hükümetin başına gelmesiyle tüm dünyada olduğu gibi Sovyetler Birliği'nde de demokratikleşme, özgür düşünce gibi kavramlardan etkilenen Gorbaçov hükümeti kurduğunda serbest seçimlerin önünü açarak aslında Sovyet Sosyalizm' inin çöküşünün de önünü açmış oldu. Gorbaçov'un bu serbest seçim politikası kendisine iyi gelmediği gibi hükümetinin kısa dönemde kendi ipini çekmesine ve hatta Sovyet Komünizminin de sonunu getirmiştir. Yin aynı dönemde Baltık Cumhuriyetleri, Azerbaycan, Özbekistan, Gürcistan, Ukrayna, Moldova gibi ülkelerde milliyetçilik duyguları ön plana çıkmaya başladı. Doğu Avrupa'daki bu milliyetçilik bilincinin yaygınlaşması sadece Sovyet Rusya Kominform ülkelerini değil Yugoslavya, Arnavutluk gibi ülkeleri de etkilemeye başlamıştı.⁸⁰

Sovyetler Birliği'nde gerçekleşen bu gelişmeler Almanya için bir umut doğurmaya başlamıştı. Her iki Almanya'da birleşmeyi istiyordu fakat Sovyet ve Amerikan yönetimlerinin baskısı nedeniyle çekiniyordu. Berlin Duvarı'nın bu Sovyetler Birliği'ndeki gelişmeler neticesinde Demokratik Almanya Cumhuriyeti vatandaşlarına batıya geçişte bir takım özgürlükler elde etmiş olması halkın daha çok özgürlük istemesine ve diğer Almanya'ya geçiş yasağının Berlin Duvarı'nın yıkılmasından yana kullandılar. Demokratik Almanya Cumhuriyeti yeni başkanı Honecker, Berlin Duvarı'nın kaldırılması isteğine karşı çıkmış daha sonra Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin 40. Yılı kutlamalarında halkın artık sabrı kalmamış, aşırılıklara varan gösterilerde bulunmuştur. Bunun üzerine Honecker istifa etmek zorunda kalarak yerine Egon Krenz devlet başkanı olmuştur. Bu arada Komünist rejimin Sovyetlerde olduğu gibi diğer Komünist yönetimli devletler de olduğu gibi Almanya'da zor durumda idi. Yaşanan bu gösterilere daha fazla dayanamayan Komünist Birlik Partisi Polit Büro istifa etmiştir. 9 Kasım 1989 yılında daha fazla özgürlük isteyen Almanya Berlin Duvarını aşmaya çalışmıştır. Resmi makamlarca çok önemsenmeyen bu durum gün geçtikçe hükümetteki bu rahatlıktan yararlanmak ve

⁸⁰ Mora, a.g.e., s.41.

Batı Berlin'e geçmeye çalışanların sayısı arttıkça artmıştı. Daha sonra bu şekilde halkın önüne geçilemeyeceğinin bilincine varan Demokratik Almanya Cumhuriyeti hükümeti bir gecede halkın ve tüm dünyanın gözü önünde duvarı yıkmıştır.⁸¹

Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından 18 Mart 1990 yılında birleşen Almanya'da ilk serbest seçim yapılmış ilerleyen tarihlerde ekonomik, parasal ve sosyal birlik kurulmasına karar verilmiştir. 31 Ağustos 1990 yılında ise birleşme anlaşmasını imzalayarak 3 Ekim 1990 tarihinde Demokratik Almanya'nın Federal Almanya'ya katılması resmi olarak belirtilmiş toprakları da Federal Almanya'ya dâhil edilmişti. Anayasa olarak Federal Alman anayasası revize edilerek yürürlüğe girmiştir. Bu birleşme (füzyon) anlaşması ile garantör devletler olan SSCB, ABD, İngiltere ve Fransa'nın Almanya üzerindeki mutlak hakları lağvedilmiş 45 yıllık bir ayrılıktan sonra Almanya'da bütünlük sağlanmış oldu.⁸²

Her iki Almanya'da da aşırı sağ hareketlerin 1945-1990 yılları arasında yaşandığından önceki bölümde bahsedilmiştir. Soğuk Savaşı bittikten sonra Almanya'daki sorunların büyük kısmını etnik temelli ulusçuluk sorunları oluşturmaktaydı. Almanya'nın batısında yabancı düşmanlığı, ırkçılık bireysel şiddetlenmeye dönüşmemişken doğusunda ise tam tersi Vandalizm, şiddet ve ayrımcılık o kadar şiddetli durumdaydı ki Almanya'da yaşayan yabancıları Hitler zamanındaki gibi Gettolarda yaşanması ve Almanya'da ayrı tutulması gerektiğini savunan binlerce insan vardı. Daha önce Birleşme Anlaşması'nda belirtilen milliyetçilik kavramı ekonomik parametrelerin dışında ulusçuluk, yabancılar gibi konular hala bir sorun olarak gündeme gelmekteydi. Berlin Duvarı'nın arkasına görünen ve her iki halkın da bir olduğunu ve bu duvarla onları ayıramayacakları sloganlarının oluşturmaya başladığı birlik, milliyetçilik ve ulusçuluk kavramları Almanya için yeni bir boyut kazanmış durumdaydı. Her iki Alman halkı da tek ulus, tek devlet ve tek siyasi-demokratik bir millet kavramından etnik milliyetçilik kavramına dönüşmeye başlamıştı. Almanlar arasında bu tür sloganlar, söylemlerle ilk etapta birlik duygusu yaratsa da Doğu Almanya'da yaşayan yabancılar için hiçbir değişiklik yaşanmıyordu. Çünkü Doğu ve Batı Almanya birleştiğinden beri yabancı

⁸¹ Mora, a.g.e., s.42.

düşmanlığı konusunda herhangi bir somut adım atılmamıştı. Alman etnik milliyetçiliği 1990'ların sonlarına doğru yumuşama yaşamaya başlamıştı. 2005 yılına kadar devam eden Kırmızı-Yeşil koalisyonunun, 1998 yılında iktidara gelmeyi ön plana çıkardıkları Almanya'daki göç unsuru tüm dünyaca duyurulmasına neden oldu. Alman Vatandaşlık Yasası'nda Alman soyundan gelenlere ayrıcalıklı davranma ilkesine ek olarak ülkedeki toprak sahibi olan kimseler de dâhil edilerek bir nebze de olsa yabancıların varlığı kabul edilmiştir. Ayrıca hükümet Berlin'de yaşayan 35 bin Müslüman çocuğa İslami eğitim alma hakkı tanıyarak onları toplumla aynı zamanda entegrasyonu için çalışmalar yapmıştır. Buna ek olarak dışarıdan gelen kalifiye işçilerin gelişlerini kolaylaştıran yasalar da eklenmiştir.⁸³

Almanya'nın aşamadığı sorun ise Hitler döneminden kalma etnik milliyetçilik takıntısıydı. Almanya, savaşın kazanan devletlerinin baskısıyla Danimarkalı, Frizyalı, Sorblar ve Çingenelerin dâhil olduğu 4 etnik kategoriye bir takım özgürlük ve haklar vermiş olsa da aslında yeterli değildi elbette. Almanya'da yaşayan yabancı halk sadece bunlardan oluşmuyordu. Aynı zamanda diğer 4 etnik gruplara vermiş oldukları haklar içerisinde Alman vatandaşı olma hakkını ayrı tutuyorlardı.

Milenyum çağı, sağ hareketlerin ivme kazandığı yıllar olarak bilinmektedir. Birçok ülkeden olduğu gibi milli ekonomi ve himayecilikte tüm dünya ile birlikte Almanya'da da yaşanmıştır. Dünya bu yüzden içe kapanık bir ekonomik modele yönelirken aynı zamanda ekonomik krizlerin peş peşe geldiği yıllara denk gelmektedir. Avrupa Birliği gibi örgütlerin çeşitli çalışmalar yapması, ekonominin iyileştirilmesi, ortak Pazar gibi pek çok üye devletin ekonomilerinin birliği ile ilgili bir bütünleşme amacı taşıyan Maastricht Anlaşması, ortak para birimiyle üye devletlerin bireysel milliyetçilik duyguları ile ekonomik, politik ve toplumsal karar almalarından vazgeçerek bir Avrupa toplumu, milliyetçiliği yaratacağı amacıyla büyük önem taşıırken bir anlamda büyük bir hayal kırıklığına neden olmuştur. Avrupa'da ekonomik kriz Avrupa ırkçılığını tetikleyerek ortak bir düşman yaratılarak toplumun ayrışmasına neden olmuştur. Aynı olay daha önce Demokratik Almanya Cumhuriyeti ve Federal Almanya Cumhuriyeti'nde yaşanmış, şimdi de tüm Avrupa'yı sarmıştı. İşin Almanya

⁸³ Özdemir, Bakan, a.g.e., s.31-34.

ayağına geçecek olursak, dönemin İçişleri Bakanı Otto Schily, Almanya’da ırkçı ve yabancı düşmanı sayısını 15 bin civarında olarak açıklamış ve bunların yarısının neo-Nazi militanı olduğundan bahsetmiştir.

Almanya’daki aşırı sağ partiler halkın içinde bulunduğu bu milliyetçilik ve yabancı düşmanlığı gibi konulara destekleyerek ve kullanarak birçok oy almaları bakımından bu dönemde de nemalanmaları devam etmekteydi. 2011 yılında Almanya’daki seçimlerde 6 ırkçı milletvekili ve meclis üyelerinin seçilmesi altında Maastricht’in ekonomik milliyetçilik yaratma duygularının aslında gerçekleşmediğini ortaya koymaktadır.⁸⁴ Almanya’daki etnik ulusçuluk meselesi diğer Avrupa ülkelerine göre oldukça demokratik ve özgürlüğe dayanmaktadır. 1949 Federal Almanya Cumhuriyeti yasasıyla federe temeller üzerine kurulduğu gibi federe yapıların yetkilerinin ayrımı belirtilmiş ve federe yapılar ile federal yönetim arası iş ortaklığı şeklinde belirlenmiştir.

3.1. 1990’larda Almanya’daki aşırı sağ hareketiler ve tepkiler

Federal Almanya Soğuk Savaş sırasında Demokratik Almanya ile ilişkileri kestiğinden yüzünü batıya çevirmiş ve Avrupa bütünleşmesine yoğunlaşmıştır. Federal Almanya politikası o dönemde Avrupa’dan bağımsız olmak istemeyişinin sebebi ise yayılan Komünist rejimiydi. Federal Almanya o dönemde Avrupa’da hangi birlik kurulmuş, hangi işbirliği organizasyonu kurulduysa ya da kurulmaya çalışılırsa en ön safta yerini almaya çalışmıştır. Birleşmeden sonra Federal yönetim, Komünist rejimin topraklarını ve yönetimini devraldığına daha öncekinden farklı olarak bir kimlik problemi ile karşı karşıya kalmıştır. Almanya’da 1990 yılı ortak bir kimlikte insanları bir arada tutmaya çalışmakla geçmişti. Çünkü ulusalcılık kavramı insanları birbirine bağlayan bir kavramdır. Burada asıl sorun kimlerin ulusalcılığa dâhil edilip kimlerin edilmeyeceğidir. Almanya’da bu kendinden olmayana dışlama olarak ortaya çıkan saldırganlık boyutuna geçerek bir adım daha fazla ileri gitmiştir. Yeni Almanya kimlik problemleri dışında ekonomik, siyasal ve sosyal alanda gerçekleşen değişikliklerin ülkede yaşayan yabancılar ve Alman halkının yabancı düşmanlığına

⁸⁴ Özdemir, Bakan, a.g.e., s.31-36.

varan aşırı sağ eğilimleri birkaç nedene bağlanabilir. Avrupa her iki Almanya'nın birleşmesini, eski Komünist ülkeler ile kendine bir ortak pazar yaratma ve ticaret hacimlerini arttırmak gözüyle baktığından dolayı en başından desteklemekteydi. Fakat Komünist rejimle beraber Doğu Avrupa ülkelerinde gerçekleşen ekonomik kriz beklenenin aksine bir düş kırıklığı yaşatmıştır. Eski Komünist ülkelerde yaşanan bu ekonomik kriz neticesinde aşırı derecede yapılan yabancı göçleri Avrupa açısından korkulacak düzeydeydi

Birçok Üçüncü Dünya ülkesinde ve eski Doğu Blok'u ülkelerinde ekonomik gerileme, borçlanma, ödeme güçlüğü dış ülkelere işçi talebini azaltmıştır. Batı'daki ekonomik gerileme nedeniyle Almanya'da işsizlik rekor düzeye yükselmiştir. 1993 Kasım verilerine göre; Doğu ve Batı Almanya'da toplam 3.524.000 işsiz tespit edilmiştir. Bunlardan 2.358.000'ini eski Federal Almanya eyaletlerindeki işsizler oluşturuyordu ve birleşmeden dolayı artan göçten dolayı yabancı düşmanlığı giderek artmaya başladı. Yabancı düşmanlığının Doğu ve Batı Almanya'da açık bir şekilde 1990-1993 yılları arasında gerçekleşen şiddet eylemlerinin sayısı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3.1. 1990-1993 Yıllarında Almanya'daki Eylemler

1990	Batı Almanya	70
	Doğu Almanya	36
1991	Batı Almanya	990
	Doğu Almanya	493
1992	Batı Almanya	1719
	Doğu Almanya	865
1993	Batı Almanya	748
	Doğu Almanya	223

*Kaynak: Alman Kültüründe Düşman İmgesi⁸⁵

Aşırı sağ hareketlerin ve yabancı düşmanlığı hareketlerinin ekonomik boyutlarının yanı sıra sosyal ve toplumsal yaşama da etkisi elbette yadsınamaz. Birleşmeden sonra Almanya'da milliyetçi, sağ hareketler güçlenmiş bununla beraber ülkede yaşayan ortak düşmanlarına (Çingeneler, Yahudiler, özürlüler, gayler ve punklar, solculara) yapılan

⁸⁵ Mora, a.g.e., s.45.

saldırıların sayısında genel olarak bir artış göstermiştir. Üçüncü Dünya ülkelerinin yoksulluktan sıkılan vatandaşları, gelişmiş ülkelere göçü bir kurtuluş olarak görürken aynı zamanda göç ettikleri ülkede dışlanarak, o ülkenin refahından (Almanya) faydalanamayacaklarından habersiz gelmişlerdi. Politikacılar günümüzde olduğu gibi bu göçenlerin ekonomilerine zarar verdiğini savunarak aslında kutuplaşmayı kendileri yaratarak halkın istediği ideayı politik bir zemine oturtmaya çalışmışlardır. Bu tür politikaların içinde Alman vatandaşlığı kıstası yer almaktadır. Alman anayasasına göre Alman vatandaşlığı Alman kanından doğma şartına bağlandığı için ya evlilik yoluyla ya da kan bağı yoluyla Alman vatandaşı olabilmektedir. Halk arasında yabancı düşmanlığı imgesi gerek siyasetçilerin kışkırtmalarıyla gerekse basın yoluyla körüklenerek yabancılar için Almanya'yı sığınmaktan çok Almanya'dan ayrılmaları için zorlamalarına neden olmuştur. Bir yanda bütünleştirici olunması gereken siyasetçiler kendi çıkarları için binlerce yabancıyı düşman göstererek onların üzerinden nemalanmaya devam ediyorlardı. Basın da aynı şekilde baskı sayısı elde etmek için ve halkı daha çok kışkırtmak için yabancıların karıştığı olaylara daha çok yer vererek para kazanma peşindeydi. Örneğin Quick dergisinde bir polis memurunun verdiği röportajda, polis olmasa Dazlak olacağını açık bir şekilde ifade ettiği gibi pek çok haber yer almaktaydı. Onlara göre yabancılar ekonomiyi bozan, onları işsiz bırakan, haklarını gasp eden, yobaz, suça eğilimli, terörist, Alman kültürünü ve dilini bilmeyen ve asla anlamayacak olan kimselerdi.

Almanya'da nüfusun %18,6 sını oluşturan toplamda 15,3 milyon yabancı yaşamaktadır. Almanya'daki göçmenlerin kimliklerine bakılacak olursa çoğunun yine Avrupa kökenli olduğu anlaşılmaktadır. “Yabancı” kavramı Almanya'nın son 50-60 yıllık zaman diliminde pek çok tanımı içerisinde barındırarak sürekli genişlemeye gitmiştir. Öncelikle siyasal literatürde yer alan misafir işçi (Gastarbeiter) kavramı ortaya çıkarılmış ve misafir kelimesi özellikle vurgulanarak bir gün gidecekleri algısı yaratılmaya çalışılmıştır. Siyasal ve sosyal otoriteler tarafından yabancılara zorla bir kalıba girmeleri konusunda baskılar devam etmiştir. Yabancıların topluma adapte olup eğitilerek asimile olmaları gerekliliğini savunulmuş olsa da yabancıların, haklarını isteklerini, ihtiyaçlarının hiçbir otorite tarafından dikkate alınmadığı gözlemlenmiştir. Yapılan işler ile aslında vaatleri arasında hiçbir tutarlılığın olmaması Alman toplumunun her iki kısmını da tatmin etmediği gibi sorunun doğru algılanmasının da önüne geçmiştir.

durumdaydı. “Yabancı” odaklı yaklaşımlar sorunu çözmekten çok toplum baskısıyla kendilerini asimile edip toplumla karşılaşması gerektiğinden bahsedip aslında bir çeşit yabancılığı yok etme çabasına girişmişlerdi. Almanya’da yaşayan göçmenlerin kendi kararlarını kendileri vermeleri, toplumun siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel alanda eşit haklara sahip olmak için örgütlenmelerinin önünü açmış oldu. İnsanlar çeşitli nedenlerde ayrımcılığa uğrayıp, dışlanırsa kendileri gibi haksızlığa uğramış insanlarla bir olup toplumun dayatmalarına karşı çıkmak için örgütler oluşturması muhtemeldir. Çok kültürlülüğün karşında yer alan yabancıların entegrasyonu konusu sorun çözmekten çok sorun yaratmaya devam etmektedir. Toplumsal saldırganlık haline dönüşen hem yabancılar için hem de ırkçı Almanlar için işin içinden çıkılmaz bir hal almıştı. 1990’lı yılların verdiği dünyaca haberleşme kanallarının varlığı ile Almanya’da yaşayan yabancıların uğradıkları haksızlıklar aynı anda tüm dünyaya farkındalığı ortaya çıkarmıştır. Almanya’da yaşanan yabancı düşmanlığı kavramı ile ırkçılık arasındaki farkın ayırt edilmesi gereken kavramlardır. Yabancılık kavramı Almanya’da kendinden olmayanı ötekileştirmeye dayanırken ırkçılık da benzer şekilde Alman halkının niteliklerinin diğerlerinin üstünde olduğunu kabul ederek diğerlerini yok saymaya yönelikti. ırkçı eylemcilerin çoğundan “Almanya Almanlarıdır” ve “Yabancıları dışarı Almanlar geldi” gibi cümleler duymak mümkündür.

Almanya’da sosyal alandan ırkçılardan farklı bir sağcı görüş de mevcuttu bunlar yabancılar ılımlı yaklaşıma çalışırken diğerlerinin de tepkisini çekmemeye çalışıyorlardı. Bunların duygu ve düşünceleri birbirleriyle tamamen zıt olmakla beraber yabancılar karşı tavırlarında hem çatışma hem de hoşgörüyü bir araya getirme zorluluğu yaşamaktaydılar. ırkçılardan farklı tepki vermeye çalışan bu gruplar özünde başka bir tip ırkçılığı ortaya çıkarmaktadır. Almanya’da Hıristiyan Demokrat Partisi (CDU) eski genel sekreteri Friedrich Merz’in Öncü Kültür tezine göre Alman kültürü, azınlıktakiler ve yabancılar tarafından tehdit edilmektedir ve çoğunluğun yani Alman kültürünün benimsenmesi gerekliliğini iddia etmektedir. Merz’den önce benzer düşüncelere sahip 12 profesör tarafından “Heidelberg Manifestosu”nda Alman olmayanlara karşı ötekileştirme politikası uygulanmıştır.⁸⁶

⁸⁶ Onur İnce, “Almanya’da Farklı Olmak: Entegrasyon ve Hoşgörü Kavramına Eleştirel Bir Bakış”, **Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi**, S.58, 2011, s.180-185.

Almanya’da yıllardır süregelen yabancıları ötekileştirme politikası aynı zamanda bir sömürü politikası haline gelmiştir. Ötekileştirilenler her zaman için en ağır şartlarda yaşamaya mahkûm edilmiş, kabule etmek istemeyenlere ise kapıyı göstererek razı etmek durumunda bırakılmıştır. Wallerstein’in “Eğer ortada bir siyah yoksa ya da sayıları yetersizse beyaz zenciler icat edilebilir” sözü ile bu tez açıklanabilir. Daha iyi eğitim almak için pek çok insan yıllar boyunca refah düzeyi en yüksek yerlere gitme eğiliminde olduğu için dışarıdaki işlerin yapılmasına, ağır işlerde çalışacak daha düşük ücret alacak çalışan ihtiyacını Almanya yıllardır bu ötekileştirip toplumdan dışlanmış kişilerden sağlamaktaydı. Wallerstein’in işlevsellik teorisinin örnekleri niteliğinde güçlü, gelişmiş sanayi ülkeleri, savaşlardan dolayı kaybettikleri sömürgelerinin yerini yabancı işçi getirerek açıklarını kapatmaya çalışmışlardır.

3.2. Almanya’daki aşırı sağ hareketlerin siyasete etkisi

1990’lı yıllar yukarıda anlatıldığı gibi küreselleşmenin etkisiyle ulus devlet milliyetçiliğinin artmasıyla sınır ötesi hareketliliğin artmasıyla bireysel ve toplu olarak göç dalgalarının yaşandığı Avrupa’da Almanya da kendi payına düşeni almıştır. Buna karşı olarak milliyetçilik ve yabancı düşmanlığı ve ırkçılığa dayanan görüşler son yıllarda ivme kazanmıştır. Karar alıcılar ve politikacıların da mücadele içerisine girerek göç, toplumsal ve ulusal yapının tehdidi olarak gösterilmesinden kaynaklı olarak toplumu sürekli kontrol altına almaya çalışarak aslında toplumun belirli bir kısmına hitap ederek oylarını maksimize etmeyi hedeflemişlerdir.

3.3. Almanya’daki aşırı sağ hareketlerin siyasete etkisi

Almanya’da tüm parlamenter partiler Avrupa politik entegrasyonunu durdurma taraftarıydı. Liberal Demokratlar (FDP) ve Hıristiyan Demokratlar (CDU) Avrupa entegrasyonunu 1950’lerden beri desteklemekteydiler. Sadece küçük Bavyalı CSU partisi Avrupa Komisyonu politikalarını eleştirmekteydi. Sol tarafta Sosyal Demokratlar (SPD) ve Yeşiller Partisi benzer duruş sergileyerek hükümet karşıtlığı yaşamaktaydı. Sadece Sol partiler Maastricht, Nice ve Lizbon gibi Avrupa Birliği entegrasyon anlaşmalarına karşı çıkarak neo-Liberal politikaları, Tek Avrupa Pazarı, parasal ve bütçe politikaları ile ortak yabancı ve güvenlik politikalarına karşı

çıkılmaktaydılar. Ayrıca sol partiler Avrupa entegrasyonuna karşı olduklarını ama Avrupalılığa karşı olmadıklarını deklare etmişlerdir. Alman Avrupa Bütünleşmesi karşıtları sadece sol partilerin değil 3 yerel partide de mevcuttu. Bunlar Cumhuriyetçiler, Alman Halk Partisi (DVU) ve Almanya Ulusal Demokratik Partisi (NPD)'dir. Bu üç parti ulusal seçimlerde ve Cumhuriyetçiler 1989-1994 Avrupa Parlamentosu'nda temsil edilmiş ve Bundestag'da temsili kazanmışlardır. Diğer Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığında Almanya'daki radikal sağ zayıflığından bahsetmek gereklidir.

Almanya'daki mobilizasyonun değerlendirilmesinde sağ kanadın başarısının eksikliği makul ölçüde açıklanabilir. Alman elitleri ulusal Sosyalizmde ve merkez sağ partilerinde damgalanmış durumdaydı. Bu da güçlü bezmiş "ılımlı" ve "fırsatçıların" NPD, DVU ve Cumhuriyetçilere katılması demektir. Bu zemin üzerinde AfD'nin metaforik yükselişi ve Nazilerin geçmişini temizlemek adına belirgin ve aktif bir çizgide ilerlediği anlatılacaktır. AfD politik yaşamına 2012 Kasım'ında başlamış olup ve CDU'nun muhalif kanadından olan Konrad Adam, Alexander Gauland ve Bernd Lucke tarafından "Wahlalternative (seçim alternatifi) 2013" grubu olarak bilinen kimselerce kuruldu. Bu kimseler CDU'da etkin bir rol oynamamakla birlikte Adam ve Gauland muhafazakâr gazeteci kimlikleriyle Lucke ise akademik ekonomist olarak tanınmışlardı. AfD yönetimi CDU'yı bölerek ortaya çıkan bir parti değil çünkü kurucularının merkez sağ geçmişinde görev almış kimselerdi. Başlangıçta Wahlalternative, federasyon içinde bağımsız seçmenlerin baskı grupları tarafından düzenlendi. Seçmen dernekleri küçük yerel işletmelerin sahipleri tarafından domine edildi. 2013 yılı seçimlerinde devlet seçimleri için Aşağı Saksonya'da aday listeleri hazırlandı seçimlerin başarısızlığıyla iki grup ayrılarak Wahlalternative'in liderliğinde kurulmuş oldu.

11 Eylül sonrası Avrupa'da yaşanan aşırı sağ kesimlerin yükselişi tüm dünyada olduğu gibi Almanya'da kendini göstermiştir. Almanya'nın diğer Avrupa ülkelerinden farklı olarak bu aşırı sağ partilerden önce Neo-Nazi grupları, dazlaklar, holiganlar, ırkçılar, sosyal hareketler, politika üstü kuruluşlar ve daha sonra anlatılacağı gibi internet yapılanmaları şeklinde gittikçe artan boyuta ulaşmıştır. Almanya'da merkez siyasetin popülistleşmesine merkez sağ parti olan Hristiyan Demokrat Partisi'nin lideri

olan Angela Merkel üzerinden örneklerle açıklamak mümkün olacaktır. Merkel, konuşmalarında bu halkın içinde bulunduğu durumdan yola çıkarak Almanya’da çok kültürlülüğün sona erdiği yeni bir devrin başladığını yabancı işçiler üzerinden örneklendirerek vermekteydi. Merkel’in düşüncelerini değiştiren şey ise Almanya’da yükselen aşırı sağ kesimin varlığı ve onların etkisi olduğunu söylemek çok da yanlış bir tabir olmayacaktır. Aşırı sağ söylemleriyle bilinen Almanya İçişleri Bakanı Horst Seehofer birçok kez konuşmasında Merkel’in göç politikasını eleştirerek Almanya’nın İslamcılarının elinde olmadığı Hristiyanların olduğunu defalarca telaffuz etmiştir. AfD gibi bazı aşırı sağ eğilimli partiler de yabancı ve Müslümanların Almanya’dan geri gönderilmesine destek verdiklerini açıklamışlardır. Alman hükümeti de Alman basını da genellikle yabancılarla ilgili olumsuz bir olay yaşadıkları vakit sürekli uyumsuzluklarını bahane ederek ülkedeki yabancılara karşı olumsuz tutum içerisine girmiştir. Alman Merkez Bankası bürokratlarından birinin yayımladığı bir kitabında ülkeye gelen yabancıların eğitimsiz, yobaz ve eğitilemez olduğunu ve ülke içindeki genel zekâyı da düşürdüklerini iddia etmektedir. Hem siyasette hem de medyada bu tür yabancılar aleyhine olumsuz haberlerin yapılması halkın da desteğiyle giderek belirginleşen yabancı düşmanlığını beslemiştir. 2004 yılında Frankfurter Allgemeinen Zeitung’un yaptığı ankete göre İslam kadınlara baskı, terör, fanatizm, geri kalmışlıkla ilişkilendirilerek toplumda yaratılmak istenen ayrışmanın sonuç verdiği görülmektedir. Alman Sosyal demokrat partiye yakın olan bir vakfın anketine göre ise her dört kişiden biri yabancı düşmanı olduğunu açıklamıştır. Almanya’da çalışan nüfusun %35,5 Almanya’da yabancıların etkisiyle yabancılaşma görüldüğünü ifade etmiş ve yabancıları Almanya’yı sömürdüğünü ifade etmiştir. 2012 yılındaki araştırmada ise Almanya genelinde %25’lik bir yabancı düşmanı olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan anketlerde genellikle yabancıların az yaşadığı yerlerde düşmanlığın daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Bu da yukarıdaki siyasi ve toplumsal söylemlerin halkın üzerine somut örneklerden daha fazla etkili olması tezini desteklemektedir.

Almanya’da yabancı düşmanlığı ve ırkçılık ile ilişkilendiren saldırıları incelediğimizde 2002 yılında 2789 yabancı düşmanlığı, 1594 anti-Semitizm motivasyonlu olduğu ortaya çıkmaktadır. 2004 yılında Almanya’da aşırı sağcı şiddet eylemleri 6474 sayısına ulaşmış ve genellikle Müslümanların ibadet yerleri seçilmiştir. Bu şiddet olayları

hem Alman hükümetince hem de basın yoluyla kayıtlara basit şiddet olayları olarak geçtiğinden net bir sayı olmamakla beraber bunların içindeki siyasi kişilerin de varlığı eklenince dosya sayısının hayli kabarmış olduğu tahmin edilmektedir.⁸⁷

Almanya'da 2013'de kurulan Almanya için Alternatif (Alternative für Deutschland) (AfD) partisi de bu doğrultuda kurulmuş olup Alman sağ partilerine eklenerek giderek güçlenmiştir. Alman aşırı sağ popülizmi, II. Dünya Savaşı'ndan sonra belirli sınırlamalara tabi tutulmuştur. Daha önce belirtildiği gibi belirli sınırlamalar getirilse de aslından Almanya'da her zaman milliyetçi muhafazakâr bir taban olmasına karşı AfD'nin gelmesiyle aslında siyasi taban elde eden bu muhafazakâr milliyetçiler ulusal parlamentoda ve yerel eyalet meclislerinde siyasi bir kimlik kazanmış oldu. Bu durum Almanya'ya özgü olup birkaç örnekle açıklanabilmektedir. Örneğin daha önce federatif yapıdaki Almanya parlamenter sisteminin aksine hareket edememektedir. Yani yerel seçimlerde kazanılan oylar ulusal federatif sistemde Bundestag'a yansıtılmamışlardır. Bir partinin ulusal meclise girebilmesi için %5'lik bir barajı geçerek toplamda 16 bölgeden yeterli oy alması Alman sağ partilerin işlerini çıkmaza sokmaktaydı. Partilerin oy aldıkları bölgeler genellikle sınırlı olmasından dolayı pek çok sağ parti için oldukça zordu. Bir diğer neden ise sağ partilerin geleneksel örgüt yapılarının zayıflığından bahsedilecektir. Pek çok sağ parti öncelikle eyalet bazında örgütlendiği için federal yapının içerisinde kaybolup gidiyorlardı. Sağ partiler aynı zamanda belirli parti yasalarına tabi tutulduğu için işleri oldukça zordu. Ve en önemli neden ise II. Dünya Savaşı'ndan sonra Almanya'da yasaklanan Nazizm ve türevleri korkusudur. Almanya'da sağ parti denildiği zaman ilk akla gelen Nazi Partisi olduğu için sağ partiler öncelikle bağlantıları olup olmadığı düşündürüyordu bu da medyada ve toplumda baskın olmamasına neden oldu. AfD'den önceki sağ partiler yabancı karşıtı örgütlenmeler ile iletişime geçememiş ve onlardan büyük toplu bir destek alamamıştır. Genellikle yerel başarılar elde eden önceki sağ partiler genel seçimlerde hep hüsrana uğrayarak karşıt görüşlerin içinde asimile edilmişlerdir. AfD'nin taban olarak yabancı düşmanlığı, göç karşıtlığı, ırkçılık ideali geniş bir seçmen kitlesi vardı. Kuruluşundan bu yana

⁸⁷ Filiz Cicioğlu, Şeyma Merve Tandoğan, "Merkez Parti Söylemleri ve Medya Dili Bağlamında Aşırı Sağın Yükselişinin İncelenmesi: Fransa ve Almanya Örneği", **Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi**, C.5, S.6, 2018, s.153-157.

hükümeti eleştirmekte sınır tanımayan parti gerek göç politikaları, yabancılara karşı uygulanan politikalar, gerekse ekonomi politikalarına kadar pek çok alanda hükümet ile ters düşmekteydi. 2013 yılında kurulan parti kurulur kurulmaz ulusal federal seçimlerde %4,7 oy alırken bir sonraki Avrupa Parlamentosu seçimlerinde %7'ye varan oy alarak güçlenmeye başlamıştır.

İlerleyen 2015, 2016 seçimlerinde ise özellikle doğu bölgelerden olmak üzere pek çok oy topladı. 2014 yılı AfD için bir dönüşüm yılı olması bakımından neo-Liberal politikalar benimsenmesiyle milliyetçi muhafazakârlar ile içinde ayrışmalar yaşandı. Parti içerisindeki milliyetçi muhafazakârların “Pegida” örgütüyle olan sıkı iletişimleri neticesinde parti içerisinde göçmen karşıtlığının artışına neden oldu. Pegida hareketleri 2013 yılında Dresden bölgesinden bir grup aşırı sağcı, ırkçı nitelikte kişilerin her pazartesi toplanarak hükümeti ve yabancuları protesto ettikleri ve her Pazartesi akşamı toplanan gruptur. Bu AfD'nin içerisinde milliyetçi muhafazakâr kesim de Pegida hareketlerini destekleyerek göçmen karşıtlığının güç kazanmasında önemli rol oynamıştır. Ayaklanmalar batı için İslam karşıtlığında yeni bir kimlik kazanarak aşırı sağcılıktan İslamofobi'ye evriliyordu. Parti içinden neo-Liberal Bern Lucke liderken oldukça mesafeli tutum içerisinde olan parti Alexander Gauland, Björn Höcke, Frauke Petry gibi ırkçı kimlikleriyle bilinen kişilerin partide yükselmesiyle Pegida'ya olan ilgi gittikçe artış göstermeye başladı. Neo-Liberal ve milliyetçi muhafazakârlar olarak ikiye ayrılan parti sonradan yoluna milliyetçi muhafazakârların çoğunluğunda devam ederek günümüzdeki hali aldı. AfD'nin geçirmiş olduğu bu evrimlerden ötürü Bundestag'da başarılarının artmasının temelinde bunun olduğu varsayılmaktadır. Pegida ve AfD'nin hem vizyonu hem de misyonu ortak hareketle birbirlerinden ayrılamaz hale gelmiştir. Öyle ki Pegida sözcüsünün AfD Partisi'ne girişi o dönemki neo-Liberalist üyelerce engellenmiş olsa da daha sonra milliyetçi muhafazakârların da partide güç kazanmasıyla Pegida'dan AfD'ye pek çok siyasi geçiş yaşanmıştır. 2015 yılı parti için en çok oy aldığı yıl olduğundan Pegida hareketleri ve göçmenlere yönelik şiddet eylemlerinde gözle görülür bir artış yaşanmıştır. Parti ideolojisinin altında yatan şey ABD gibi devlet meşruiyeti homojen toplumlardan değil doğrudan o ülkenin kendi halkından, vatandaşlarından aldığını vurgulayarak devletin asıl sahibinin o ülkenin kendi vatandaşları olduğuna yaptığı vurgu neticesinde göçün zararlı olduğu kastederek göçü

yasaklanma düşüncesi parti içinde kabul görmüş bir düşünceydi. Sadece Almanya için değil Avrupa ve hatta tüm Dünya için oldukça aşağılayıcı bir hitap şeklinde göçün durdurulması, insanların serbest geçiş haklarının ellerinden alınması, sınırların kapatılması ile Almanlar ile Alman olmayan toplumların kesin bir şekilde ayrılmasını ve toplumsal bütünleşmeye ve güvenliğe tehdit olmakla yabancıları ithamları alışlagelmiş bir durum yaratmıştır. Ayrıca AfD'nin siyasi amacı olarak açıklanan Alman kültür ve mirasını yine gelecek kuşaklara doğru anlattığı Alman geleneğinin yaşatılmasını amaçladıkları parti tüzüğünde mevcuttur.

Sağ partilerin “Güvenikleştirme” politikalarının toplumda destek bularak siyasi kazanımlar elde edilmesi *Kopenhag Okulu* tarafından daha önce bahsedilmiştir. Kopenhag Okulu görüşüne göre halkın içinde yaşadığı sosyal ve ekonomik kriz durumlarının aslında olmayan bir durum yaratılıp ikna edilmesi ile oluştuğundan bahsetmektedir. 11 Eylül 2001 ABD terör saldırısının faturasını da İslami köktendinci terör örgütlerinin eylemlerinin Avrupa’da gündeme gelmesiyle kesilmiştir. Sadece Avrupa’da değil dünyanın her yerinde artan bu terör eylemleri neticesinde İslam devletlerine karşı yanlış algıların içerisine düşülmesine neden olmuştur. Bu açıdan Almanya’da en güçlü aşırı sağ partilerin başını çeken AfD’de aynı yanılıyla binlerce kişiyi de saflarına katarak İslamofobinin yerleşmesine katkıda bulunmuştur. Pegida ile AfD’nin yakın ilişkileri hem resmi hem de resmi olmayan bir şekilde birlikte devam ettiğine yukarıda değinilmiş olup şimdi ise birkaç örnek üzerinden Almanya’da bir kriz yaratılıp sonra da halkı inandırma çabalarına değinilecektir. 2015 yılında Fransa’da gerçekleşen Charlie Hebdo karikatür dergisinde yaşanan terör saldırısı ve Pegida’daki yansımasını anlatmak gerekmektedir. Caharlie Hebdo saldırıları Avrupa’da bir kırılma noktası yaşanmasına neden olmuştur. O güne kadar ortaya çıkmamış fakat toplumda kabul gören İslamofobi birden açığa çıkarak toplumsal değil ulusal bir mesele olarak addedilmesine neden olmuştur. Pegida’nın bu saldırı hakkında yaptığı bir açıklamada İslam’ın batının demokrasisiyle bir arada yaşamaya uygun olmadığı ve uyum sağlayamadığı gibi açıklamalar yaparak Avrupa’daki Müslümanlar üzerinden yine yabancılara yönelik açıklamalar yaparak aşağılamışlardır. AfD’nin 2015 yılı dönüşümünün ertesinde gerçekleşen Avrupa’daki mülteci krizinin yarattığı olumsuz etkileri 2017 yılındaki Federal Parlamento seçimlerinde AfD Nazilerden

sonra %12,6 oy oranıyla ulusal parlamentoda kendine yer bulan ilk aşırı sağ parti ve ana muhalefet partisi oluşmasında kendini göstermiştir.⁸⁸

Peki, AfD'nin bu kadar güçlenmesinde başka faktörlerin etkisi de yok değil miydi? Elbette ki bir partinin bu kadar öne çıkması ve toplumsal olarak popülizmden beslenmesi ve birkaç aşırı sağ grubun destekleriyle ulusal parlamentoya girmesi sadece bunlara bağlı olamazdı. AfD'nin başarılı bir şekilde popülizmi ve milliyetçiliği "Meşru Almanya içinde Alman vatandaşları için özgür ve güvenli bir ortam yaratmak" ideasından kaynaklandığını söylemek mümkündür. Bu partinin iç tüzüğünde yer alan maddede Almanya'daki çok kültürlülüğün Alman vatandaşları için bir tehdit yarattığından bahsedilerek Almanya'daki yaşayan yabancıların dışarıda bakılması gerekliliğinden de bahsedilmektedir. Ülkede yaşayan yabancıların kendi ülkelerine dönmeleri için teşviklerin yapılması gerekliliği düşüncesi parti programının temelini oluşturmaktadır. Alman kültürü çok kültürlülüğün dışında bir milliyetçiliğe sahip olması gerekliliğinden bahsetmektedir. Diğer bir neden ise muhalifler arasında sınır konulan ve hatta politik olmayan düşmanlar ve politik elitler dışında etnik gruplar; yabancılar göçmenler, toplu göçler tanımlayamamaya toplu göçler, sığınmacılar ve İslamcılar da kapsamaktadır. Yabancı düşmanlığı söylemlerinde özellikle yeni grupları (örneğin Köln'deki tanımlanamayan yabancılar ve mültecilerin) Almanya'da işlenen suçların refah sisteminde bir patlamaya neden olduğu açıklanabilir. Güvenlikleştirme kavramının Almanya için bir gereklilik olduğunun öneminin altı çizilmekte ve askeriye, sınırlar ve güvenlik kategorilerinde tanımlanmış bir aktör olduğunu söylemektedirler. Dahası entegre olan Müslümanlar ve İslamcı aşırı grupların terörle doğrudan bağlantısı olduğunu iddia eden AfD yönetimi etno-milliyetçi akımın Avrupa Birliği'ne karşı olduğu vurgulanarak Hıristiyan kültürünün devam ettirilmesinin önemine dikkat çekmiştir. Tipik bir popülist tutumda, yerel politikacılar Almanların düşmanı olarak tanımlananlardan gücü geri almak gerektiğini söylemişlerdir. AfD'nin politik programında, parlamentodaki politik partileri ve parti finansmanını sağlayanları da kapsayanları demokratik olmayan karar alıcılara olanak verdiklerini

⁸⁸ Sabiha Nur Meç, "Göçün Güvenlikleştirilmesi: Almanya'da Aşırı Sağ Parti AfD'nin Yükselişi ve Suriyeli Mülteci Krizi", **Disiplinlerarası Karşılaşmalar Dergisi**, S.8, Kasım, s.130-148.

ifade etmişlerdir. Alman Şansölyesi Angela Merkel, Savunma Bakanı Ursula Van der Leyen ve SPD'yi direkt olarak aktör söylemişlerdir.

Hükümetin içerisindeki politik elitin eleştirilerinin örneğini ise güçlü yerel haklarını koruyanların bir boyutunun olması ile yapmıştır ve Merkel'i göç politikasından dolayı suçlayıp Almanya'nın Müslüman göçmenler tarafından yönetildiğine ifadelerinde yer vermişlerdir. Daha da iler giderek ülkede yaşanacak ilerideki bir terör saldırısının faturasını da Merkel'e kesen grup için tüm suçlu Merkel'dir ifadeleri çoğu söylemlerinde kullanılmıştır. AfD Avrupa seviyesinin ötesinde bir şekilde “biz” ve “onlar” şeklinde keskin bir sınır yaratarak popülist tabakayı etkilemiştir. Son yıllarda yaşanan ekonomik krizin de suçlusu olarak Avrupa Birliği'ndeki Euro'dan kaynaklandığını ifade ederek Avrupa Birliği'ni suçlamıştır. Sonuç olarak AfD popülist hitabet sanatının verilerini stratejik olarak kombinleyerek kullanmaktadır.

Milliyetçi hitap etme biçimlerinde sıkça kullandığı “yabancı faktörü, ihtiyaçları ve meşru bir Almanya” gibi kalıpları Almanların tehlikesini vurguladığı zaman kullanarak Alman ve Alman olmayanlar olarak ayırıp ulusal kimlik ve çıkarlara ir tehdit olduğundan bahsetmektedir. Alman alt kültür organizasyonu olan IBD'nin söylevlerine göre aşırı radikal, anti-sistem anti-elit eleştirisinden daha fazla olduğu için “diğerleri” kavramı yabancı düşmanı siyasetçilerinin oldukça kullandıkları terim haline geldiğini söylemektedir. İnsan konsepti Almanca 'da “Volk” demek iken geçmiş incelendiği zaman Nazi döneminin popülist söylevlerini hatırlatmaktadır.⁸⁹

3.4. 2000 sonrası aşırı sağ hareketlerin bölgesel oranları

Almanya'da aşırı sağ hareketleri, şiddet olayları ile özdeşleştirilmektedir. Almanya, Batı Avrupa ülkeleri arasında en fazla aşırı sağ hareketlerin şiddet olaylarının görüldüğü ülkedir.

⁸⁹ Manuela Caiani, Patricia Kröll, “Nationalism and Populism in Radical Right Discourses in Italy and Germany”, **Journal of the European Institute for Communication and Culture Javnost**, S.24, C.4 2017, s.341-346.

Almanya’da bölgesel olarak yabancıların az yaşadığı yerlerde şiddet olaylarının ve ırkçılık yabancı düşmanlığı gibi düşüncelerin en fazla olduğu yer olması göze çarpmaktadır. Almanya’da aşırı sağ denildiği vakit öncelikle Doğu Almanya bölgeleri öne çıkmaktadır. Örneğin Hoyerswerda ve Rostock’da mültecilerin kaldığı hostellerdeki aşırı sağ kaynaklı şiddet eylemleri, 2000 sonrasında Türklere karşı dönerci cinayetleri genellikle birbiriyle paralellik gösteren çevrelerde meydana gelmiştir. İrkçı temalı şiddet olayları neticesinde Solingen ve Mölnn’deki saldırılar neticesinde bazı sağ örgütler yasaklanmıştır. Bunun sonucu olarak geniş sağ gruplar yerine az sayıda kişilerden oluşan küçük gruplar halinde örgütlenme şekline gitmişlerdir.⁹⁰

Yaşanan hak ihlalleri “Diğerlerinin” yaşam haklarına zarar verecek kadar ileri gitmiştir. Günümüzde yabancı düşmanlığı denildiği vakit ilk akla gelen ülkelerden biri olan Almanya zaman içerisinde farklı bölgelerden, farklı tür ve şekillerde yabancılar karşı işlenen suçlarda göze çarpmaktadır. 1970’lerde küresel olarak yaşanan Petro Krizi ve yarattığı ekonomik krizle beraber Almanya’daki yabancı düşmanlığı görünür hale geldi. 1980’ler Türkler dışarı “Türken Raus” ya da Türkleri öldürün “Erschlagt die Türken” söylemlerinin duyulması gayet alışıl gelmiş bir şeydi. 1989 sonrası yabancı düşmanlığı artık neo-Nazi söylemlerine dönüşerek farklı bir boyut kazandı. 1992’de Mölnn’de, 1993 yılında Solingen’de yaşanan kundaklamaların haricinde diğer yabancılar karşı da suçlar işlenmekteydi. Neo-Nazi gruplarının hedeflerinden biri de mülteciler ve yabancıları. 1992 yılında Lampertheim’de Sri Lankalıların ölümü, 1996 yılında Lübeck’teki bir mülteci yurdunun kundaklanması Almanya’nın tarihinde en büyük kundaklamaydı. Saldırıları 1990’lı yıllarda son bulmamakla beraber daha da artış göstermiştir. Yabancı düşmanlığı, İslamofobinin Almanya’da yayılması ile birlikte boyut değiştirerek İslam Düşmanlığına dönüşmüştür. Böylece ırkçı, neo-Nazi saldırılarının hedefi haline gelen camiler, mülteci kampları artık güvenli değildi.

2013 yılında 69, 2014 yılında 199, 2015 yılında 1029’a varan saldırılar gerçekleşmiştir. 2016 yılında ise 1800 saldırı yaşanmıştır. Mültecileri ve yabancıları koruyan kimseleri de kendilerine hedef alan grupların eylemleri geniş alana yayılmıştır. Bu durumda kayıtsız kalan polislerin neticesinde bu tür olayların

⁹⁰ Selcen Öner, “Avrupa’da Yükselen Aşırı Sağ, Yeni ‘Öteki’ler ve Türkiye’nin Ab Üyeliği”, **Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi**, C.13, S.1,2014, s.170-174.

genellikle üstü hep örtüldüğü için bilinmeyen ve kayda geçmeyen pek çok şiddet eylemlerinin yaşandığı tahmin edilmektedir.

3.5. Almanya aşırı sağ hareketler ile aşırı sağ popülizm

Almanya’da yabancı düşmanlığı, siyasilerin ve polislerin de içinde bulunduğu gruplar, yabancılara karşı şiddet eylemleri uygulamaktaydı. 2014 yılında, güvenlik güçlerinin açık bir şekilde göçmenlere şiddet uyguladıkları Amnesty International kayıtlarında mevcuttur. Yine 2016 yılında güvenlik güçlerinin de dâhil olduğu bir çok aşırı sağ eylemleri yaşanmıştır. Aşırı sağ partisi olan AfD’nin bir seçim mitinginde polis aracının üstüne AfD genel başkanının resmi bulunduğu dergi yerleştirerek polisin de aşırı sağ eylemlerine destek verdiği görülmektedir. Mültecilere ve mülteci yanlılarına yapılan saldırılar kişilik haklarına karşı ihlallerin bulunduğu açık bir şekilde göstermektedir. Polisin de bu tür eylemlere müdahil olmasıyla birlikte aslında organize suçlar şeklinde işlendiği raporlarda mevcuttur. Polis bu tür olayların önüne geçmesi gerekirken tam tersine bu tür olayların artmasına neden olmuştur. Yahudilere karşı işlenen anti-Semitik olaylara karşı gelirken polis bu davada taraf olduğunu açık bir şekilde ortaya koymuştur. Bunun karşısında Müslümanlara karşı işlenen suçlarda 2017 yılında ayrı kategoride değerlendirilmesi söz konusu olduğunda yine aynı manzaraları görmek mümkündür. 2010 ile 2015 yılları arasında ciddi artış yaşanan saldırılarda polis kayıtları ile STK verilerinde ciddi farklar mevcuttur. Mültecilere ve yabancılara karşı kendini güvende hissetmeyen aşırı sağ gruplara karşı eylemlerde bulunması, mülteci ve yabancılardan da kendi haklarını korumak için ve ihlallerin önüne geçmek için aynı şekilde karşıt grupların oluşmasına neden olmaktadır ve iki grup arasında çatışmaların yaşanması kaçınılmazdır. Bu tür olayların oluşmasını engellemek için aşırı sağ grupların varlığına son verilmesi ve siyasi desteklerinin geri çekilmesi gerekmektedir. Ulus devletlerin kurulmasından sonra, demokratik devletlerin kendi ülke vatandaşlarına bir takım haklar tanımıştır. Fakat vatandaşlarının dışında tutulan grupların dışlanmışlık psikolojisi yaşamalarına neden olmuştur. Vatandaşlar da devletin yönetimi, ekonomisi ve politikasında söz sahibi olmasa da en azından baskı grupları yaratması bakımından demokrasiye katılımları sağlanmış oldu. Fakat bu haklardan ve uygulamalardan ayrı tutulan “Diğerleri” bu haklardan mahrum bırakılmıştı. Aşırı sağ grupların Avrupa Birliği gibi kurumlara karşı olması tutumlarının altında yatan sebeplerden biri de bu nedendir. Avrupa Birliği’nin kuruluş nedenlerinden biri olan toplumsal bütünleşme ve

Avrupalılaşıma kavramı, tüm Avrupa vatandaşlarını fark gözetmeksizin hepsine aynı hakkı tanımlamayı amaçlamıştır. Avrupa'ya bu dönemde toplu göçlerin yaşanması ve işçi göçlerinden dolayı Almanya'da aşırı sağ gruplar AB'yi düşman olarak görmekte ve bu göçmenlerin Avrupalı haklarından mahrum bırakılmasını gerektiğini savunmaktadırlar. 2000'lerin başından itibaren dünyada artan göç olgusu ve göçmenlerin göç ettikleri ülkelerden geri dönmelerine dönüştüğü için sayıları Avrupalı halkın nüfusuna yaklaşmıştır. Bu da Avrupalı aşırı sağ grupları endişelendirmektedir. Yaşadıkları devletin her türlü ekonomik, politik ve toplumsal rejimlerine tabi tutulan bu yabancılar, vatandaşlık konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar. Bu durumun en çok yaşanıldığı yer olan ve bu tezin çalışma konusunu oluşturan Almanya'da halk, vatandaşlık konusunda hem politik hem ekonomik hem de toplumsal olarak bu konuda hassas davranmaktaydı. Ayrıca uygulamaya konan bir düzenleme, Almanya'da yaşayan milyonlarca yabancıların Alman vatandaşları ile aynı sorumluklara tabi tutulup oy kullanmaması bir ikilem yaratmaktadır. Almanya'da yaşayan yabancılar, özellikle toplu olarak belirli bölgelerde yaşayanlar, toplumdan soyutlanarak siyasi alandan dışlanmışlardır. Aşağıda Almanya'nın bazı eyaletlerinde yaşayanların ve yabancıların oy haklarını gösteren tabloda yukarıda bahsedilen durumun istatistiksel görünümü aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 3.2. Almanya'da Bazı Seçmen Sayıları ve Oy Hakları

Eyalet	Seçmen Sayısı	AB Vatandaşı olanlar	AB Vatandaşı olmayanlar (Seçimlerden dışlanmışlar)	Bunlardan Oy Verme Hakkı Olmayanların Oranı
Baden Württemberg	8.500.000	600.000	583.202	% 6,5
Bavyera	10.051.755	485.971	890.878	% 8,1
Berlin	2.517.000	200.525	286.706	% 10,2
Bremen	514.175	27.714	52.057	% 9,1
Hessen	4.388.801	276.610	408.659	% 8,5
Kuzey Ren Vestfalya	14.300.000	447.821	1.020.173	% 6,6
Rheinland Pfalz	3.200.000	100.000	148.789	% 4,3
Schleswig-Holstein	2.353.133	59.389	77.545	% 3,9

*Kaynak: Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi⁹¹

⁹¹ Soner Tauscher, Bünyamin Bezci, "Son Dönem Almanya'sında Yabancı Hakları Tartışmaları", **Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi**, S.3, C.2., s.83.

3.6. Demokratik Almanya ile Günümüz Almanya'sındaki Aşırı Sağ Popülizm Özellikleri

Almanya'nın birleşmesi, Aşırı sağ popülizm de değişim göstermesine neden olmuştur. Önceki bölümde, Doğu ve Batı Almanya'da da küçük aşırı grupların varlığından bahsedilmiştir. Bu gruplar birleşmeden sonra kendilerini aşırı sağ partiler ile muhafazakârlar ve diğerleri arasında bir köprü olarak addetmektedir. Çünkü onlar 1960'lardan beri aşırı sağ grupların destekleyicileriydi. Aşırı sağ kanat ideolojileri ve politik ilgileri vardı. Fakat eski Alman ideolojisi olan Hitler düşüncelerine sahip 1949 Federal Almanya Cumhuriyeti'ndeki aşırı sağ gruplar ile az olsa hala bağlantısı bulunmaktaydı. Alman sağcılarının model olarak Fransa'da yeni sola karşı kurulmuş olan Fransız Nouvelle Droite (Yeni Sağ) akımını örnek almıştır. Fransız akımını Almanya'ya uyarlayan ise Alain de Benoist'tir. Fransa'da 1960'larda başlayan milliyetçi hareketler neticesinde Fransız cephesinde Front National Partisi'nin kurulmasını sağladı. Almanya için bu bir örnek teşkil etmekteydi. Yeni Sağ hareketinin temelleri aslında 1960'ların sonu ile 1970'lerin başında atılmıştı. Yeni gelen gençlerin sayesinde formüle edilerek genç kitleye hitap etmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Örneğin Ulusal Devrimci hareketinin lideri olan Henning Eichberg. Yeni Sol harekete karşı olarak ulusal ve sosyal devrimcilikten bahsederek "Direniş Hareketleri" adı verilen hareketlerini ortaya çıkarmıştır. Yeni sağ grupların 1972'deki manifestosunu hazırlayan Eichberg daha sonraki yıllarda ise Sache des Volkes/ Nationalrevolutionäre Aufbaouorganisation (SdV/ NRAO) (Bir halk sorunu / Ulusal Devrimci Yeniden Yapılanma Örgütü)'nü kurdu. Bu örgüt, tamamen sağ ya da sol kısmı desteklemekle kalmıyor aynı zamanda Weimar'ın Ulusal Bolşevik devrimini örnek almıştır. Bu da demek oluyor ki çoğulcu demokrasi yerine etnik saf Almanya'yı desteklemektedir. NPD gibi aşırı sağ grupları eski sağ grupları olduğu bilinmektedir. Bunlar gözden düşmüş Nazi ideolojisini benimsemektedir. Neo-Nazi Dazlakları gibi diğer aşırı sağ gruplarında şiddetin ön plana çıktığı Nazi Fırtına Birlikleri'nin de aynı şekilde olduğu gözlemlenmektedir. Yeni Sağ ve Weimar karşıtlıkları karşılaştırıldıklarında, Yeni Sağların küresel politik söylevlerinin limitli etkisi FRG'nin Weimar Dönemi'ndeki yüksek etkisinden farklıdır. Aşırı sağ gruplar arasındaki güncel problem, Yeni Sağcıların odaklandığı göç konusudur. Bunlar 3.

Dünya ülkelerinden gelen göçün kısıtlanmaları gerekliliğini vurgulamaktadır. Almanya'daki sığınmacıları ve yabancıları polisin dikkat etmesi gerektiğini söylemektedirler. Bunların dışında Alman disiplininin, düzeninin diğerlerinin üstünde olduğunu ve sektörel olarak diğerleri iyi başarılı mücadele ettiğinin bilinmesi gerekliliğinden bahsetmektedir. Uzun dönemde amaçları çoğulculuk ve insan hakları gibi demokrasiyi reddetmektir. Okullardaki liberal eğitimin yerine ulusal eğitim verilmesini desteklemektedir. Avrupa Birliği'nin Alman egemenliğini zayıflattığının altını çizmektedirler. Ayrıca, Alman devlet bakanının elindeki tüm gücü kullanarak diğer partilere kısıtlama getirmesi gerektiğini düşünmektedirler. Yazar Michael Venner'a göre Yeni Sağcılar, muhafazakâr devrimciler, ultra- muhafazakâr ana akım demokratik partiler ile aşırı sağ güçler arasında bir kanal aradığını söylemektedir. Yeni Sağ akımlar, ABD ve batı gibi kültürel değişimin bir parçası olunmaması gerektiğini ifade etmektedir. Bu ülkelerin eşitlik, Hıristiyanlık, Liberalizm ya da Marksizm'in küresel boyutlarını eleştirmektedir. Tüm bunlar da Alman hükümetin etnik çoğulculuk politikasının etnik grupların bölünmesine ve çok kültürlülüğün ortadan kaldırılması anlamına gelmektedir. Yeni akım sağ görüşün savunduğu etnik çoğulculuk, ırkçı bileşenlerden meydana gelmesi neticesinde bir ayırım yaratacağı çok açıktır.

Etnik çoğulculuk, Almanya'da Yeşiller partisi ile ilişkilendirebilir. Yeşiller Partisi'ne göre nüfus ve çevresel koruma politikaları ile jeopolitik arasında bir bağ vardır. Alman sağ kanat uzmanı Profesör Jonathan Olsan'a göre çok kültürlülük ve göç, çevresel yıkıma ve doğaya zarar verecektir. Bir başka araştırmacıya göre ise; genetik ve kültürel faktörler ulusal kimliği oluşturur ve bu da insanlar arasında ırkçı ayırım yaratmaktadır. Sonuç olarak Yeni Sağ akım teorisyenlere göre biyoloji, sosyal antropoloji ve psikolojik bilişsel çalışmaların yapılması gerekmektedir. Yeni sağ akımın birleşik, bütün bir ideolojik konsepti yoktur.

Yeni Sağ görüşü destekleyen bir takım yazarlar mevcuttu. Bu kanal vasıtasıyla aşırı sağın ideolojileri edebi alanda herkesin ulaşabileceği şekilde vücut bulmaktaydı. 1982 yılında Bund Freiheit der Wissenschaft (Bilimin Özgür Ligi) takımından 15 muhafazakâr Heidelberg Profesör, Heidelberg Manifestosu'nu yayınladı. Bu manifestonun açılış beyanında, göç konusu ele alınarak ırkçı ve yabancı düşmanı imalarda bulunulmuştur. Almanya'ya sızan milyonlarca yabancı göçmenlerin

dillerine, kültürlerine ve ulusçuluk kavramlarına zarar verdiğini söylemektedirler. Manifestoda ayrıca göç politikasının sıkılaştırılması çağırısında bulunuldu. Nazi ideolojisindeki gibi Alman halkını Alman kültürünü ve Hıristiyanlığı korumak için çocuk yapmaları konusunda çağrıda bulunmuştur. Diğer ülkelerden gelenlerle asimile olup benliklerini kaybetmemeleri konusunda uyarılar yapıldı. Bu günkü CDU/CSU üyeleri Federal Almanya Cumhuriyeti temelinden gelmektedir.

Yeni aşırı sağ gruba destek verenlerin içinde tarihçiler de bulunmaktaydı. 1980'lerin ortasında başlayan bu destekle aşırı sağ kanatın giderek toplumun farklı kesimlerinden desteklenmesinin temelleri bu dönemde atılmıştır. Bir takım profesörler Nazi yanlısı tutumların yanlış olmadığını iddia ederek Sovyet Komünizm 'inin bir sonucu olmakla beraber Nazi konsantre kamplarının, Sovyetleri 'in çalışma kamplarının farklı bir şekli olduğu yorumlarında bulunmuştur. Siyasi destek de alan bu tarihçiler nedeniyle yasaklanan ve sansürlenmiş soykırım iddialarının yeniden tartışılmasına neden olmuştur.

1995 yılında Yeni Sağ Akım, saldırgan bir tutum izlemeye başlamıştır. Frankfurt Allgemeine Zeitung Dergisi'nde "Unutmaya Hayır" başlıklı reklam yazıları yazılmaya başlanmıştı. Resmi olan sayı ile sadece muhafazakâr politikacılar değil CDU/CSU, SPD, FDP ve DVU, resmi kabine üyeleri, askeri memurlar ve doğudan 1945 yılında kovulanlarla beraber 281 kişinin imzası bulunmaktaydı. Bu reklamda ise Nazi rejimin çökmesi sadece rejimi değil ileride oluşacak terör eylemlerinin önünü açmış halkın bölünmesine de neden olduğu şeklinde halkı daha çok galeyana getirmeye çalışmıştır. 1995-1996 reklamlarında ise Yeni Sağ akımın uygulayıcısı olarak *Weltanschauung*'u simgeleyerek Almanya'nın dünya politikasındaki önemini yeniden değerlendirilmesi gerekliliğinden bahsedilmektedir.

Aşırı sağlara benzeyen CDU gibi aşırı-muhafazakâr kesim Yeni Sağ akıma benzer özellikler göstermektedir. CDU zaman zaman devlete güvenlik, düzen, insan haklarının birliği, özgürlükler ve hiyerarşik sınıfın gelir adaletsizliğini kabul etmeyerek baskı yapıyordu. CDU açısından bakacak olduğumuzda, aşırı sağın göçmen kısıtlama politikasını desteklemektedir. CDU'nun muhafazakâr parti olduğunu tekrar gözden geçirdiğimizde, demokratik parlamenter sistemi desteklemesinin yanında

yargı bağımsızlığı ve sivil hakları da savunmaktaydı. Partinin sosyal liberal kanadı farklı zamanlarda aşırı muhafazakâr kısmın destekçileri ise ultra-muhafazakâr kısma karşı çıkıyordu. Yeni Sağ kesimin uygulayıcıları CDU'nun muhafazakâr kısmının bir parçasıydı. Buna rağmen birçok aşırı-muhafazakâr ise mesafelerini korumaktaydı. Cumhuriyetçi başkan olan Schönhuber partinin sığınmacı konusunda CDU ve partisinin farklı düşüncelerini ayırmaya çalışmıştır. Birçok CDU politikacısı, aşırı-muhafazakâr kamplarında bulunmuştur. CSU ise Bavyera'nın politik muhafazakâr partisi olduğu özelliği ile bilinmektedir. Partinin ileri gelenleri aşırı-muhafazakâr çerçevede Yeni Sağ Akımdan ve aşırı sağdan kopmamışlardır. Partinin genel tavrı, çok kültürlülüğü reddederek Almanya Alman ulusuyla yaşamalıdır anlayışıyla aşırı sağcıların milliyetçi ve ırkçı pozisyonlarının yanında yerini almıştır. SPD, FDP ve Yeşiller Partisi CSU'nun göçmen politikasını sert bir şekilde eleştirmişlerdir. 2005 yılında parti lideri Edmund Stoiber parti içinde Yeni Sağ sözcüklerini kullanması diğerleri tarafından dikkat çekmiştir. Stoiber'a göre Almanya'da melez bir ırkın oluşması engellenmeliydi. FDP ise defalarca kez bölünmüş bir parti idi. 1950'lerde ulusal-muhafazakâr kanatta, Hesse, Aşağı Saksonya ve Kuzey Ren-Westphalia'yı Alman politikasından çıkarmış durumdaydı. Parti; milliyetçiler, orta sınıf, köylüler ve aileler tarafından alkışlanmıştı. Nazilerin devam eden kovuşturmasını aklamaya çalışmaktaydı. Yeni Alman sağının yeni formu olan parti, diğer sağ partilere rakip olacak kadar başarılı olamamıştır. Parti başına eski Nazi yönetiminden birinin gelmesiyle FDP'nin muhafazalar arasında güçlenmesi söz konusu olmuştur. Avusturya'nın FPÖ partisini kendine model olarak aşan parti, sağ popülist ve milliyetçi-muhafazakârları rotasını takip etmekteydi. Aynı zamanda hem ekonomik dağılma ve daha fazla kültürel özgürlük için hem de aşırı milliyetçilik için çalışmalar yapılmaktaydı. Parti içinde, iki zıt kanadın olması, eşit olarak toplu karar alınmasını engellemekteydi. 2002 yılında partinin sağ kanadı Yeni sağ akımlarında yaklaşıyorlar ve oy oranlarını arttırmak için aşırı sağ grupların desteğini istedi. Sonuç olarak CDU/CSU ve FDP Yeni Sağ akım olmadan politik azınlık olarak kalacaklarını anladıklarından Yeni sağ akıma yaklaştırmışlardır. İlmli muhafazakâr kesim olan SPD, Yeşiller, PDS ve Sol Partiler bunu gerçekleştirmemişlerdir.

Yeni Aşırı sağ kesimin özellikle Hitler diktatörlüğünü aklamak ve daha normal bir suç gibi göstermek gibi bir eğilimi vardı. Nazilerin yaptığı soykırımın sadece onlara özel olmadığını vurgulamak için sıkça Sovyetler Birliği'nin Rusya'da milyonlarca Rus vatandaşını da aynı şekilde öldürdüğünü iddia etmektedirler.

Almanya'nın 1989'da birleşmesinin akabinde Yeni Sağ düşünürler Federal Almanya Cumhuriyeti (FRG) ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti (GDR) üzerinde müttefik devletlerin tekelciliği iki devletin meşruiyeti olsa dahi devam etmekte olduğunu ileri sürmektedirler. Bunlara göre Alman devleti tamamıyla meşru bir egemenlik hakkı tanımlamalıydı. Doğu Almanya *Länder*'leri eskiden Prusya olarak adlandırılan yerlere Alman bayrağı ve sembollerini taşımalıdır denmeliydi. Ayrıca bu gruplara göre, Almanya eski Avrupa toprakları olan Polonya, Çekoslovakya ve Sovyetler Birliği üzerinde politik gücünü yeniden kazanmalıdır.

Toplum yapısı incelendiğinde, 1980'lerin Federal Almanya'sının Avrupa'daki barışçıl komşularına tehdit olamayacağı işretleri ortaya çıkarken Nazi geçmişini kabul etmenin de diğer müttefiklerle güvenin sağlanacağı konusunda hemfikirlerdi. Dahası CDU liderlerinden aynı zamanda 1985 yılında Almanya Cumhurbaşkanı olan Richard von Weizsäcker, konuşulması yasak olan Nazi soykırımı konusu ile yüzleşilmesi gerektiğini bildirmişti. 1990'ların başında çok sayıda gençlerden oluşan Alman, geçmişle barışarak ülkesinin üzerindeki kara lekeyi kaldırmak istemiştir. Doğu Almanya'nın Federal Almanya'ya katılmasından sonra "Biz biriz" sloganları başlamış ve Alman vatanseverliğine doğru bir dönüşüm yaşanmıştır. Aynı zamanda 17 milyon Doğu Almanya vatandaşının Federal Almanya vatandaşı olması Hitler'e ve onun kapitalist destekçilerinin tersine iyi bir sosyalist vatandaş olmuştu. 2003 yılında Dışişleri Bakanı Joschka Fischer, vatanseverliği demokratik değerlere saygılı, milliyetçi ön yargıların üstesinden gelen ve azınlıkları korumakla açıklamıştır. CDU başkanı Angela Merkel parti toplantısında vatanseverlik konusunun çözüme kavuşturulmasını istemiştir. CSU lideri ise vatanseverliğin politik krizi önlediği belirtmektedir. Buradaki önemli bir nokta ise SPD ve Yeşiller Partisi'nin

vatanseverliğin bu kadar vurgulanması sağ kanadın yararına olacağını düşündükleri için daha önceki aşırı sağ eylemlerin de sorumlusu olduğunu düşünmekteydi.⁹²

Irkçı hareketlerin en çok yaşandığı yer olan Almanya’da ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve kendini diğer ırklardan üstün görme, toplumun ben merkezliyetçiliğinin içindeydi. Neo-Liberal dönüşüm sürecinden dolayı gelişerek ve evrilerek günümüzdeki halini aldı. 1949 yılında kurulan Federal Almanya Cumhuriyeti’nin kuruluş sürecinde meydana gelen devlet kurumları, devlet teşkilatı, polis teşkilatı, yargı, yasama Federal ordunun üst düzey memur ve subayları tarafından kurulmuştu. Nasyonal Sosyalist bir geçmişi olan bu grup ülkede gerek yönetsel gerek toplumsal açıdan insanların yabancı düşmanlığı, ırkçılık, Yahudi düşmanlığı gibi aşırılıklar içeren sağ hareketler için ortam hazırlamış ve desteklemiştir. Nazilerin yaptığı soykırımla yüzleşilmesi ve kabul edilmesi akabinde 1990’ların getirmiş olduğu neo-Liberal dönüşümler, daha önce üstü örtülen konuların gün yüzüne çıkmasına neden olmuştur. Öyle ki yukarıda açıklanan politik söylemlerin sosyal hayatta aşırı sağ hareketlere neden olmasını birkaç örnekle açıklayalım. Örneğin devletin üst düzey bakanlarından birinin ırkçılık içeren kitapları Almanya’da dönemin en çok satanı olmuş dahası sağ popülizmin Almanya’da baskın bir güç olarak ortaya çıktığını açıklamaktadır. Alman tarihinde “Sarrazin Tartışmalar” denilen bir konu vardı. Bu söyleme göre azınlıklara, yoksullara, işsizlerin dışlanması, yabancı iş göçüne karşıtlık, İslam’ın tehdit olarak tanımlanması ve bunları savunan partilerin reddedilmesi gerekiyordu. Siyasal olarak ideolojileri gereği bazı partiler Sarrazin’e destek verirken muhafazakârlar, liberaller, sosyal demokratlar ve yeşiller bu görüşlerin tersini söylemiş olsalar bile asıl olan iktidarı ve muhalefeti etkilediği görülmektedir. Almanya’da sağ popülist söylemler siyasi hâkim gücü kendi içine çekerek, halktan beslenen önyargıyla ve özellikle Doğu Almanya’daki neo-Nazi partileri vasıtasıyla sağ popülizmin artış göstermesine neden oldu. AfD öncesine kadar sağ popülist bir partinin olmamasının nedenleri ise biraz farklıdır. Kriz dönemlerinde devlet yatırımının öncelikli olması, kriz zamanlarında devlet müdahalesinin yoğun baskısının olması ve siyasal olarak sağ kanat partilerinin sağ popülizmin söylemlerini görmezden gelmesi olarak gösterilebilir. Hıristiyan Demokrat Partisi (CDU) hükümetin AB

⁹² Braunthal, a.g.e, s.137-166.

bütünleşme sürecine destek verirken CSU ise AB karşıtlığı bir politika izleyerek göçü engelleyici tedbirlerin alınmasını savunmaktadır. CSU, Bavyera’da sağ popülist partilere ve sağ hareketlere bir takım özgürlükler tanınmasına neden olmuştur. CDU ise sağ parti söylemlerine devam ederken, Alman siyasetinde sağ popülist söylemleri ılımlaştırarak yeni bir boyut getirdiği söylenebilir. Batı Almanya’nın önde gelen örgütlerinden *Hessen CDU* örgütüdür. Bu örgütün daha önce Nasyonal Sosyalistlerce yönlendirildiği ortaya çıkmıştır.

SONUÇ

Almanya’da aşırı sağ söylemleri, politikanın en önemli araçlarından biridir. Bu partilerin siyasi hayatını değiştirecek boyut kazanmasına neden oldu. Bu çalışma ile aşırı sağın eylemlerinin Alman siyasi partilerinin de ötesine geçerek onların halka ulaşma aracı olmaya başladığını göstermektedir. Öyle ki sol kanat partileri de dahil olmak üzere çok sayıda farklı görüşe sahip partilerin, politikalarını aşırı sağ söylemlerine göre politikalarını revize etmesine neden olmuştur. Almanya’daki aşırılık eylemlerine destek de veren bu partiler daha geniş kitleye sahip olma yarışından kazanç sağlamak istiyordu. Sağ popülizm de ülke sınırları içerisinde bölgesel farklılıklar gösteriyordu. Örneğin, yabancıların daha az yaşadığı yerlerde aşırı sağ popülizm politikacılarından ve aşırı sağ gruplardan etkilenecek buralarda daha güçlü konumdayken, yabancıların yoğun olarak yaşadığı yerlerde sağ popülizmin daha düşük olduğu gözlemlenmektedir. CDU/CSU partisi de sağ parti olması nedeniyle herhangi bir alternatifin ortaya çıkmasına sıcak bakmıyordu. Bu nedenle yeni kurulan veya kurulmak istenen sağ partilerin de seçmen kitlesine sahip olmak için yoğun çaba göstermekteydi. 2013 yılında kurulan AfD Partisi’nin önündeki en büyük engel CDU/CSU partisiydi. AfD kurulduğu ilk yıl gerçekleşen seçimde yeterli oyu alamadığı için CDU/CSU’nun gücü önceki yıllara göre artmıştı. AfD’nin bir sonraki seçimlerde yeterli oyu alarak Alman Federal Meclisi’ne girmesiyle bu partilerin oy oranlarında ciddi düşüş göstermiştir.

AfD’nin ulusal parlamentoya gitmesiyle, sağ kanat boyut değiştirerek aşırı sağ hareketlerden etkilenmeye başlamıştır. Gerek Nazi’lerin kara lekesi gerekse aşırı sağ grupların baskısı ile sağ kanat partileri bu grupların liderleri ya da grup içerisindeki saygın konumda olan kişileri partilerine davet etmek için yarışıyorlardı. 2013 yılında yine Pegida gösterileri başlığı altında halk hareketleri yaşanmış ve ulusal basın dışında uluslararası basın kuruluşlarının da dikkatini bu bölgedeki aşırı sağ hareketlerinin sorgulanmasına neden olmuştur. Sosyal medyalarda grup olarak toplanma kararı alan kişi ve gruplar o dönemde her Pazartesi sokaklarda yürüyüşler düzenleyerek yabancıların ülkelerinden ayrılmaları konusunda halkı kışkırtıp, yabancılara baskı yaratıyordu. Bu protestolara destek verenler arasında siyasi partilerin de yetkili kişilerinin bulunması aşırı sağ hareketlerin parlamentoda güç kazanmasının

sorgulanmasına neden oldu. Almanya'nın doğusunda kalan Dresden eyaletinde bu tür halk hareketleri eski bir doğu Alman klasiği olarak göze çarpmaktadır. 1989 öncesi dönemde sağ eylemlerin çoğunlukla Doğu Alman eyaletlerinde şiddet ve Vandalizm gösterilerine şahit olmak mümkündü. Komünist Almanya yönetiminin baskıcı grupları neticesinde sağ gruplar, varlığını parlamentoda değil sokakta küçük örgütlenmeler şeklinde kurmuştur. Bu hareketler o dönemde siyasi bir varlık kazanmasa da toplum arasında belirli bir yeri olan konumdaydı. Sağ eylemlerin o dönemde yönetimin baskısı ile sınırlandırılması, Weimar Almanya'sı ile benzer özellikler göstermekteydi. Weimar'ın zayıflıklarından yararlanan Nazi Partisi de gücünü yıllar içerisinde aynı şekilde arttırarak iktidara gelmişti. Şimdi ise tarih tekerrür ederek aşırı sağ grupların Doğu Almanya'daki destekçilerinin sayıca sürekli artış göstermesi gelecekte gücünü arttırarak merkez sağ parti olmasına neden olması muhtemeldir.

Almanya'da günümüzde aşırı sağ eylemler denildiği vakit ilk akla gelen eyaletler yine doğu eyaletler olması nedeniyle doğu Almanya'dan ayrılan birçok yabancı diğer eyaletlere taşınmıştır. Doğu Almanya birleşmeden önce yabancılara karşı bireysel saldırıları şeklinde gerçekleşen eylemleri de varlığını günümüze kadar sürdürmüştür. 2011 yılında Arap Baharı nedeniyle birçok yabancı Almanya'nın kapısına dayanmıştı. Gerek siyasi suçlar, gerek savaş tehdidi gerekse ölüm korkusuyla vatanlarından ayrılan göçmenler Avrupa'nın yolunu tutarak hayatta kalmaya çalışmışlardır. Almanya ise göç konusunda oldukça sert bir tutum sergileyerek aşırı sağ grupların istediğini vermiş oldu. Almanya'nın göç politikalarının yeterli olmadığını savunan birçok aşırı sağ örgüt, hükümetin bir takım zorlaştırıcı, caydırıcı kararlar alması için baskı yapıyor. Bu nedenle ülkeye girişin engelinin dışında içinde yaşayan milyonlarca yabancı da çeşitli uygulamalara tabi tutulmak isteniyordu. Bunların içinde en göze çarpanları; belirlenen yerlerde toplu olarak yaşamaları, Almanya'nın refahından yararlanamamaları, sağlık, eğitim konularında Almanlarla aynı muameleden mahrum bırakılması, göçmenlerin kısırlaştırılması gibi aşırılıklara ve insan onuruna aykırı maddeler aşırı sağ grupların desteklediği düşüncelerdi.

Tüm bu yaşanan gelişmeler neticesinde tüm dünyanın gözü Almanya'ya çevrilirken aynı zamanda beraber yaşama duygusunun hem Almanların hem de ülkedeki yabancılar için oldukça güçleştiğini söylemek mümkündür.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, E. (2018). II. Dünya Savaşı Sonrası Berlin Duvarının Yıkılışına Kadar Almanya (1945-1990).
- Alkan, M. N. (2015). Avrupa'da Yükselen İrkçılık: Pegida Örneği. *Gazi Akademik Bakış Dergisi*. 8 (16). 275- 289. DOI: 10.19060/gav.81285.
- Anchieri, E. (1943). II. Cihan Savaşının Sebepleri, Avrupa Büyük Devletleri ve Hitler. Coşkun Üçok (Çev.). *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*.16 (1). 46-57.
- Asker, A. (2012). Nazi İrk Tasnifinde Türkler ve Ortadoğu Halkları. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*. 10 (25). 79-99.
- Ayvaz, M. E. (2017). 2017 Almanya Federal Meclis Seçimleri Sağ Popülizmin Normalleşme Tehlikesi, *Seta Analiz Dergisi*, 216 (1).
- Bekar, N. (2018). Avrupa Birliği Ülkelerinde Yabancı Düşmanlığı ve Avrupa Güvenliğine Etkisi. *Bilge Strateji Dergisi*. 10 (18). 111-142.
- Braunthal,G. (Ed.) (2009). *Right-Wing Extremism in Contemporary Germany*, Londra: Palgrave Macmillan. 20-31.
- Caiani, M. Ve Kröll, P. (2017). Nationalism and Populism in Radical Right Discourses in Italy and Germany. *Journal of the European Institute for Communication and Culture*. 24 (4). 336-354.
- Campbell, B. (1998). *The SA Generals and the Rise of Nazism*. Kentucky. The University Press of Kentucky.
- Cicioğlu, F. Ve Tandoğan, Ş. M. (2018). Merkez Parti Söylemleri ve Medya Dili Bağlamında Aşırı Sağın Yükselişinin İncelenmesi: Fransa ve Almanya Örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*,5 (6). 144 – 162.
- Clarke, D. Ve Wöfel U. (2011). (Ed.). *Remembering the German Democratic Republic*. Palgrave Macmillan UK.
- Çakır, M. (2011). Neoliberalizmin Egemenlik Aracı Sağ Popülizm Avrupa'daki Sap Popülist Parti ve Hareketler. <http://www.kozmopolit.com/sagpop1.pdf>.

- Çınar B. (2014). İkinci Dünya Savaşı'nda Almanya'nın İki Cepheli Savaş Sorunu. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*. 10 (20). 149-197.
- Çoban, Keneş, H. (2014). Yeni İrkçı Söylemlerin Eklemlı Niteliği ve Medyanın İşlevi. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. 69 (2). 407- 433.
- Doob, L.W. (1950). Goebbels'in Propaganda İlkeleri. Ünsal Oskay (Çev.). *Public Opinion Quarterly*, 14 (1). 338-366.
- Emiroğlu, H. (2002). 1990-1998 Dönemi Almanya'nın Dış Politika Yönelimleri. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. 27 (1).
- Erhan, Ç. (1996). "Avrupa'nın İntiharı" ve İkinci Dünya Savaşı Sonrasında Temel Sorunlar. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 51 (1). 259-273.
- Fachinger, P. (2001). *Rewriting Germany from the Margins*. McGill-Wueen's University Press.
- Göztepe E, (2015). Bir Klasik Eser Olarak Carl Schmitt'in "Anayasa Öğretisi". *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*. 73 (1).143.
- Gürel, Ş.S. (1977). Berlin Sorunu (1944-1972). *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 32 (1). 207-229.
- İnce, O. (2011). Almanya'da Farklı Olmak: Entegrasyon ve Hoşgörü Kavramına Eleştirel Bir Bakış. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 58 (1). 173-202.
- Knopp, G. (2006). Lanet Savaş "Barbarossa Harekâtı". İsmail Toksoy (Çev.). İstanbul: Pencere.
- Malone, J.J. (2014). *Examining the Rise of Right Wing Populist Parties in Western Europe*. St. John's University.
- McCauley, M. (1983). *The German Democratic Republic since 1945*. UK: Palgrave Macmillan.
- McGowan, L. (2003). *The Radical Right in Germany: 1870 to the Present*. Taylor and Francis.12-48.

- Meç, S. N. (2018). Göçün Güvenlikleştirilmesi: Almanya’da Aşırı Sağ Parti AfD’nin Yükselişi ve Suriyeli Mülteci Krizi. *Disiplinlerarası Karşılaşmalar Dergisi*,8 (1). 123-150.
- Mete, A.S. Hitler Almanyası: Propaganda’nın Gücü (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Mora, N. (2009). Alman Kültüründe Düşman İmgesi, İstanbul: Altıkitap Yayınevi.
- Olzak, S. (2004). Discursive Opportunities and the Evolution of Right-Wing Violence in Germany. *American Journal of Sociology*. 110 (1). 198- 230.
- Öncü, A. S. ve Ekinçi, O. (2014). İkinci Dünya Savaşı Öncesi Beklenmeyen Gelişme: 23 Ağustos 1939 Tarihli Alman Rus Paktı. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*.18 (2). 241-263.
- Öner, S. (2014). Avrupa’da Yükselen Aşırı Sağ, Yeni ‘Öteki’ler ve Türkiye’nin Ab Üyeliği. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*. 13 (1). 163-184.
- Özdemir, H ve Bakan, S. (2016). Ulus Devletin Oluşumu ve Sorunları Açısından Almanya ile Fransa’nın Karşılaştırılması. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,5. 19-58.
- Potsdam Agreement Protocol of the Proceedings, 1 August, 1945. 20 Mayıs 2019 tarihinde <https://www.nato.int/> adresinden erişildi.
- Pranger, R. J. (2000). Children of a New Fatherland. Germany’s Post-War Right-Wing Politics. *Mediterranean Quarterly* Duke University Press, 11 (4).
- Saydan, A. (1969). Alman Demokratik Cumhuriyeti. Dresden: Türsav Yayınevi.
- Storer, C. (2015). Weimar Cumhuriyeti’nin Kısa Tarihi. Sedef Özge (Çev.). İstanbul: İletişim
- Tauscher, S, Bezci, B. (2016). Son Dönem Almanya’sında Yabancı Hakları tartışmaları. *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*. 2 (3), 74-89. DOI: 10.25272/j.2149-8539.2016.2.3.08
- Ulman, H. (1957). Alman Nasyonal Sosyalist Partisi. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. 12 (4). 147-180.

Woods, R. (2007). *Germany's New Right as Culture and Politics*. Palgrave Macmillan UK.

Yıldırım, Y. (2017). Avrupa'da Sağ Popülizm ve Yükselen Aşırı Sağ, *Amme İdaresi Dergisi*, 50 (2). 51-72.

Yılmaz, N. (2013). Weimar Cumhuriyeti ve Sosyal Demokrat Parti için, "Weimar Dönemi ve Öncesinde Meydana Gelen Siyasi Çekişmeler ve Ekonomik Krizlerin Alman Sosyal Demokrat Partisi Bağlamında Bir Değerlendirmesi", *Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 (1).

Yüksel, E. (2013). İki Savaş Arası Dönemde Almanya: Nazi Partisi'nin İktidara Gelişi (1918-1933). (Yayımlanmamış tez), Ankara Üniversitesi. Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı: Yasemin Merve Bek

Doğum Yeri ve Tarihi: 11.08.1990

Öğrenim Durumu:

Derece	Alan	Üniversite	Yıl
Lisans	Uluslararası İlişkiler	Atılım Üniversitesi	2014
Yüksek Lisans	Uluslararası İlişkiler	Atılım Üniversitesi	2019

İş Deneyimi:

Çalıştığı Yer	Görev	Yıl
Birleşmiş Milletler	Proje Uzmanı	2017

Yabancı Diller: İngilizce, Fransızca, Almanca

E-posta: bekyaseminmerve@gmail.com

Telefon: +9 (0) 536 845 2958

Tarih: 07.07.2019

%6

BENZERLIK ENDEKSİ

%5

İNTERNET
KAYNAKLARI

%1

YAYINLAR

%4

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BIRINCIL KAYNAKLAR

1

dergipark.gov.tr

İnternet Kaynağı

<%1

2

Submitted to Atilim University

Öğrenci Ödevi

<%1

3

Submitted to Uludag University

Öğrenci Ödevi

<%1

4

politikadergisi.com

İnternet Kaynağı

<%1

5

Submitted to Istanbul Gelisim University

Öğrenci Ödevi

<%1

6

medya.beu.edu.tr

İnternet Kaynağı

<%1

7

Submitted to Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Öğrenci Ödevi

<%1

8

Submitted to Beykent Üniversitesi

Öğrenci Ödevi

<%1

9

Submitted to Tobb University of Economics &

<%1